

Basme și Povestiri

de Emilian Brânzei

Fratelui și prietenului meu Aurel
cu nespusă dragoste și adâncă recunoștință
pentru tot ce a făcut pentru mine și
căruia în mare măsură îi datoresc tot ce
am reușit să fac pînă acum sau voi
reuși să fac în viitor.

Emil

1 Martie 1969

Curpinsul

Spiridușul lacului – pagina 2

Poveste – pagina 20

Prințul Sorin – pagina 32

Floarea din lună – pagina 39

Vrăjitoarea – pagina 46

Poveste cu flori și o fetiță mică, mică de tot – pagina 51

Scufița roșie – pagina 54

Hulubii albi – pagina 55

Moara, fîntîna și podul – pagina 62

Fîntîna de la munții care se bat în capete – pagina 70

Păpădia – pagina 108

Prințul Victoraș – pagina 112

Pădurarul cel rău – pagina 115

Păpușa – pagina 118

Povestea lui Ion Bețivul – pagina 122

Mioara – pagina 142

Lotul personal – pagina 154

Vaca vecinului – pagina 161

SPIRIDUȘUL LACULUI

A fost odată ca niciodată, departe înspre soare răsare, o împărăție puternică, țara lui Undă Împărat.

Și în țara aceasta, străbătută de râuri limpezi în care se oglindeau stele mai strălucitoare ca oriunde, păduri străvechi se învîrstau cu câmpii și coline împodobite cu lanuri și livezi încărcate de rod.

Stăvilare trainice zăgăzuiau din loc în loc undele verzui ale râurilor, morile își învîrteau pașnic roțile îmbrăcate în catifeaua mușchiului și nenumărate canale îndrumau apa dătătoare de viață, prin lunci și câmpii îmbelșugate.

În fundul codrilor de nepătruns, spiridușii apelor se zbenguiau sub bolțile întunecate ale crengilor. În murmur domol sau vuiet năprasnic, izvoarele, pîraiele, râurile își purtau cîntecul pînă departe, departe, spre marea cea mare, care cu tumultuoasă dragoste îi primea la sînu-i, ca o mamă dornică să-și îmbrățișeze copiii.

Norii cu sîni doldora de apă erau atrași spre țara aceasta binecuvîntată, peste care își deschideau zăvoarele comorii adunate din mare, din frunzele pururi foșnitoare ale pădurii, din brazdele ce fumegau în soare. Pînza apelor cădea răpăind peste arbori și se scurgea domol pe sub frunzele uscate și mușchi, pătrunzînd în sînul pămîntului, viile și livezile potoleau de asemenea iureșul ploilor și apa care nu pătrundea în glie lua albastra cale a văzduhului sau făcea drumul întors spre mare.

Și secerișul, culegerea roadelor pomilor și viței de vie erau o nesfîrșită sărbătoare.

Turme de oi, cirezi de vite, herghelii de cai și asini zburdau în clinchet de talângi și în sunete de corn și de fluier pe plaiurile verzi mîngîiate de soarele împlînzit de adierea vîntului, de răcoarea codrilor, de prospețimea ploilor binefăcătoare.

Unii vecini, mînați de lăcomie și de pizmă, au încercat cu iureșul armelor să supună țara aceasta dar n-au izbutit. Oameni viteji, cai sprinteni și arme măiestre se repezeau ca fulgerul și nici un vrăjmaș n-a mai cutezat să încalce hotarul.

Dar anii s-au scurs pe nesimțite ca fuioarele norilor pribegi.

Departe spre miazăzi, trăia Arșiță Împărat. Împărăția peste o țară unde nisipurile tălăzuiau năprasnic și stînci sterpe se înălțau trufașe în văzduhul care răsuna de țipătul vulturilor ce pluteau mîndri în înălțimea cerului arzător.

Supușii săi, aspri și neînduplecați, adăpostiți prin rîpi și văgăuni ieșeau ca o furtună cînd răsuna porunca împărătească și porneau după pradă.

Împărăția de nisip se întindea tot mai mult și mai mult.

Numai hotarele lui Undă Împărat au rămas neartînse. Mai mult încă, în unele locuri pietrele de hotar s-au mutat departe în nisipuri și după cîtva timp iarbă aspră și arbuști spinoși au început să apară în deșert, spre turbarea lui Arșiță și a supușilor săi care strîngeau neputincioși mîinile uscate pe mînerul săbiilor, pe lemnul arcurilor.

În cetatea întunecată de piatră, în sala cea mare, Arșiță Împărat și-a adunat sfetnicii la sfat.

- V-am chemat să găsim o cale să înfrîngem pe Undă Împărat. Îl simt ca un ghimpe în ochi cu belșugul lui nerușinat și n-am să am odihnă pînă n-am să-l trec cu toți supușii săi pe sub copitele cailor noștri.

Sfetnicii tăceau întunecați.

- Răspundeți, tună Arșiță Împărat, ce vi s-a încleștat gura ca la cîinii cei turbați?

Se așternu iar tăcerea. Împăratul își frămînta barba rară și căruntă revărsată pe piept, plimbîndu-se cu pași grei de răsunau adînc dalele de piatră.

Într-un tîrziu, cînd răbdarea împăratului părea că ajunsese la capăt, cel mai bătrîn dintre sfetnici s-a ridicat, a făcut o plecăciune frîngîndu-se de mijloc, s-a îndreptat și a zis:

- Slăvite stăpîne, neputincioși sîntem. Măria Ta știe ce-am îndurat cînd am încercat să izbim cu armele pe Undă Împărat. Numai în pace trebuie să trăim cu el, ca nu cumva cu oștenii lui să ne gonească și de pe meleagurile noastre.

- Ai mare noroc că anii și credința dovedită în atîtea rînduri te apără de mînia mea, altfel păsările deșertului s-ar fi ospătat chiar azi din hoitul tău. Și totuși, izbi el cu piciorul atît de mînios în lespedea de piatră încît un tunet s-a ridicat parcă din măruntaiele pămîntului, trebuie să-l supunem!

- Măria Ta, sus în munți, într-o văgăună trăiește un om care își ascunde în pustie sila de oameni. El singur, poate, ar fi în stare să ne ajute la treaba aceasta.

- Peste cîteva clipe un nor de praf arăta o ceată de călăreți în goană pornită să aducă pe omul cel vrăjmășit pe lume.

În sala tronului a intrat, însoțit de ostași, un bărbat înalt, drept, cu ochii pătrunzători pe sub sprîncenele albite de arșițe, cu fața tăbăcită de vînturi.

- Ce alean l-a făcut pe Măria Ta să-mi tulbure liniștea pe care am căutat-o departe de oameni?

- Sihastrule, îți dau aur și argint cît poțtești, dacă îmi arăți calea să-l pot stavili [înfrînge] pe Undă Împărat.

- Ce să fac cu aurul și argintul Măriei Tale, cînd munții n-au taine pentru mine și-mi arată comorile lor neprețuite dar care îmi sunt la fel cu stîncile sterpe pe care se însoresc șerpilor veniniși.

- Dacă nu răspunzi, pun gîdea să te despice în patru și să te dea hrană vulturilor în cele patru proți ale cetății!

- Eu sint mai presus de teama de moarte. Cînd va veni o voi primi ca pe o mireasă mult dorită.

- Te voi închide în cea mai adîncă și mai întunecoasă criptă de sub cetate!

- Temnița ta nu poate fi mai întunecată și mai înghețată decât adîncurile sufletului meu și nu mi-i teamă de ea.

- Cu toate acestea trebuie să găsesc o cale să te înduplec, căci nu mai pot răbda cele ce se petrec în împărăția lui Undă, strigă Împăratul și ochii lui turbați de mînie își ațintiră privirea în ochii aprinși ai sihastrului care nu se plecară.

- Măria Ta, vreau să mă primiți în sfat de taină.

- Să plece toată lumea! porunci Împăratul.

- Măria Ta, spuse sihastrul cînd au rămas singuri, nimic nu m-ar putea îndupleca să răspund cînd n-aș vrea să răspund, dar de atîtea ori pădurea și rîurile de acolo de departe mi-au rănit privirea și belșugul oamenilor mi-a tulburat cugetul, încît te voi ajuta să-i nimicești.

- Și ce va trebui să facem pentru aceasta?

- Să punem lucrurile la cale în cea mai mare taină. Toată puterea lui Undă Împărat stă în apele ce curg la adăpostul pădurilor. Dacă vom izbuti să-l convingem să-și doboare codrii, am izgoni spiridușii apelor, cum au fost goniți din locurile acestea și pustiul și-ar întinde stăpînirea lui dogoritoare peste tot.

- Dar cum putem ajunge acolo ?

- Măria Ta, m-ai tulburat din singurătatea mea. Acum cer să mă lași să fac ceea ce voi crede de cuviință.

- Ai libertatea de a face tot ce vei socoti necesar; toată visteria mea îți este deschisă pentru aceasta.

A doua zi, Împăratul, ca și cum ar fi uitat cele vorbite în ajun, își adună iar sfetnicii și le spuse:

- Vom construi o mie de corăbii și porturi cu țărmuri întărite cu piatră și bușteni.

- Măria Ta, de unde vom lua pădurile bătrîne de sute de ani cu care să construim toate acestea? Ultimul codru din țară a dispărut în urma unui foc groaznic pe vremea cînd eram

copii, rosti primul sfetnic, făcînd o plecăciune adîncă.

- Din țara lui Undă Împărat.

- Dar va vrea el să-și taie pădurile pentru aceasta?

- Vom găsi cheia fermecată cu care să deschidem porțile îndărătniciei lor, zîmbi strîmb Arșiță Împărat, frămîntîndu-și cu nerăbdare barba cărunță.

Trimisul lui Arșiță Împărat, cu mulți însoțitori și daruri scumpe, a plecat spre țara Împăratului Undă.

Singuraticul din munți călărea întunecat în funtea convoiului și sub sprîncenele lui înălbite de soare, ochii îi ardeau ca doi cărbuni aprinși.

Straja din înălțimea turnului a sunat prelung din corn, anunțînd solia lui Arșiță Împărat, care își închinase steagul în fața porții.

În marea sala a tronului, Împăratul, împărăteasa și neasemuit de frumoasa Luminița, fiica lor, împreună cu toți sfetnicii și curtenii, așteptau pe străini.

Înveșmîntat în haine simple de catifea, cu spadă și piteni, trimisul s-a înclinat pînă la pămînt.

- Să-mi îngăduie să vă aduc la picioare, umilul dar al stăpînului meu, împreună cu gînduri de pace și urări de bine, acestea atît prin graiul meu, cît și prin cartea pe care am poruncă să v-o înmînez.

La un semn, cîțiva oameni s-au repezit și au scos odoare scumpe din lăzile fermecate, aduse cu ei și le-au întins pe treptele tronului.

Fața bucălată a lui Undă Împărat, s-a înroșit mai tare ca de obicei și ochii mici și buni, cu pungulițe de grăsime sub pleoape i-au sclipit de o bucurie aproape copilărească. Împărăteasa nu s-a putut stăpîni.

- Ce lucruri minunate! a spus ea ducînd palma la obraz.

- Ei asta-i, își veni împăratul în fire, dar avem și noi destule în visteria noastră.

- Măria Ta, se aplecă pînă la pămînt trimisul, n-ași avea îndrăzneala să asemuiesc aceste neînsemnate daruri ale stăpînului meu cu neasemuita ta bogăție.

Luminița, fata lui Undă Împărat, stătea dreaptă, cu fața albă ca o petală de răsură, cu ohii albaștrii, în care parcă adunase tot azurul cerului oglindit în apele limpezi ale țării, cu mîinile cu degete prelungi așezate cuminte pe genunchi.

Ochii arzători ai străinului au trecut ca o lamă de sabie prin unda curată a privirii ei și a tulburat-o pentru o clipă. Ochii, la fel ca și înainte, priveau drept, senin, doar degetele subțiri tremurau ușor ca un lăstar tînăr sub adierea zefirului. Ochii negri n-au mai putut să-i prindă privirea.

- Să se dea trimisului lui Arșiță Împărat găzduire în palatul nostru, spuse Împăratul.

Străinul se înclină a treia oară pînă la pămînt și ieși.

x

Trimisul simtea o tulburare pe care nu o cunoscuse pînă atunci. Și-a trecut mîna peste frunte ca pentru a alunga un gînd supărător și apoi, cu pași grăbiți a început să se plimbe prin una din încăperile date spre folosință.

Prin fereastra înaltă, deschisă, venea un vînt răcoritor care-i mîngîie fața. Dincolo de acoperișurile de aramă și țiglă smălțuită, se vedeau pînă departe lanuri și livezi iar în zare codrul întunecat.

x

Seara tîrziu, în taină, multe pungi cu bani au fost duse sfetnicilor lui Undă Împărat și podoabe scumpe nevestelor și fetelor lor, dovadă de gînduri pașnice și prietenie.

x

A doua zi, în palatul împărătesc, Undă Împărat a dat o serbarte cu ospăț, muzică și danțuri la care a fost chemat în primul rînd trimisul lui Arșiță Împărat. Veni în aceeași îmbrăcăminte lipsită de podoabe.

Era acolo toată curtea, sfetnicii, curtenii, mai marii oștilor cu nevestele, fetele și feciorii lor dornici să petreacă și curioși să-l vadă pe ciudatul sol al împăratului vecin.

Cel mai bătrîn dintre sfetnici, vestit prin cinstea și înțelepciunea sa, în strălucirea deplină a petrecerii, s-a apropiat de străin și i-a spus cu o ușoară plecăciune:

- Mulțumesc Măriei Sale Arșiță Împărat pentru darurile pe care a binevoit să mi le trimită prin înțeleptul său trimis, dar să mă ierte dacă le socotesc, la vîrsta mea, niște deșertăciuni și vi le-am înapoiat spre a căpăta o folosire mai bună decît să stea în sipetul unui om cu un picior în groapă - prilej de vrajbă pentru urmași - și care nu vrea să-și facă griji și zăvoare la casă acum la bătrînețe.

Un zîmbet respectuos de înțelegere pare că a sclipit pe chipul străinului cînd s-a aplecat, dar mîna s-a făcut pumn pe mînerul jungherului. Luminița a apărut pentru puțin timp, îmbrăcată în alb, fără altă podoabă decît aurul cosițelor și azurul ochilor; privirea ascuțită a reflectat o clipă lumina lor, apoi s-a retras spunînd că nu se simte bine. Medicul palatului, un bătrîn priceput și credincios, a risipit îngrijorarea părinților și serebarea și-a urmat cursul.

Înconjurat de atenția tuturor, solul vorbea simplu, cu modestie atît împăratului și sfetnicilor, cît și împărătesei și doamnelor din jurul ei.

Împăratul avea mare slăbiciune pentru canari. Un pavilion întreg din curtea palatului era rezervat lor. Șeful îngrijitorilor avea rang de ministru și avea deschisă ușa palatului în orice clipă din zi și din noapte.

Pe la miezul nopții, trimisul ruga pe Împărat să-i permită să spună ceva.

- Mărite Doamne, rog cu umilință să mi se îngăduie să fac un dar personal Măriei Tale. Marea pasiune a vieții mele în clipele libere sint canarii. Sînt niște păsări minunate din care am niște exemplare foarte frumoase. Străinul avusese grijă să-și procure, plătiți cu aur greu, chiar din crescătoria de la palat, cîțiva canari minunați, rezervați de îngrijitori să-i prezinte împăratului la o anumită solemnitate.

Cîțiva slujitori au apărut purtînd în colivii de aur cîteva păsărele galbene și le-au depus la picioarele Împăratului care de bucurie uita de protocol și îl săriută pe amîndoi obraji pe dăruitor. Au vorbit despre canari pînă dimineață, în timp ce petrecerea continua nesingherită în jur.

Serbarea s-a terminat în zori și oaspeții au plecat mulțumiți și cu o amintire plăcută de străinul care știuse să vorbească cu fiecare pe limba pasiunilor, a slăbiciunilor lor.

Peste cîteva zile, în pavilionul canarilor, străinul spuse Împăratului:

- Măria Ta, cer îngăduința să transmit o dorință și o rugămintă a stăpînului meu.
- Te ascult, vorbește.
- Slăvitul Arșiță Împărat, vrea să facă niște construcții mari în toată țara și să construiască o flotă cu care să se aducă de peste mări cele trebuincioase țării și supușilor săi, știut fiind cît de aspru și de zgîrcit este pămîntul țării noastre.
- Și cu ce putem să-i fim de folos în gîndurile acestea ale sale?
- Vrea ca în schimbul unui preț bun să cumpere lemn care se găsește din belșug în țara Măriei Tale.

De multă vreme Undă Împărat și ai lui vedeau pădurile ca de cînd lumea ceva firesc țării, din care scoteau lemn cît era necesar nevoilor lor și apoi le aveau ca frumusețe, ca un loc unde se zbenguiau duhurile apelor.

- Vă vom vinde lemnul de care aveți nevoie, spuse Împăratul, atîrnînd cu grijă o colivie

la locul ei.

În sala tronului, Împăratul aduse la cunoștința sfetnicilor hotărîrea sa.

- E bine să facem un înscris pentru aceasta, să-l pot trimite grabnic stăpînului meu care așteaptă vestea de la mine.

- Nimic mai ușor, răspunde Împăratul.

- Nimic mai ușor, își înclină bărbile, încuviințînd sfetnicii.

- Deși socotesc că nu e trebuincios, Arșiță Împărat, stăpînul meu, roagă să se treacă în înscris - urmă străinul - ca lemnul să fie ales de mine atît ca esență cît și ca loc de tăiere.

- Să se treacă, ce importanță poate avea aceasta?

- Ce importanță are aceasta, repetară ca un ecou, sfetnicii.

- Măria Ta, să-mi fie îngăduit să spun și eu o vorbă, se ridică sfetnicul care nu primise darurile străinului.

- Vorbește, îi spuse scurt Împăratul.

- Măria Ta și cinstiți sfetnici, ne bucură cererea slăvitului Arșiță Împărat și a înțeleptului său trimis, dar nu credeți că ar fi bine să știm ce cantitate de lemn au nevoie și mai ales, cu umilință îmi îngădui să spun, nu trebuie să lăsăm cuiva, orice ar fi el, puterea de a tăia arbori cît vrea și de unde vrea, pentru că ne-am putea pomenii și cu parcul tăiat.

- Preaînțeleptul sfetnic ar avea dreptate în ceea ce spune dacă s-ar pune la îndoială buna credință a celor ce fac această învoială, adică Măriei Sale Undă Împărat și Măriei Sale Arșiță Împărat. Dar eu am venit și am depus mărturie numai pentru gînduri bune.

- Adevăr grăiește! Cum poți să mă învinuiești pe mine de rea credință, cum îndrăznești?

- Măria Ta să mă ierte dacă în dragostea mea pentru țară mi s-a întunecat înțelegerea.

- Aceasta nu poate să fie decît un urma oboselii vîrstei înaintate și nicidecum nu ne putem gîndi la vreun gînd ascuns, spuse trimisul.

- E cu siguranță bolnav, spuse primul sfetnic.

- E bolnav, încuviințară ceilalți.

- Te duci la conacul tău, de la miază-noapte a împărăției să-ți îngrijești de sănătate și să nu te întorci la curte pînă nu voi socoti eu că ești vindecat de-a binelea, spuse Împăratul întunecat, cu ochii înfundați în grăsimi, pe cît putea mai încruntați.

- Cît de înțelep e și ce suflet mare are Măria Sa, se înclină stărinul.

- Cît de înțelept e Măria Sa, repetară sfetnicii.

Sfetnicul care nu primise darurile își plecă adînc pletele albe și ieși.

O scînteie de mulțumire trecu prin asprii ochi ai străinului.

Alt rînd de daruri veni să se adauge tainic celorlalte.

Într-o zi, un slujitor nou întăr în casa de la hotarul de miază-noapte a împărăției, iar peste vreo lună primul sfetnic rostea păreri de rău pentru moartea sfetnicului bolnav.

Nu mult după aceea și slujitorul cel nou fu găsit mort într-o rîpă din apropierea casei, dar nimeni nu se sinchisi de asta.

În codrii întunecați din țara lui Undă Împărat au început să răsună topoarele, doborînd cu furie copacii și rîurile purtau spre mare un șir nesfîrșit de plute în care erau legați arbori cu sute de cerculețe în curmezișul lor.

La palat, serbările se țineau lanț. Undă Împărat era din ce în ce mai vrăjit de stăin, iar Împărăteasa nu putea să treacă o zi fără să-l vadă. Nimeni nu se pricepea mai bine ca el la canari, la veșminte, la podoabe.

Și plutele se îndreptau neconținut spre mare, spre un golf enorm, la țărmul stăpînit de Arșiță Împărat.

Luminița cea albă ca răsura, era acum ca petala crinului. Îi ochii ei albaștri, străbătea o undă de copleșitoare tristețe și mîinile mai albe și mai subțiri își tremurau întotdeauna degetele, ușor ca niște antene de fluture, cînd vedea de departe haina de catifea și fața aspră

a străinului.

x

Cu vuiet prelung se prăbușeau copacii, crengile ardeau pe țărmuri și apele își tulburau adâncurile.

Primul sfetnic spuse îngrijorat străinului:

- Ați dezgolit țămurile râurilor pînă departe, apele au început să scadă și să-și împotmolească cursul. Nu se mai poate trăi în felul acesta!

- Vom face cum arată înscrisul.

- Pămîntul e rupt de puhoie și ploile ne ocolesc. Trebuie oprită tăierea. Voi cere chiar eu Măriei Sale aceasta.

- Cred că se va bucura Măria Sa cînd va auzi de pericolele ce vrei să i le aduci la cunoștință și va afla că totul s-a făcut cu ajutorul Înălțimii Tale pentru darurile și aurul lui Arșiță Împărat.

- Ești un ticălos, un ticălos, un mare ticălos, strigă primul sfetnic înecîndu-se de furie, cu ochii aproape ieșiți din orbite.

- De ce va jucați cu cuvintele, răspunse liniștit străinul. Eu vreau ca om cinstit și pașnic să mi se respecte înscrisul.

Primul sfetnic a scrîșnit din dinți, și-a rupt barba de disperare, dar n-a avut ce face.

x

În scurtă vreme toți sfetnicii și dregătorii și-au dat seama de viclenia trimisului, dar nu mai puteau face nimic fără să-și pună capul în ștreangul călăului. Un flăcău, dintr-un sat risipit

de puhoaietele dezlăntuite, a încercat să spună împăratului adevărul, dar a sfârșit în spînzurătoare, - prima înălțată de cînd domnea preabunul și prea fericitul stăpîn - de îndreptat însă nu s-a îndreptat nimic.

Pădurile cădeau unele după altele. Ploile ocoleau și mai mult țara, molime necunoscute au intrat în oameni și în vite. Au început să se arate semne, se șoptea în norod. Se nășteau copii morți, secau fîntînile și, în țara îmbelșugată de altă dată, a început foametea să cutreiere sălbatec peste tot.

Împăratul cu canarii, Împărteasa cu serbările de la curte nu vedeau și nu auzeau nimic.

Singură Luminița vedea totul, auzea totul și-și purta tristețea sfîșietoare, neputincioasă, prin palatul unde totul era străin de ea.

x

Era la sfîrșitul uneia din obișnuitele serbări de la palat.

În camera ei, întinsă pe patul nedesfăcut, Luminița privea în gol.

Deodată, o flacără albastră sclipi în fereastră. Tresări speriată. În pîlpîitul celor două lumînări din sfeșnice, văzu o arătare ciudată. Un omuleț nu mai înalt de două palme, îmbrăcat cu hăinuțe roșii, sandale și căciula cu ciucurei. Avea fața zbîrcită, plină de blîndețe și ochii mari cu sclipiri jucăușe.

- Cine ești, întrebă în șoaptă prințesa.

- Sînt spiridușul lacului din parc, al lacului unde-ți plăcea să plutești cu luntrea, să culegi nuferi și să urmărești stelele dănțuind în adîncul lacului.

- Îmi plăcea, șopti ca o adiere prințesa, dar lacul acum e mai mult o mlaștină plină de mătasea broaștei.

- Multe lacuri s-au uscat, multe râuri au secat și spiridușii s-au împăștiat care încotro.

Doar ici și colo a mai rămas câte unul amărît ca mine. nu cred că va trece mult și ne vom pierde și noi.

- De ce?

- Din cauza străinului.

- Din cauza stăinului? Luminița simți o lovitură în inimă și obrazul i se înroși ca macul.

- El a venit cu prăpădul pădurilor care duce la pierderea râurilor, la secarea lacurilor; spiridușii vor fugi pînă la unul și vor ascunde apele în pămînt, așa de adînc de rădăcinile plantelor nu o vor mai găsi și oamenii o vor căuta și o vor scoate cu trudă istovitoare.

- Și oamenii, bieții oameni, copiii, animalele ce vor face?

Lacrimi fierbinți curgeau pe obraji slăbiți ai fetei.

Spiridușul tăcu și își plecă trist capul în piept.

- Spune-mi, spune-mi te rog, izbucni glasul îndurerat.

Spiridușul se uită într-o parte prin fereastra deschisă. Stelele se vedeau sclipind pe cerul întunecat.

- De mult, pe întinderile de piatră și nisipuri zburătoare ale țării lui Arșiță Împărat, erau râuri, păduri, fericire, belșug. Așa îmi povesteau spiridușii din timpuri vechi. Apoi a venit ca un blestem o nebunie cumplită, un duh necurat. Pădurile au căzut, spiridușii s-au împrăștiat, apele s-au ascuns.

- Și oamenii, oamenii...

- Cei mai mulți au pierit iar ceilalți s-au sălbăticit prin pustiu.

- Cum?...

- S-au pierdut, s-au risipit așa cum se va întîmpla și cu oamenii din țara aceasta.

Atunci, de mult, nu știu de ce s-a întîmplat ceea ce s-a întîmplat dar despre cele de acum știu: din cauza trimisului lui Arșiță Împărat.

Într-un târziu, glasul istovit, abia auzit al Luminiței, fremătă din nou.

- Se mai poate face ceva?

- E foarte greu. Nimeni nu-l poate scoate pe Împăratul, tatăl tău, de sub vraja străinului.

Numai dacă ar putea fi convins acesta să plece.

- Și atunci?

- Nu știu. Apele s-au ascuns în multe locuri. Trebuie ca cineva să le caute și să le aducă înapoi. Dar e greu, tare greu și primejdios.

- Voi încerca eu, se auzi glasul stins al fetei.

- Uite aici, spuse spiridușul, o crenguță de salcie. E fermecată. O am de la un spiriduș din cei fugiți din țara lui Arșiță Împărat. Eu nu știu ce poți face cu ea - pe fiecare îl ajută în felul ei - dar cred că îți va prinde bine cândva.

Cînd deschise ochii, era singură.

- Am visat, murmură ea, dar tresări. Simți ceva în mînă și cînd se uită, rămase înmărmurită. Era un lăstar galben cenușiu de slacie. O clipă se gîndi ce să facă, apoi îl înfipse în cosița ei de aur.

Din palat se auzea muzică.

Parcul răsuna asurzitor de corul broaștelor, speriat ca de o primejdie. Stelele păleau și Carul Mare își ridica încet oiștea spre răsărit.

Luminița se ridică încet și cu pași neauziți coborî în marea sală de petreceri.

Împărtul, amețit de băutură, rîdea și vorbea împleticindu-și limba. Împărăteasa rîdea ascuțit de o vorbă de duh a străinului.

Prințesa, dreaptă, pășea fără să vadă pe nimeni, cu ochii mari deschiși, spre străin. O văzu, sprîncenele i s-au încruntat și cupa din mînă s-a clătinnat făcînd să cadă doi picuri de vin pe haina de catifea. Un slujitor a prins din zbor cupa lăsată să cadă.

Împăratul a făcut ochii mari de mirare și a izbucnit într-un rîs zgomotos de bețiv.

Împărăteasa n-a înțeles ce s-a întâmplat și a dus mîna la tîmplă a mirare, doamnele din jurul ei au sprijinit-o și apoi a uitat de Luminița.

Curtenii din apropiere s-au uitat și ei cu mirare dar cei mai mulți erau amețiți și auzind pe Împărat rîzînd, au rîs și ei fără să știe de ce.

Luminița s-a oprit în fața trimisului lui Arșiță Împărat, cu mîinile atîrnate de-a lungul corpului, cu fața ridicată spre el, cu ochii mari, nespus de frumoși și nemărginit de triști; l-a învăluit într-o privire plină de durere și de alt sentiment de care nu-și dăduse seama pînă atunci, dar care pe străin l-a săgetat pînă în adîncul sufletului. Fața lui aspră a rămas nemișcată, ochii de jăratec suspendați de lumina albastră a ochilor fetei.

S-au uitat unul în ochii celuilalt, mult, o veșnicie, o clipă după măsurătoarea ornicului și apoi ea, ca o umbră a trecut mai departe spre un colț îndepărtat al sălii care dădea într-o terasă largă. Aici erau arbori udați cu greutate cu apa din lacul aproape sec, să mai păstreze în palat plante sănătoase din țară.

S-au oprit la marginea terasei. Străinul cu privirea lipită parcă de obrazul ei, o urmase tăcut. Cornul lunei, în ultimul pătrar, părea un caiac sclipind roșiatic spre apus, pe unda liniștită a cerului.

Din sală se auzea zgomot, muzică, rîs.

După cîteva clipe s-a întors spre el. Străinul a încercat să-și întoarcă privirea dar n-a putut.

- De ce ai făcut aceasta? Era o șoaptă abia auzită care pătrunse ca un val de metal topit în urechea lui. Iar în ochii ei, în lumina stelelor care începuse să pălească, era atîta tristețe, atîta duiosie, atîta negrăită dragoste. Într-un tîrziu, răspunsul a venit șoptit, rupt, dogit.

- Pentru că nimeni nu m-a privit vreodată în felul acesta.

După o tăcere lungă:

- Dragostea m-a înșelat, frații m-au vîndut, prietenii m-au trădat. Sînt plin de venin

precum un strugure de must. Și n-am știut niciodată că poate fi undeva pe pământ sau în cer o privire ca aceasta.

Prințesa ridică mâinile și le trecu ușor peste obraji ca de mort ai trimisului lui Arșiță Împărat, fără să-i atingă, ca o mângâiere din altă lume.

- Trebuie să pleci - tăcu - apoi urmă, pentru totdeauna.
- Unde? Eram tare prin ura mea împotriva oamenilor. Ce mai rămîne acum din mine?
- Un om cum n-a fost cel de pînă acum.
- La ce bun, oamenii nu mă vor ierta niciodată.
- Sînt eu chezășie între tine și ei. Împacă-te cu tine și te vei împăca cu toată lumea.
- Și tu?
- Plec și eu.
- Mergem împreună. În ochi îi străluci ca o vîlvătaie nebunia unei speranțe care abia acum încolți.

- Nu e cu puțință. Eu trebuie să aduc înapoi oamenilor apa ascunsă în adîncurile pământului. Glasul ei avea ceva îndepărtat, stelar și, o dragoste nepămînteană îi strălucea pe obraz.

- Nu te voi părăsi niciodată, șopti el cu glasul sugrumat ca un geamăt.
- O, de s-ar putea, dar nici acest lucru nu este cu puțință. Dragostea mea ar vrea să aducă soarele, lumina în sufletul tău întunecat! Și pe tatăl meu, bietul, aș vrea să-l ajut, dar nu știu cum să fac.

- Nu vei putea. Din cauza mea toți sfetnicii sînt răi, nespuse de răi și chiar dacă cineva ar vrea să facă bine, atît s-ar teme de el pentru asta, încît l-ar ucide iar răul ar deveni mai rău.

Două lacrimi mari sclipiră în ochii fetei și se rostogoliră pe obraz.

Omul simțea că i se sfîșie sufletul. Niciodată nu cunoscuse un sentiment asemănător și durerea cumplită îi aduse parcă alinare zbuciumului care se putea vedea în ochii lui negri,

adînc înfundați în orbite.

Fata se întoarse și cu același pas neauzit, coborî treptele de marmură ale terasei, pînă în parc. Mlaștina se arăta neagră, nămolul crăpat printre ochiurile de apă care sclipeau mat ca plumbul topit.

Au rămas unul lîngă altul, privind fiecare în adîncul sufletului său. O undă de vînt veni, mișcă ramurile boschetelor din jur și flutură o șuviță din părul galben, care mîngîie o clipă fruntea lui, coborînd parcă o adîncă taină peste ființa lor.

x

În timpul acesta sfetnicii și curtenii beți îl căutau pe străin. Fără el serbarea parcă nu avea nici un farmec. Au coborît treptele, i-au văzut și au izbucnit în rîs, un rîs de bețiv care murdărește.

Cei doi nu-i auzeau. Își trăiau împăcarea, împlinirea lor pe alt tărîm, în altă lume.

Deodată ea tresări. Se trezi ca dintr-un vis și văzu toată gloata cu rîsul ei desmățat. Ridică mîna și-și acoperi ochii, ridicînd cotul ca pentru apărare, degetele ei crispate simțiră crenguța spiridușului, o luă și fără să-și dea seama ce face, o aruncă spre ei. În clipa următoare văzu, cu un țipăt de groază, cum mulțimea strălucitoare de curteni se transformau într-o cireadă de bivoli. Masivi, cu coarnele lăsate pe spate, s-au repezit într-un vârtej fantastic spre mlaștina lacului unde au început să se rostogolească prin noroi, pufnind zgomotos din nări în semn de mare plăcere.

Auzind țipătul fetei, fostul trimis al Împăratului Arșiță, o cuprinse în brațe, căutînd parcă să o apere.

Undă Împărat și Împărăteasa au coborît și ei speriați.

În lumina palidă a zorilor, ochii Luminiței au căpătat reflexe verzui și apoi violete. A

simțit o amețeală, apoi că se pierde într-o mare slăbiciune și cu disperare a strâns și mai puternic brațul bărbatului de lângă ea. Acesta o privea cu ochii luminați. Au început să se micșoreze, s-au făcut apoi din ce în ce mai mici. Din ea n-a mai rămas decât o plantă vrede cu flori albastru-violet, cu frunzele grupate câte trei și cu rădăcini subțiri care au pornit să alerge prin glie tot mai adânc să caute apa ascunsă în sînul pămîntului.

- Și eu îți voi aduce merinde din înaltul cerului, șopti el înainte de a se pierde și se preschimbă în niște umflături pe rădăcinile plantei, ca pururi să trăiască împreună și nimic să nu-i poată despărți.

- Vor căuta apa din adîncuri, ea va culege soarele înălțimilor iar el îi va aduce văzduhul în întunericul gliei, șopti spiridușul lacului apărînd pentru o clipă în lumina zorilor. Partea ei va fi soarele iar a lui țărîna.

Împăratul care era încă amețit de chef și peste măsură de uimit, a auzit numai ultimele cuvinte "lui țărîna" și cînd a văzut buruiana cea nouă i-a spus luțerna iar alții, mai peltici, lucerna.

Au trecut mulți ani de la această întîmplare.

Bătrînii povestesc, seara la lumina stelelor și tîrgurile și popasurile de caravane de multă vreme au împrăștiat, în cele patru vînturi, povestea aceasta.

Arșiță împărat a fost înfrînt de ostașii lui Undă Împărat ieșiți să-și apere meleagurile însetate de apă și sărăcite de păduri. Lupta și mai grea s-a dat pentru reîmpăduriri și pentru curățirea și îndreptarea curusrilor de apă împotmolite.

Poruncă strașnică pentru ca nimeni să nu mai taie vreun copac s-a pierdut de mult dar și astăzi sînt la mare cinste cei care sădesc cît mai mulți copaci.

Buruiana cea nouă s-a răspîndit pe toate tărîmurile pămîntului , din sămînța trimisă de Undă Împărat, împreună cu vestea nenorocirii preafrumoasei Luminița și a întîmplărilor de necrezut care s-au petrecut, iar rădăcinile subțiri mereu caută, harnic, apa în adîncuri.

P O V E S T E

Făt-Frumos încinse spada

Și și-a pus pe umeri arcul,

A mai ocolit ograda,

A-ncercat la vite țarul.

 Și-a plecat, iar Cosânzeana

 Ce-i era de mult nevastă

 A rămas în prag sărmana,

 Să se plîngă de năpastă.

Și feciorul, doar să-l lege

Numai joc hai-hui prin luncă,

Nu ascultă, nu-nțelege,

Nu se dă deloc la muncă.

 Iar acum, ei în seamă

 Îi sînt toate, căci băiatul

 Către codrul de aramă

 S-a dus iar, neastîmpăratul.

"Ce fac azi, ce las pe mîine?

Nu-mi văd ochilor de treabă.

Vaca mulge-o, coace pîine,

Ce-aș începe mai degrabă?"

x

Smei veniți din altă zare

Și-au durat pe stînci cetate.

Jefuiau la drumul mare,

Ardeau tîrguri, ardeau sate.

Făt-Frumos avea chemare

Să aline tot ce plînge.

Cum să nu-i dea ascultare

Cînd și roua parcă-i sînge?

x

A ajuns în fapt de seară

La palat, la smei acasă,

Focul viu ardea cu pară

Rumenind o juncă grasă.

Cîtă-i zarea, parcă-i moartă

Sub o vrajă toată firea

Și străjerul sus din poartă

I-a vestit grăbit venirea.

Smeii, altfel ca-n poveste,

N-au fost proști să-nceapă luptă.

L-au lăsat să treacă peste

Un podeț c-o blană ruptă.

Și când puse-n ea opinca

Poarta vrînd ca s-o deschidă,

Se despică-n două stîncă

Și fu prins ca-ntr-o firidă.

Răsunau de plînset munții,

Semii și-au înfrînt vrăjmașul,

Dar mai strîns e lanțul punții

Că se tem că el li-i nașul.

Strîns în miezul aspru al pietrei

Nu știa ce soartă-l paște,

Dor îi e de fumul vetrei,

Parcă-l simte și-l cunoaște...

Smeii iar s-au pus la masă

Și-au dat cep la nouă butii.

Dar alături, șade trasă

Spada ștearsă-n buza cutii.

Făt-Frumos lăsase murgul

Priponit într-o poiană.

Și-l găsi, când da amurgul,

Puiul cel de Cosînzeană.

Nечеza cu înfocare

Și bătea în lut potcoava

Ca să-l urce în spinare

Și să plece încotrova.

Desfăcu grăbit priponul

Și zbură cu fața-n coamă

Trăsnet, munții îi țineau isonul

Hăulind din poale-n coamă.

A trecut ca o nălucă

Codrii de argint, de aur,

Cît de veste nu apucă

Nici un smeu, nici un balaur.

Grijă-i doar în ochii tineri.

Capul gol, numa-n cămașă

Și-a ajuns la Sfînta Vineri,

La bătrîna lui nănașă.

- Nașă dragă, sărut mîna,

Tata-i prins la grea strîmtoare,

Smeii au pus pe dînsul mîna,

Teamă mi-i să nu-l omoare.

Asta a venit să-mi spue

Adineauri un erete

Și-s grăbit că vreme nu e

Să vorbim mai pe-ndelete.

Te-aș ruga să-mi dai povață

Precum tatii altă dată.

Vre-o ispravă mă învață

Și dă-mi spadă fermecată.

Căci crescuse acum feciorul
 Într-o zi cât mi-i stejarul.
 Și nervos bătea piciorul,
 Ochii-i scînteiau ca jarul.

Sfînta armei-i dă și zale,
 Uite așa și-așa îi spuse.
 El grăbit: mulțam matală,
 Sărut mîna și se duse.

x

Duduia năprasnic drumul
 Pînă sus departe-n stele,
 Noaptea-și risipea trist scrumul
 Trudei vii în vise grele.

Făt-Frumos mai, mai s-adoarmă
 Își spunea alene crezul.
 La ce-i bună acum o armă?
 Dar de vînd purtat nechezul

Murgului căzu în stîncă
 Ca un trăsnet și-o despică.
 Lesne-i fu să-i dea o brîncă,
 Lanțul gros din braței-i pică.

Smeii fură, foc și pară
 Într-o clipă-n fața porții

Și cumplit se încleștară,
Toți luptînd ca-n ceasul morții.
"Stați, să facem luptă dreaptă!"
Tună fiul. Din poveste
Smeii știu cam ce-i așteaptă
Fug pe zid și-ajung pe creste
Grabnic suie un steag în turlă
Să-l zărească Statul-Palmă
Să le-ajute: fiu urlă
Țărănește o sudalmă,
Căci simțea venind ca vîntul
Statu-Palmă, foc și pară.
Clocotea întreg pămîntul
Și-năuntru și-n afară.
Timp de stat nu mai încape.
- Tată! îl iau pe ăsta-n seamă,
Vezi ca smeii să nu-ți scape
Și de-i greu pe loc mă cheamă.
S-au ciocnit și-o clipă cerul
S-a smintit cam într-o rînă.
Fierul gol sărută fierul
Că roși mîneru-n mînă.
Ivărul ca să-l desfacă,
Făt-Frumos în jos se poartă
Și un munte-ntreg înșfacă

Și-l zvîrli vuind în poartă.

Tresăriră-n spaimă zimții

Smeilor, de bronz, sub straie

Și scrîșneau sălbatic dinții,

Cum să-l prindă, cum să-l taie.

Buzdugane cît țî-i claia,

Prinse-n fier și nestemate,

Își țîșneau spre cer văpaia

Luptei lor înverșunate.

Făt-Frumos asvîrle fierul

Și-un stejar bătrîn cît Noe

- Ce ținea în cîrcă cerul -

Prinse în mîini și anevoie

Opintindu-se îl scoate

Și-l învîrte ca pe-o ghioagă.

Acum scape cine poate.

Smeii fug și-n van se roagă,

Că-i stropșește ca pe broaște,

Turnuri mari pe ei dărîmă,

Încît nu se mai cunoaște

Din castel nici o fărîmă.

Feciorașu-a prins de barbă

Pe vicleanul Statu-Palmă,

Scrum făcură pomi și iarbă.

- Ei, acum te am în palmă!

- Lasă-mă, te rog, cu zile,

Ți-oi fi prieten cît văleatul,

Strai și arme lasă-mi-le!

- Ce deștept, scrîșni băiatul.

Las că fac precum ți-i gîndul!

Cum știa dintr-o poveste

Căută cu de-amănuntul

Pînă cînd el dete peste

O cutie și c-o mîină

Vru cu grijă s-o deschidă

Se smuci piticul pînă

Cît pe-aci ca să-l ucidă.

- Stai, acesta-ți fuse gîndul,

Ai să vezi acum, caiafă!

Ți-oi întoarce, că ți-e rîndul,

Capul nițeluș la ceafă.

Și ținîndu-i gîtu-n talpă

Ia cutia și-o desface:

Trei viermuși - piticul albă

Față de mesteacăn face.

- Ei, aici îți e puterea?

Moșu-i foc pe ochi, pe gură.

În zadar își varsă fierea

Și se zbate și înjură.

Și strivi un vierme, întîiul

Și-l crezu că-ndată moare

Apoi înălță călcîiul.

- Haide, scoală-te-n picioare!

O treime din putere,

Ca de vînturi risipită,

Și din ură și din fiere

I s-a dus într-o clipită.

Și ne spune apoi povestea

Despre rugă înlăcrimate.

- Dă-mi-i întădăt pe-aceștia!

Ți-oi fi slugă, ți-oi fi frate.

- Las că știu cum ți-i cuvîntul!

Și strivi pe loc viermușul.

Dusă-i forța, precum vîntul

Poartă-n poală rumegușul.

Și piticul se-ncovoie,

Ochii-și potoliră jarul.

- Ei, de vrei, acum mă taie

Ori strivește-l, că amarul

Ce rămîne acum în mine

Cum să-l port și unde ducu-l?

Spadă-n mîini nu mai pot ține;

Doar scufia și ciubucul.

Închizînd încet capacul

I-o întinse: Ia-o, du-te

Dar să știi că-l vezi pe dracul
De te prind, chiar pe nevrute,
 La cai morți pentru potcoave!
 Este loc destul sub soare.
 N-ai ce face? Spune snoave
 La feciori în șezătoare.
Făt-Frumos sfîrșește treaba
Și cămașa-n brîu îndeasă.
- Să pornim în toată graba
Că potop ne-așteaptă acasă.
 Le păștea în vale calul.
 - Mă reped să duc la nașa
 Ce-mi dădu, că deal cu dealul
 Se-ntîlnește... - Azi cămașa
Ți-o rupsești, mai mare jalea!
La cumătra, - ne cam știe -
Cum te duci, e calea-valea,
Dar mămucăta-i urgie
 De-o să vadă hal de straie.
 Ei, acuma e tot una,
 Te-oi scăpa de la bătaie
 De-oi putea s-o iau cu buna.
Cosînzeana-n noaptea astă
N-a dormit de foc, de grijă.
A ruga de grea năpastă

Ceru-i întunecat de schijă.

Iar a doua zi la sapă

A muncit, cu ce sfîrșeală!

Cînd s-a dus s-aducă apă

E aevea sau se-nșală?

Clopotul în turlă bate,

Vestea a trecut ca vîntul,

Că de semii din cetate

Izbăvitu-s-a pămîntul.

- Au să vină Prea-Curată

Mulțumescu-ți, și-i întoarce.

Bată-i focul lor să-i bată,

Ce le-oi țese, ce le-oi toarce!

A văzut apoi în zare

O pădure cum se poartă

Tot venind din depărtare

Și-a încremenit în poartă.

Nici n-avu răgaz să vadă

Cum călare fiu-n fugă

Păși gardul în ogradă

Și sări ca o zvîrlugă.

- Sărut mîna, mamă dragă.

- Vai de mine, plînse mama,

Unde-ai fost o lună întreagă?

Cum ți-ai arătat arama!

- Ce o lună? două zile!
- Ți-i cămașa toată ruptă!
Ți-ai făcut de cap, copile,
Parcă ai fi fost în luptă.

Nu mai merge pe coclauri,
Vezi la taică-tu, săracul,
Ba la smei, ba la balauri
Ba în cer la vîrcolacul.

Și e bun să-l pui la rană.
Dar eu ce mă fac cu casa?
Să fac tot ca o vădană?
Taie lemne, trage coasa...

Voi umblați și rupeți toate
Cînd să mai așez războiul
Dacă mă lăsați la toate
Duși hai-hui cum vă e soiul?

Cînd se-ntoarse, ce să vadă?
Făt-Frumos purtînd în spate
Un stejar care-n ogradă
Nu-ncăpea o jumătate.

- Doamne, m-ai băgat în boală
Mintea mi-e ca prinsă-n mreje.
- Să nu vin cu mîna goală,
Am adus niște găteje...

PRINȚUL SORIN

A fost odată ca niciodată, într-o țară dinspre soare răsare, un împărat și o împărăteasă. Nici o umbră nu le înnoirase fruntea și norodul era îmbelșugat și fericit pînă într-o zi cînd au început să curgă necazurile peste ei.

Un vrăjitor venit din fundul lumii s-a așezat în mijlocul unui codru bătrîn și și-a durat un castel puternic cățarat în vîrful unei stînci. Zi și noapte robotea închis în laboratorul său plin de sticle și instrumente ciudate, fierbînd, măsurînd și cîntărind.

Încetul cu încetul, ținutul a început să se pîrjolească în jurul castelului în cerc de parcă ar fi fost tras cu compasul. Pajiștile și ogoarele se uscau, copacii se răsuceau și-i pierdeau frunza, sălbăticiunile de-a valma cu vitele oamenilor alergau înnebunite de foame și de sete, prin pulberea răscolită care întuneca soarele. Lumea pornea în bejenie, secătuită și disperată.

Zi de zi cercul se întindea tot mai mult și mai mult.

Împăratul a auzit și a plecat cu sfetnici și curteni să vadă ce s-a întîmplat. Peste tot îl întîmpinau oameni sleiți de puteri care se rugau de scăpare. Cînd s-a apropiat de marginea pădurii, unde era castelul, vrăjitorul i-a ieșit înainte și i-a zis:

- Nu vă apropiați, că altfel n-o să fie bine de voi.
- Cine ești și spune-mi cine a pîrjolit locurile astea?
- Sînt cel ce-l vezi! Ce însemnătate are cum mă cheamă, de vreme ce eu sînt cel ce-a făcut ceea ce întreb.
- De ce?
- Am nevoie de grăsimea pămîntului pentru treburi pe care nu e nevoie să le știi și pe

care nu le poți înțelege. Îți ghicesc gândul că vrei să vii cu oaste împotriva mea. Să nu cutezi s-o faci că va fi și mai rău.

- Ce vrei să-ți dau ca să pleci din locurile acestea?

- O sticluță cu unt din soare. Face mai mult decât grăsimea întregului pământ și de mi-o aduci, plec și nimeni nu va mai fi supărat cu nimic.

- De ce nu o cauți singur, tu care ești atât de puternic?

- Numai sufletele curate pot ajunge la ea și multe primejdii pîndesc în drum.

Împăratul făcu calea întoarsă și miezul nopții îl găsi treaz, frământîndu-se de ce trebuie să facă. Nimeni nu putuse să-i dea vreun sfat. Fu tare mirat cînd văzu că se deschide ușa și pe Sorin, feciorul său - un flăcău înalt și voinic de vreo douăzeci de ani - intrînd cu sfială.

- Tată, te rog să-mi îngădui să plec să aduc untul de soare de unde s-o găsi.

- Asta mai lipsea acum! Dar tu nici n-ai prins să mergi pe picioarele tale și nu vreau să-ți lași oasele zadarnic prin cele străinătăți, că numai pe tine te am.

- Tată, și așa și așa tot am să mor, dacă-i de murit. Puhoiul flămînzilor se îngroașă, crește, se apropie tot mai mult și praf se va alege de toate. Și apoi, mi se rupe inima de mila atîtor nenorociți. Aș vrea să plec cu binecuvîntarea nu cu blestemul tău căci eu tot plec.

- Bine dragul meu, oftă Împăratul, du-te și Cerul să te ocrotească.

Sorin ieși alergînd, intră în camera lui și începu să se pregătească în grabă ca să poată pleca în zori. Cînd să iasă, gata de drum, se lovi în ușă de bătrîna lui doică.

- Am auzit că pleci și tare mi-i grijă de cele ce ai să întîmpini în drum.

- Lasă măicuță, nu-mi purta de grijă că o să mă întorc sănătos și teafăr.

- Uite aici sticluța asta; în ea sînt trei fire de păr, ține bine minte și Maica Precistă să-ți dea gândul cel bun. Firul verde e smuls de pe un brotăcel, firul negru e de pe o aripă de liliac și firul albastru de la o șopîrlă.

- Bine, rîse el, cine a mai văzut păr pe lighioanele acestea?

- Nu te îndoi și nu râde, în toată lumea s-a mai putut găsi și așa ceva.
- Dar cu pietricica asta ce e?
- Își va avea și ea rostul ei și acum drum bun, maică și întoarcere grabnică. Să ții minte că vei merge pe tărîmul celălalt și să nu te uiți niciodată îndărăt.

După ce și-a luat rămas bun de la părinți și de la prieteni, a plecat îndreptîndu-se spre miază-zi ca să nu dea peste ținuturile pîrjolate.

x

De la o vreme a ajuns la peștera ce se deschide spre tărîmul celălalt și după ce a orbecăit un timp prin întuneric a ieșit din nou la lumină.

Departe, se vedea o viltoare ca niște flăcări verzi ce tremurau în soare. Cînd s-a apropiat, în fața lui se întindea un ținut minunat, cu copaci și plante nevăzute care se legănau în lumină. Cînd ajunse acolo soarele era în crucea zilei și totul a încremenit deschizînd un drum larg printre plante. A intrat în goana mare, nădăjduind să treacă de ele înainte de a se însufleți din nou. N-a trecut mult timp și un freamăt a străbătut pădurea. Copacii își întindeau crengile să-l prindă, troscotul creștea zvîrcolindu-se ca șerpii căuțînd să-l apuce de picioare și frunze late se desfăceau ca niște guri uriașe să-l înghită. Calul gonea să crape, dar de-odată s-a poticnit, fiul Împăratului a căzut și cît ai clipi din ochi, plantele l-au înfășurat ca o caracatiță.

- Pînă aici mi-a fost, gîndi el, simțînd stînsimea lacomă a plantelor, dar își aduse aminte de cutiuța bătrînei. O scoase cu greutate, deschise și văzu cum firul de păr de brotăcel tremura ușor. Suflă peste el, căzu din cutie și în clipa următoare, totul a încremenit liberîndu-l și deschizîndu-i drum ca cioplit în smarald strălucitor. A sărit pe cal și a plecat la galop fără să privească îndărăt.

A mai mers ce-a mers și a văzut o mare nemărginită, de parcă s-ar fi răsturnat seninul cerului în fața lui. S-a uitat în dreapta, s-a uitat în stînga și n-a văzut decît un pod de piatră care părea că plutește peste ape. Cînd soarele a ajuns la amiază, valurile și-au potolit freamătul și Sorin și-a îndemnat calul pornind în goană pe pod. Cînd mai avea puțin pînă la capăt, apele au prins să se miște, valurile creșteau în vuiet năprasnic și fiecare undă părea un braț lacom gata să-l apuce. Curînd, picioarele calului au fost prinse, valurile s-au năpustit asupra lor că abia avu timp să arunce firul de păr de liliac ce-l văzu tremurînd în cutie. Apele s-au potolit, au scăzut, podul a rămas liber și Sorin, fără să se uite îndărăt, a plecat în mare grabă.

- Cine știe ce-mi va fi dat să mai trag, își spuse el îngrijorat, dar gîndul la ținuturile pîrjolite și la flămînzii din țara lui îi dădu parcă puteri noi.

Trecuse de mult de țara apelor, cînd văzu în fața lui o forfotă ca o pădure sub furtună. Cînd se apropie, în fața lui, pînă departe în zare, tot felul de jivine cum nu mai văzuse niciodată încremeniseră în ceasul amiezii. Își înfrînse scîrba și spaima și proni la galop. În curînd însă jivinele se treziră și se năpustiră spre el. Ultimul fir de păr din cutie le-a încremenit ca de piatră.

Și calul gonea mai departe purtîndu-l fără să se uite înapoi..

Locul unde ajunse era acoperit cu pietre de toate formele, împrăștiat peste tot. Numai drumul rămăsese liber. Spre uimirea lui văzu, cînd soarele trecu puțin de amiază, că pietrele încep să se miște, să se încovoie, să vină către el. Calul alerga cît putea și cînd fu cît pe-aci să-l prindă, scoase pietricica din cutie, o aruncă și pietrele rămaseră nemișcate ca de la începutul lumii. De data aceasta uită de sfatul bătrînei, se întoarse și privi și în clipa următoare se simți prins ca într-o platoșă de piatră. Fu cuprins de desnădejde.

- Vai, își spunea el - voi rămîne pentru totdeauna aici - dar măcar dacă aș fi putut să alung amarul și jalea de acasă.

Deodată simți cum piatra din jurul său se slăbește puțin ca apoi să se vadă eliberat complet. Nu-i venea să-și creadă ochilor. Ce minune se întâmplase? Din țara plantelor îi rămăsese prinsă în haină o frunzuliță care acum se înrădăcinase și din ea crescuse o plantă minunată.

Îi veni în minte lui Sorin să rupă o frunză și s-o pună sub pietrișul în care i se prefăcuse calul. Peste puțină vreme, calul stătea teafăr în fața lui. Se întoarse spre plantă și spre uimirea lui văzu cum din frunza ruptă căzuseră câteva picături de sânge pe care le sorbise nisipul. Îi veni un gând - se aplecă și culese cu grije nisipul cu sânge, îl pluse în cutia de la bătrîna doică și plecă mai departe.

Copaci minunați de marmură, flori de pietre scumpe, fremătau și păsări de aur cîntau de-ți topeau sufletul. Fiul împăratului se smuse din vrajă și merse pînă într-un loc unde cădea cîte o picătură ca o lacrimă de foc care-i luă vederea. Își puse mîinile la ochi, se repezi, umplu o sticluță din adîncitura de piatră și se trase îndărăt. Cînd își descoperi ochii nu mai văzu decît o mare albă de flăcări și căzu cu fața la pămînt.

- Doamne, rău m-ai pedepsit, suspină el. Măcar dacă aș fi putut face ce mi-am pus în gând. Ceva îi sună în buzunar. Căută și scoase cutia care îl scăpase de atîtea neazuri. O lacrimă i se adunase sub pleoape și căzu peste nisipul amestecat cu sângele plantei. În clipa următoare privirea i se limpezi și-i apăru din nou lumea minunată din jur.

N-avea timp de privit, sări în șea și porni la îndărăt.

Pe unde trecea, vedea cu mirare cum peste pustietăți de stînci și nisip apăreau păduri, lanuri, orașe, sate. Ajunse în țara stîncilor unde văzu de departe planta minunată care parcă întindea ramurile spre el. Cînd se apropie văzu, spre uimirea lui cum se preschimbă într-o fată nespus de frumoasă care-i mulțumi c-a mîntuit-o de blestem săgetîndu-l cu ochii ei mari și negri pînă-n adîncul sufletului. O așeză pe cal în fața lui și plecă mai departe.

Țara pietrelor se prefăcuse într-un ținut minunat și abia scăpă de mulțumirile

Împăratului și poporului de acolo care voiau să-l aibă cît mai mult la ei.

Calul alerga ca vîntul și fata se uita din cînd în cînd, pe furiș, cu ochii plini de dragoste spre el. Deodată, Sorin o întrebă:

- Dar ce ai la deget, ești rănită?
- Nu-i nimic; cînd ai rupt frunza să-ți scapi calul.

Țara fiarelor, țara apelor, țara plantelor deveniră din nou ca altă dată, pline de vuiet și de tumult de viață.

- Vrei să mergi cu mine să nu ne mai despărțim niciodată? întrebă Sorin.
- Eu sînt fata Împăratului din țara plantelor, îi răspunse ea și tata nu mă va da să plec atît de departe cu tine.

În lumea fericită care cînta și dănuia pe străzi de bucurie, numai Verde Împărat era întunecat. Singura ființă omenească pe care nimeni nu putuse s-o găsească era domnița Liana. Îl primi cu toată cîntea pe voinicul care-i scăpase de la pierzare.

- De ce ești așa de supărat Măria Ta?
- N-o mai am pe fiica mea Liana.
- Ce mi se va da, Măria Ta, dacă aș aduce-o?
- Jur pe Sfîntul Soare, că ți-aș da orice mi-ai cere.

Mare fu bucuria întîlnirii și mare durerea despărțirii, dar nu avu încotro și cei doi plecară mai departe.

Într-un tîrziu ajunseră să iasă din tărîmul celălalt. Vești triste îi ieșiră înainte ca niște corbi croncănind a moarte și pustiu. Prăpădul ajunsese să cuprindă aproape jumătate din țară și pîrjolul era în apropierea cetății de scaun.

Goni ca vîntul, ajunse acasă și porni îndată cu Împăratul și curtea prin meleagurile de prăpăd și foame spre castelul vrăjitorului din codrul întunecat. Înainte de a pleca apărură ca o nălucă bătrîna doică și-i spuse:

- Bine ai venit întreg și sănătos, maică. Să ai grijă să arunci acolo ce n-ai avut când ai plecat de acasă prin străinătăți. Vezi, nu cumva să uiți. Pe drum l-a frământat gândul să-și dea seama despre ce ar putea fi vorba dar nu izbuti.

Vrăjitorul le ieși înainte și cu mâini lacome cuprinse sticluța.

- De-acum se va stinge blestemul, hohoti el, pământul va rodi ca niciodată, dar cu ajutorul untului de soare tot rodul va fi al meu și nimeni nu va putea să mi se împotrivescă, nici oamenii de aici, nici cei de pe tărîmul celălalt. Toată lumea încremenise privind rînjetul de triumf al vrăjitorului. Atunci, Sorin, își dă seama despre ce îi vorbise bătrîna. Scoase cutia și împăștie nisipul înainte ca cineva să poată observa.

Un huruit cumplit, de parcă s-ar fi prăbușit zece munți, s-a auzit și castelul s-a risipit într-un nor de praf, iar vrăjitorul se îndoi din mijloc, se chirci prefăcîndu-se pentru totdeauna într-o stană de piatră. Sticluța căzu la pământ și untul de soare a fost sorbit lacom de țărîna secătuită care deveni înzecit mai roditoare ca înainte.

Și nuntă mare s-a făcut la palat și a venit potop de lume ca să-i vadă, să le mulțumească, să se bucure.

Plugurile au început iar să are și holdele aurii să se legene în bătaia soarelui, mai frumoase și mai pline de rod ca niciodată.

Mai tîrziu, după ce Împăratul cel bătrîn a răposat, a urmat Sorin Împărat și Împărăteasa Liana, au avut copii, nepoți și strănepoți și or mai fi trăit și azi de n-or fi murit.

Iar eu am încălecat pe-o șea

Și v-am spus povestea așa.

FLOAREA DIN LUNĂ

A fost o dată ca niciodată, un împărat și o împărăteasă. Erau tineri și frumoși și deși trecuseră câțiva ani de la nuntă, se iubeau ca în prima zi și ar fi putut fi fericiți. Dar nu erau și se uitau cu tristețe la căsuța celui mai umil dintre supuși unde se auzea râsul unui copil și tare ar fi vrut să aibă și ei măcar unul. Pregătiseră cea mai fină rufărie, cele mai frumoase jucării din lume dar degeaba. Rufăria stătea împăturită cu levănțică în scrinuri în care împărăteasa umbla cum se umblă cu lucrușoarele unui copil mort și plîngea de ți se rupea inima iar jucăriile se prăfuiau într-o cameră unde împăratul venea încruntat și se juca trist cu cîte una.

Începură de la o vreme discuții, reproșuri și împăratul spuse împărătesei, înainte de a pleca la o vîntătoare că dacă nici de acum înainte nu va avea un copil o va trimite la mînaștire și-și va lua altă împărăteasă.

Nu numai el, dar și tot poporul era îngrijorat căci un împărat fără moștenitori își lăsa la moarte țara și supușii în mare primejdie.

Împărăteasa rămase parcă fără grai și se plimba fără odihnă și fără somn de colo pînă colo și nu-și găsea pace și liniște. Ce pace și liniște putea să aibă cînd soțul ei pe care îl iubea mai mult decît viața îi spusese că se vor despărți. Și biata de ea nici nu putea să-i găsească vreo vină că așa e rostul împăraților. Au bucurii ca toți oamenii dar îndatoriri mai aspre și mai grele.

Împărăteasa avea o bătrînă cu care venise de la părinți și care o alăptase, o crescuse și o iubea ca pe copilul ei. Și i-a spus toată povestea.

- Am știut asta draga mea, dar n-am îndrăznit să te tulbur și am așteptat să-mi spui singură.

- Uite, acum am venit, ce să mă fac, ce să mă fac, îmi vine să-mi fac seama și mai multe nu. Și știi bine cîți vraci, cîte babe și cîți doctori am chemat și cîți vlădici și popi mi-au

făcut slujbe ca să fiu și eu femeie ca toate femeile și vezi, degeaba.

- Eu nădărduiam să se termine cu bine, dar acum nu se mai poate. Trebuie să mă duc la mama care e și puțin vrăjitoare și ea ne-ar putea ajuta.

Împărăteasa îi dădu un om de încredere s-o însoțească și o trăsură cu cai zdraveni și bătrîna porni gonind zi și noapte schimbînd caii la poștile împărătești și ajunse într-o pustietate unde într-o colibă era maică-sa. Bătu în ușă, gard nu avea și auzi o voce aspră și ascuțită dinăuntru înrebînd cine este.

- Eu sînt, spuse doica și-i povesti mamei sale, o bătrînă uscată și adusă de spate, dar vîioaie ca un popîndău, toată supărarea de la împărăție.

- Eu nu o pot ajuta. Du-te la bunică-ta care e la cale de 3 zile și ar putea să facă ceva, dar grăbește-te că numai cît e crai nou poți să stai de vorbă cu ea și după cum am înțeles, treaba asta nu așteaptă amîinare.

Porni din nou, de astă dată mai greu că nu mai puteau schimba caii și ajuse la o colibă de la o margine de codru unde doica își găsi bunica, o babă adusă de spate ca o seceră dar care mergea încă destul de bine deși trecuse de suta de ani.

Ascultă povestea, apoi spuse:

- Dragă nepoată, mă bucur că te-am văzut și că n-ai făcut drumul degeaba. Îi spui împărătesei se meargă cu picioarele goale prin rouă trei nopți cu lună plină în prima lună cum ajungi acasă. Dar să facă întocmai, căci altfel o să iasă rău.

S-a întors doica obosită cu oasele scuturate ca în ciur de zdruncinăturile trăsurii și a urcat într-un suflet la împărăteasa care, cu inima plină de bucurie și nădejde - dar și de teamă - a spus că va face întocmai. Împăratul încă nu se întorsese de la vîntătoare. În prima seară cu lună plină a coborît și a umblat desculță prin roua din parc toată noaptea. A doua seară la fel. A trei zi, obosită, pe înserat, a ațipit. Doica s-a luat și ea cu treburile ei și cînd s-a deșteptat luna era aproape de asfințit. A ieșit în fugă, a alergat speriată prin roua din parc și

cînd a venit a povestit docii cele întîmplate care, îngrijorată, a încercat totuși s-o liniștească.

Împăratul a venit de la vînătoare și i-a spus că-i mai dă un ultim răgaz, altfel nimic nu va mai putea să-l hotărască să-și schimbe vorba.

Spre marea bucurie a tuturor, împărăteasa a rămas grea și la nouă luni a născut o fetiță cu părul auriu cum nu s-a mai văzut fetiță pe lumea asta. Împăratul deși ar fi dorit să aibă un băiat, a îndrăgit-o, iar împărăteasa se uita la ea ca la o minune și nici n-a vrut să audă de o doică și a alăptat-o singură. Bătrîna era nelipsită și o ajuta la toate; împărăteasa uitase de necazul cu somnul din ultima noapte de mers prin rouă dar ea era îngrijorată și o iubea pe fetiță ca pe ochii din cap.

A trecut vremea pînă a ajuns fetița de vreo doi anișori și a început să meargă în picioare. Atunci spre spaima lor, au văzut că urma în chip ciudat fazele lunii. Cît era lună plină era veselă, sănătoasă, vioaie, apoi pe măsură ce luna scădea începea să cadă într-o stare de slăbiciune ca să ajungă la pat cînd luna nu se mai vedea ca apoi cu craiul nou să înceapă să se întremeze și să ajungă la cea mai mare înflorire cînd era din nou lună plină. Acum au înțeles cele spuse de vrăjitoare.

La încreput n-au avut prea mult timp pentru aceasta pentru că împărăteasa a născut un băiat care a prilejuit bucurie și mari serbări la palat, dar pe urmă s-au luat de gînduri. Au chemat doctori și vraci din toată lumea și nimeni n-a putut s-o vindece.

Într-o zi bătrîna doică spuse:

- Măria Ta, eu mă duc din nou la mama și la bunica să le întreb ce și cum.

Împărăteasa a dat poruncă să pregătească o trăsură cu arcuri moi și cu perne de puf că bătrîna era și așa chinuită de reumatism și a plecat.

Mama ei n-a știut ce să-i spună iar bunică-sa a certat-o că n-a ascultat.

- Eu nu știu cum s-ar drege treaba asta. Trebuie să mergi la sora mea care stă pe undeva pe apa Sîmbetei.

S-a suit iar în trăsură și încet, încet, că erau caii trudiți de atîta drum, au ajuns la apa Sîmbetei și au găsit ce căuta.

- E tare grea treaba asta nepoată, dar altfel nu se poate. O parte din sufletul prințesei este pe lună într-o floare dintr-o văgăună unde numai cu inelul acesta o poți afla. Pe piatra lui poți urmări fazele lunii. Uite, acum e în primul pătrar și e luminată numai un sfert și cînd va fi lună plină va fi luminată în întregime. Ține-l și-ți doresc mult noroc nepoată dragă, deși nu-mi prea vine să cred că va fi de vreun folos cuiva; că trebuie ajuns acolo pentru a aduce floarea de care ți-am spus.

Cînd a auzit împărăteasa s-a pus pe un bocit de ți se rupea inima. Împăratul era atît de supărat că dacă n-ar fi avut pe băiat și-ar fi pierdut mințile.

Crainicii au anunțat mare răsplată celui care va aduce floarea din lună, dar anii treceau și nimeni nu a putut face nimic.

Fata era frumoasă ca cea mai frumoasă zîină, bună și harnică nevoie mare dar urma fără greș fazele lunii.

Cînd era lună plină alerga fericită, vioaie ca un fluture și nu-i ajungea noaptea să stea s-o privească de pe terasa palatului și apoi se topea pînă cădea la pat.

Se făcuse fată de măritat și împăratul vesti peste tot că va da fata și jumătate din împărăție celui ce va aduce floarea din lună și o va vindeca.

Florin, fiul împăratului era acum flăcăiandru frumos și voinic care își iubea mult sora dar oricît își spărgea capul nu găsea nici o cale pentru a putea face ceva.

În împărăția aceea trăia un smeu bătrîn care se raznise de neamul său, se însurase cu fata unui morar bogat și era cel mai vestit crescător de cai din țară. Îl căutau prinți și împărați și era o cinste pentru cel ce putea să spună că are un cal din herghelia lui.

Avea unii cai pe care nu i-ar fi vîndut pentru toate averile lumii și-i păstra pentru bucuria lui și a feciorului său Călin, un flăcău frumos și voinic de smulgea stejarul din rădăcini.

Vestea despre fata de împărat și jumătate din împărăție pentru floarea din lună a ajuns și la conacul morarului la smeul și la fiul său.

- Tată, numai cu caii noștri s-ar putea ajunge pînă acolo.

- Vezi-ți mai bine de treabă; e mare primejdie și eu numai pe tine te am.

- Am să învăț un cal și am să-l trimit singur. Zis și făcut. Un care care fugea iute ca gîndul fu strunit un timp de Călin și apoi îi dădu drumul. Calul porni cu o iuțeală atît de mare că se izbi de aer ca de un zid și căzu zdrobit.

- Nu merge, spuse smeul.

- Trebuie să se poată, îi întoarse vorba feciorul care văzuse fata și îi era dragă ca lumina ochilor.

A învățat un cal care alega ca vîntul. Acesta a pornit. A trecut de nori și a ajuns în slavă, dar n-a făcut nici un sfert din drum și și-a pierdut puterile și s-a prăbușit.

- Ți-am spus eu că nu se poate, spuse smeul.

- Ba are să se poată. Flăcăul și smeul au pregătit trei cai care alergau unul ca vîntul, al doilea ca fulgerul iar al treilea ca gîndul. Le-au dat drumul unul legat de celălalt.

A zburat întîi cel care alerga ca vîntul, ceilalți veneau odihniți în golul ce-l făcea în aer ca brazda lăsată de o barcă pe apă. Apoi s-a prăbușit. A mers mai departe cel ce alerga ca fulgerul, s-a prăbușit și el și în sfîrșit cel ce mergea ca gîndul a ajuns pe lună dar l-au văzut cu ochiul cum a căzut s-a făcut covrig și a murit. Și se poate vedea și acum cînd e lună plină.

- Ei, ce facem acum? întrebă smeul uitîndu-se cu admirație la feciorul său.

- Mai încercăm o dată cu patru cai ca unul să se întoarcă îndărăt și apoi am să mă încumet să merg eu cu alți patru cai.

Zis și făcut. De data aceasta ultimul cal care zbura și el ca gîndul s-a întors de pe lună teafăr, că venitul în jos era mai ușor decît urcatul.

Au pregătit caii, i-au echipat frumos și au plecat la împărăție unde au vestit că va porni

spre lună să aducă floarea de acolo.

Împărăteasa îl privea cu ochii în lacrimi și își puneă toată nădejdea în această încercare. Doica a venit repede și i-a dat inelul cu fazele lunii ca să poată găsi floarea și un ghiveci cu pământ într-o trăistuță frumoasă din piele. Și au pornit.

În zbor spre lună s-a prăbușit primul cal, al doilea. Al treilea a zburat pînă a ajuns pe lună și a căzut mort. A priponit calul rămas și s-a uitat în jur. Văi și munți cu creste albe ca de cretă, iar sus a văzut soarele care-l orbea cu razele-i nemiloase.

A încercat să meargă cînd colo, în loc să pășească cum știa el, ca oamenii, a început să sară ca o lăcustă și cînd voia să facă un pas făcea un salt cît zece, l-a venit tare greu pînă a ajuns la cal de unde a luat traista cu ghiveciul și atunci s-a gîndit la ceva. A luat hățurile și a legat picioarele calului mort și l-a luat în spate cum ai lua un sac cu ovăz și a pornit cu inelul să caute floarea. Cînd a dat de direcția florii, inelul s-a luminat și astfel după un drum destul de lung a găsit într-o văgăuna o floare, singura floare de pe lună unde ici colo se vedea cîte un arbore cu crengile ca niște roșcove, fără frunze și fără flori. A luat floarea, a plantat-o cu grijă în ghiveci, a luat calul în spate și a plecat înapoi înspre locul unde își lăsase calul priponit.

Cum mergea el pe urmele pe care le lăsase în nisipul strălucitor la venire deodată a auzit un zgomot puternic și într-o parte a văzut un balaur care rodea din lună ca o omidă din marginea frunzei. Speriat a aruncat calul din spate și făcînd niște salturi amețitoare a ajuns în cîteva minute în locul de unde plecase. În ultimul salt a căzut chiar lîngă cal, a strîns repede chinga, a legat traista cu floarea de oblînc și a plecat în goană.

Abia acum a văzut pămîntul ca o lună enormă care venea ca o ghiulea spre el. În sfîrșit, a ajuns obosit, flămînd și înghețat de frig pe terasa cea mare a palatului.

Era noapte. Nimeni nu-l văzuse că a sosit. A mers încet, a intrat în palat și a nimerit chiar în partea unde dormea doica.

Cînd l-a văzut a țipat speriată, apoi s-a bucurat cînd l-a recunoscut. L-a luat de mînă și l-a dus în camera prințesei. Luna nu se mai vedea. O mîncase complet vîrcolacul. Peste puțin vîrcolacul va începe să se usuce ca o păstaie de mazăre și va lăsa să se vadă un colț de lună și pînă la urmă se va prăbuși mort scînteind în stelele căzătoare ca apoi alt vîrcolac să vină din nou și tot așa mereu.

Fata s-a trezit cînd a simțit parfumul minunat al florii, s-a uitat în jur și a roșit cînd l-a văzut pe flăcăul curajos care plecase cu patru cai spre lună.

Doica a deșteptat tot palatul din somn și împărăteasa, împăratul și prințul au venit în grabă.

Bătrîna a făcut din floare o fiertură, cum știa ea și a dat-o fetei să bea și astfel sufletul i s-a întregit și s-a făcut sătătoasă ca orice om.

- Uite inelul ce mi l-ați dat, spuse Călin doicii.

- Te rog să-l păstrezi ca dar de nuntă din partea mea. Și s-a făcut o nuntă împărătească cum numai în povești se mai pomenește care a ținut o lună încheiată după care împăratul a spus ginerelui său.

- Uite acum să facem înscrisul pentru jumătate din împărăție.

- Tată socrule, eu n-am nevoie de așa ceva. Eu, dacă îmi este îngăduit, am să-mi iau nevasta și am să merg la mine acasă și am să cresc mai departe ca și nici un împărat de pe lume nu va avea telegari ca cei pe care am să ți-i dau eu.

- E tare departe și o să-mi fie dor de voi, spuse împăratul. Uite, vă dau o moșie aici, ca să aduceți herghelia, ca să ne fie și nouă mai aproape, că ne-o fi peste mînă să mergem și să ne jucăm cu nepoții la atîtea poște depărtare.

Și tinerii au fost fericiți și trăiesc și astăzi dacă n-or fi murit.

Și-am încălecat pe-o șea și v-am spus povestea așa.

VRAJITOAREA

În grădina fermecată a vrăjitoarei florile își plecau frunțile. Se auzea vîjîitul aerului pe care îl despica în zbor, foșnetul veșmintelor și știa că în cîteva clipe trebuia să fie acolo.

Pereții grei de piatră s-au despicat și vrăjitoarea intră. Era o femeie înaltă, adusă de spate, cu mîinile uscate strînse în nenumărate zbîcrituri. Trecea pe deasupra florilor cu ochii aprinși ca jăratecul întinzînd palmele spre ele ca într-o mîngîiere pătimășă. Privirea îi era plină de o bucurie ciudată și florile și-au aplecat căpșoarele cu spaimă. Se așeză apoi pe o bancă sprijinindu-se în toiagul ei noduros și stătu mult, mult, sorbind cu ochii lumea minunată de parfum și de culori.

În temnița aceasta de flori, cînd vrăjitoarea era plecată florile își ridicau fruntea ca niște copii într-un solar și începeau să ciripească în legea lor.

- Vai ce urîță și rea e vrăjitoarea, spunea trandafirul alb, cînd o văd mă cuprinde o teamă nemaipomenită.

- Cît suferim aici, suspină crinul, în palatul acesta de cristal. Cît aș vrea să scap de aici. Mă tem că am să mor și n-am să mai ajung undeva, într-un parc, sub cerul albastru. O, ce băiat frumos și blond este zefirul.

- Și eu, suspină margareta, dînd ochii peste cap sub pălărioara ei albă, n-am să mai răspund niciodată la întrebarea plină de poezie: mă iubești, nu mă iubești.

Toate florile se întreceau să-și arate nemulțumirea și dorul după o altă viață.

Într-un cloț de strat violeta își aplecase fruntea spre țărîină și se frămînta adînc din rădăcini de tulburare de parcă fiecare vorbă a florilor ar fi lovit-o în inimă. Lîngă ea era o bancă. Banca pe care ședea vrăjitoarea. Și ea singură știa cu cîtă dragoste le îngrijea, le

mîngîia și cum tremura pentru viața lor. Mai încolo era un strat de condurași care într-o vreme a început să se ofilească. A venit, a dat ordin să se schimbe pămîntul și le-a plantat din nou cu mîna ei, dar o floare tot a murit. Și știa că vrăjitoarea cea urîță și rea, cum spuneau fetele care vorbeau toate fără să asculte pe nimeni, a luat floarea ofilită, sărutînd-o a strîns-o cu gingășie la piept și a plîns. A plîns fără suspine dar cu lacrimi adevărate care stropeau obrazul veșted al floarei care ca prin minune s-a înviorat, s-a însuflețit. A așezat-o apoi din nou în pămînt și condurașul e și mai frumos de atunci. A spus atunci și vorbe pe care violeta nu le-a înțeles și care s-au risipit în largul închisorii de cristal a florilor.

- Ce dragi îmi sînteți, spunea ea. Sînt singură, mai singură decît singurătatea și numai pe voi vă am și numai voi îmi îngăduiți să vă iubesc.

- Da, auzi lîngă ea pe conduraș, zgripturoaica asta ne ține aici ca să se bucure de suferința noastră în inima ei plină de răutate și cred că dacă am muri toate s-ar bucura grozav.

- Sigur, e-adevărat, spuse puțin cîntat bujorul cu glasul lui placut de tenor.

Violeta ar fi vrut să strige că sînt nedreți, că nu este adevărat, dar era prea sfioasă ca să ia cuvîntul la o așa adunare.

- Și eu cred că este așa - vorbi și mimoza subțirel ca o adiere și își ascunse îndată obrazul gingaș în mîini.

- Trebuie să-i spunem și noi gîndurile noastre, sări cu vorba narcisul privindu-și lavaliera în oglinda unui strop de apă rătăcit pe o frunză și rămase cu fața înclinată, privindu-și cu încîntare fața.

- Ascultați, faceți puțină liniște, spuse cu glas grav, ca de la tribunal, asparagusul. Se opri un moment, își drese glasul și continuă. Dacă aș fi în locul vostru mi-aș ascunde obrazul în petale ca într-o broboadă, tot timpul cît ea este aici.

- Are dreptate, are dreptate, strigară în cor florile într-un colț izbucniră chiar în aplauze.

- Am luat deci hotărîrea în unanimitate, spuse grava crizantemă aurie. Cînd va intra ne ascundem fiecare chipul ca să ştie şi ea că la sentimentele de răutate şi de duşmănie ce le are pentru noi, răspundem cu acest protest.

- Da, strigă conduraşul.

- Staţi, strigă violeta înalbăstrindu-se de emoţie, vă rog, vreau să spun şi eu ceva - da, vreau să spun şi eu ceva. Cer cuvîntul!

- Să spună, aveţi cuvîntul domnişoară, spuse curtenitor bujorul.

- Vrăjitoarea a plîns cînd s-au îmbolnăvit conduraşii şi am văzut eu cu ochii mei cum pe conduraşul care a vorbit acum l-a stropit cu lacrimi, l-a înviat astfel, eu cred că şi murise şi l-a pus la loc în pătucul lui.

- Cum, spuse înecîndu-se de mirare conduraşul, cum se poate?!

- Ba se poate, e aşa cum spun eu.

Trandafirul crem îşi trase redingota sa verde împodobită cu ţepi eleganţi şi spuse cu afectare, graseind puţin:

- Dragele mele, nu trebuie să ne lăsăm duşi în eroare de sentimentalisme ieftine care nu pot avea nici un suport real. Sînt de părere să punem imediat în aplicare hotărîrea pe care am luat-o.

Violeta dădu neputincioasă din umeri şi oftă. Conduraşul făcuse ochii mari, clipea nedumerit din pleoape şi aşteptă ca violeta să mai spună ceva. Dar ea era prea amărită să mai poată vorbi.

Florile au adormit visînd un Făt Frumos cu aripi multicolore, pudrate, cu mustăţi lungi şi pinteni.

Dimineaţa s-a auzit iar vîjîitul pe care îl făcea zborul vrăjitoarei, zidul se desfăcu şi (cine?) apăru cu toiagul ei noduros, cu degetele lungi ca nişte gheare.

Florile toate îşi aveau fruntea plecată şi obrazul acoperit. Trecu întîi pe la trandafiri şi

nu observă nimic în prima clipă apoi scoase un strigăt de spaimă. Florile, speriate, erau numai urechi. O auziră izbucnind.

- Vai, florile mele dragi! și porni ca o vijelie de la un capăt la celălalt al serei, atingându-le cu mâini tremurătoare.

- Vai, florile mele s-au îmbolnăvit, și s-a așezat pe banca ei. Condurașul se ascunsese și el. Violeta, sfioasă, își îndrepta obrazul catifelat, dar vrăjitoarea n-a observat-o.

- Și condurașul s-a îmbolnăvit, și ce drag îmi era, spuse cu capul între mâini vrăjitoarea. Acesta începu să clipească, își dresе grasul pentru că-i venea să plîngă și-și ridică fruntea rușinat.

- Ba nu-i bolnav, vai dragul meu conduraș. leși în fugă și florile ridicară toate captele curioase. O auziră strigînd:

- Aduceți imediat piua cea mare, trebuie să plec la Zîna Florilor că mi s-a îmbolnăvit grădina. Repede, repede. Vai, ce mă fac! Se auzi un vîjîit puternic și apoi tăcere.

- Ce mai teatru face, spuse asparagusul potrivindu-și gulerul.

- Vai, cum poate vorbi în felul acesta? șopti violeta.

- Ai avut dreptate, spuse cu greutate condurașul căutînd să alunge un nod care i se pusese în gît. Și-apoi, nici nu-i așa urîtă. Are niște unghii chiar frumoase.

- Doamenlor și domnilor, spuse cu glasu-i catifelat de contraltă crizantema aurie. Doamna noastră vrăjitoare, chiar dacă nu a manifestat exces de dragoste pentru noi, nimeni nu se poate plînge de nimic și scena de adineauri pune sub un grav semn de întrebare cele spuse de domul asparagus.

- Nu-i adevărat, eu am avut dreptate.

- Ba nu, ba nu, n-ai dreptate, strigară în cor florile dezmeticite. Încălzite în discuții nici n-au auzit cînd a intrat vrăjitoarea. Cu capul plecat, abia tîrîndu-se, sprijinindu-se în toiag, vrăjitoarea păși înspre banca ei, se așeză, își trase broboada peste ochi și începu să plîngă

cîntat, ca pentru mort.

- N-a vrut să vină. Nu zic nimic, are dreptate, i-am făcut și eu destule necazuri, dar ce vină au florile, dragile mele flori! Se ridică și-și aruncă privirea încețoșată de lacrimi peste flori. Toate o priviră cu obrazul deschis, luminos, plin de dragoste.

- Ce înseamnă asta? șopti ea, nevenindu-i să creadă.

- Ce ți-am spus eu, spuse încet de tot violeta condurașului.

- Ai avut dreptate și îți mărturisesc că acum mi-i tare dragă.

Florile răspundeau o simfonie de culori, de mireasmă și vrăjitoarea cu ochii strălucitori, cu mîinile tremurătoare, trecea printre ele și șoptea:

- Florile mele, florile mele dragi.

Numai asparagusul nu reușea să se bucure și stătea spășit la locul lui și nu îndrăznea nici să ridice ochii.

POVESTE CU FLORI ȘI CU O FETIȚĂ MICĂ, MICĂ DE TOT

A fost odată ca niciodată o fetiță mică, mică precum o păpușă. Avea părul galben, ochi albaștri, buzele roșii și pielea albă, albă de tot.

Păpădia a văzut-o și a spus:

- Uf, ce nesufeită e fetița aceasta! Ce dacă are părul mai frumos ca floarea mea, trebuie să fie așa de mîndră?

- Ce mare lucru dacă are ochii așa de albaștri și mai frumoși ca mine, e urîcioasă, supuse supărată cicoarea.

- De cînd a venit, fluturii roiesc în jurul gurii ei și nu-mi mai caută florile - șopti îmbujorat macul.

- Și cînd te gîndești că îndrăznește să fie mai albă ca mine! spuse crinul ofensat.

Dar fetița nu știa cît de galben avea părul, cît de albaștri ochii, cît de roșii buzele , cît de alb obrazul și mîngîia florile cu degete gingașe și se minuna de culorile lor ridicîndu-se în vîrfurile sandalelor ei mici, mici ca un degetar, mînjindu-se pe nas de polen.

- Ipocrito - spunea dînd din cap păpădia - las că o știu eu.

- Oricum, e politicoasă - recunosc în silă cicoarea.

- Așa-s fetele, ce să-i faci - rosti filosofic macul.

- Și de ce să ne facă nouă concurență, la urma urmei - pufni crinul.

- Și n-avem nevoie să-i vedem mutra pe aici - spuse păpădia înciudată.

- De acord, spuse macul, dar îmi pare rău că poți vorbi în felul acesta.

- Mîine n-o mai lăsăm să vină pe pajiștea noastră, mîine n-o mai lăsăm să vină pe pajiștea noastră, bătu păpădia din palme.

A doua zi, fetița cea mică, mică de tot veni sărind într-un picior peste pajiște. Dar florile i-au închis cărarea.

A dus mâinile la spate, s-a ridicat în vârful picioarelor și a strigat cu glasul ei subțire.

- Bună dimineața, duduie cicoare, bună dimineața duduie păpădie, cum ați dorimit? Îmi pare rău că nu vă pot vizita. Bună dimineața domnilor, se adresă ea rîzînd crinului și macului, cum trebuie să facă o domnișoară bine crescută cînd e obligată să se adreseze unui domn. Pa, la revedere, voi încerca să vă vizitez mîine.

Și fetița cea mică, mică de tot și-a vîrît puțin, puțințel degetul în nas și a plecat sărind cînd pe un picior, cînd pe altul.

Florile au rămas tăcute.

Soarele se apropia de amiază.

- Ce zi lungă și plicticoasă, oftă păpădia zburîndu-și părul ei galben.
- Hai să stăm puțin de vorbă, să mai treacă vremea, căscă cicoarea.
- Pe mine au început să mă plictisească fluturii aceștia, spuse macul.
- Oare mai vine astăzi fetița cea urîcioasă? Îndrăzni crinul.
- Ce urîcioasă, că nu-i urîcioasă deloc, sări supărată păpădia.
- Eu mărturisesc că mi se pare chiar foarte drăguță, spuse cicoarea. Ați văzut ce păr galben și frumos are?
- Dar nu poți să-i găsești nici un cusur albastrului ochilor.
- Și gura parcă-i o floare de mac, spuse crinul.
- Pe un fond de crin, oftă macul. Și-apoi să știți fraților că eu o iubesc pe fetiță și-mi vine să plîng că am fost urîcios.
- Și mie mi-i dor de ea și cînd te gîndești c-am gonit-o.
- Așa-i dacă te iei după alții, suspină cicoarea.
- Sigur, acum eu sînt vinovată, spuse înciudată păpădia.

Florile s-au deșteptat dimineața de tot. Nu mai puteau de nerăbdare. Au așteptat, au așteptat și apoi au început să plîngă. Și-au plîns, și-au plîns.

În ziua următoare fetița cea mică de tot a venit sărind într-un picior.

Și florile toate au trăit o mare fericire iar ea alerga de la floare la floare cu țipete mici de bucurie, de dragoste și de adminație.

SCUFIȚA ROȘIE

Scufița Roșie a ieșit pe poartă cu vaca la păscut. Vițelul mergea, slab și stîngaci, pe picioarele prea lungi, în urma ei. Botul negru smucește lanțul s-apuce cu limba aspră buruienile încolbuite de arșiță de pe marginea drumului.

Salcîmul și-apeacă ramurile și șoptește:

- Scufiță Roșie, Scufiță Roșie, întinde mîinile spre ramurile mele să mai prindă viață că tare sînt secătuite de secetă.

- Salcîmule, salcîmule, ți-aș prinde ramurile în mîini dar țepii mă zgîrie și mă doare. Voi mîngîia puțin frunzele tale.

- Scufiță Roșie, Scufiță Roșie, îi spune Joiana, lasă-mă să pasc undeva cîteva fire de iarbă că simt că îmi scade și ultimul strop de lapte.

- Văcuță dragă, aici iarba s-a uscat de arșița soarelui doar frunza de salcîm a mai rămas și salcîmul este prietenul meu bun.

- Scufiță Roșie, Scufiță Roșie, a scîncit vițelul, mi-i foame și tare mă dor picioarele.

- Vițelușule, vițelușule, mai e puțină cale pînă la pășune și ai să paști și ai să te odihnești.

- Scufiță Roșie, Scufiță Roșie, dar lupul nu te așteaptă să te mănînce? Să ne întoarcem, mai bine să ne întoarcem.

Scufița Roșie a rîs de a luminat cîmpul ars de arșiță și a spus:

- N-ai nici o teamă vițelușule, lupul nu mai așteaptă să mă mănînce. Asta s-a întîmplat în alt basm din vechime.

Vîntul respira ușor și Scufița Roșie trecea cu picioarele goale, trecea cu văcuța slabă și vițelușul cu picioarele lungi, întinzînd botul umed spre ugerul de umbră ce se desena pe cenușiul drumului.

HULUBII ALBI

A fost odată ca niciodată un împărat căruia îi mersese vestea peste șapte mări și șapte țări, pînă departe, la capătul pămîntului pentru înțelepciunea lui și pentru bunăstarea supușilor săi. Și în țara aceasta erau cele mai puține spitale din cîte țări se cunoșteau pe lume pentru că oaemni erau sănătoși și n-aveau nevoie de ele, cîmpurile rodeau din belșug în fiecare an, tîrgurile erau pline de veselie și mărfurile de tot felul, iar pe turnurile închisorilor flutura de multă vreme steagul alb, semn că nu mai au nici un condamnat.

Și Zefir împărat avea un fecior frumos și voinic care cînd ieșea în cetate sau intra în sala cea mare a sfatului parcă răsărea soarele. Îl iubea ca pe ochii din cap.

Și prințul și Împăratul și împărăteasa ieșeau de multe ori îmbrăcați ca orice om de rînd și mergeau la petrecerile poporului, iar gărzile palatului erau ținute cu cămășile cu zale și cu armele lor grele numai ca să se păstreze tradiția.

Toate au mers așa pînă într-o zi cînd primul sfetnic se ridică în sfat și spuse:

- Măria ta și cinstiți boieri. La hotarul de miază-noapte al împărăției se află - cam la jumătatea distanței ce ne desparte de țara lui Alb Împărat - o insulă de cîteva hectare pe care trebuie s-o luăm în stăpînire pentru că hrisoavele vechi spun că e a noastră.

- Are vreun locuitor?

- Nu, măria ta.

- Atunci ce ne trebuie?

- E dreptul nostru și e în joc cîntea țării.

- Ce rost are să umblăm după cai morți să le luăm potcoavele și pentru ce să căutăm gîlceavă cu vecinii? spuse un boier bătrîn, cu părul și barba albe ca neaua.

S-au ciorovăit mult și pînă la urmă Împăratul a poruncit să plece o flotă formată din

cinci vase de război, să ducă o garnizoană de o sută de oameni pe insulă și să pună steagul pe cea mai înaltă stîncă. Și pînzele întinse păreau niște păsări care zburau peste valuri în țipătul ascutit al pescărușilor. În țara vecină se află repede despre isprava Împăratului Zefir și sfatul țării s-a adunat în grabă. Alb Împărat, care o viață întreagă trăise în pace cu Zefir Împărat era uimit și îngrijorat de cele auzite. Învățații au răsfoit tot felul de terfeloage mucegăite și au găsit scris negru pe alb că insula era a lor și că Zefir Împărat era vinovat de călcarea unui pămînt care nu-i aparținea.

Alb Împărat, care avea și așa destule neazuri cu vecinii și cu supușii lui ar fi vrut să lase stîncă aceea în plata Domnului, dar boierii au sărit cu gura și astfel a trimis o scrisoare lui Zefir Împărat, cerîndu-i să plece cu oamenii de pe insulă pentru că e a lor.

Mai urmară cîteva scrisori și într-o bună zi o flotă porni spre insula cu pricina, patru din cele cinci corăbii fură scufundate și garnizoana trecută prin foc și sabie.

Și focul războiului izbucni cu furie. Dușmăanii ascunse, patimi care dormeau iepurește s-au dezlănțuit și atelierele și fabricile nu mai pridideau să făurească săbii și sulii și tot felul de scule pentru omor și distrugere.

Bărbații au fost chemați sub arme, iar pe cîmpuri femei, copii și bătrîni mîneau vite înjugate la pluguri de lemn pentru că tot fierul trebuia să meargă pentru oaste.

S-au ciocnit pe apă și pe uscat. Sîngele curgea rîuri și duhurile valurilor se minunau de norocul ce-a dat peste ele și înghițeau cu lăcomie corobăiile cu tunuri și oameni înarmați pînă în dinți.

Cumpăna războiului nu se înclinase într-o parte sau alta că soli au pronit în cele patru vînturi să ceară ajutoare. Și mereu alte oști, mereu alte corăbii veneau să se adauge armatelor Împăratului Zefir și ale Împăratului Alb și focul se aprinsese pretutindeni.

Nu era casă să nu fie plină de lacrimi și de obidă pentru soț, pentru feciori, pentru logodnici căzuți în luptă. Copii flămînzi și dezbrăcați, schilozi care-și tîrau neputințele pe uliți,

se întîleau la fiecare pas.

Cei doi împărați, în taina sufletelor lor ar fi vrut poate să se termine măcelul acesta dar nu mai puteau să oprească stihia dezlănțuită și îngerul morții își întindea aripile negre peste amîndouă taberele.

Radu, feciorul cel frumos al Împăratului Zefir fusese în primele rînduri ale oastei de la început. Încercase să arate că n-are nici un rost gîlceava dar pe urmă a fost și el cuprins de nebunia războinică ce bîntuia pretutindeni.

Pornise în fruntea unei oști încărcată pe corăbii să debarce pe un țărm pustiu al țării dușmane dar o furtună năprasnică i-a izbit de stînci și numai cîțiva oameni au izbutit să scape de prăpastia valurilor și să ajungă, flămînzi și înghețați, pe țărm.

Străjile din acele locuri îndepărtate i-au prins și pentru că erau puțini și ar fi putut fi de folos pentru a afla planurile dușmanului li s-a cruțat viața și au fost trimiși cu pază în tabăra lui Alb Împărat.

Alb Împărat avea o fată frumoasă de la soare te puteai uita dar la dînsa ba, pe care o iubea ca pe ochii din cap.

Atît a plîns și s-a rugat de tatăl său să oprească măcelul dar n-a fost ascultată și atunci a pornit în urma oștilor cu toate prietenele și slujnicele ei și zi și noapte îngrijea de răniți, stătea ca un înger la căpătîiul lor și închidea cu degetele ei ca niște petale de trandafiri pleoapele trudite ale celor morți.

Parcă îngerul negru și crunt al războiului se înfrunta cu îngerul alb și senin al păcii căruia îi sîngera sufletul de atîta suferință și jale.

Radu era rănit. Drumul greu, umilînța robiei, grija pentru ai săi îi scurtau clipă de clipă viața. Cînd a fost adus în tabăra dușmană n-a mai putut nici să deschidă ochii, nici să răspundă la întrebările Împăratului care se bucura că fiul dușmanului său îi căzuse în mînă.

Maria, fiica Împăratului Alb a trecut prin cortul în care zăcea Radu așteptîndu-și sfîrșitul

vegheat de un ostaș bătrîn și credincios la căpătîi.

L-a îngrijit cu aceeași dragoste și milă cu care îngrijea pe ostașii tatălui său și în scurtă vreme prințul a trecut de la porțile întunecate ale morții spre viață și se însănătoșea văzînd cu ochii. Îngerul alb care îl văzuse în ceasurile lui de febră și de aiurare era acum Maria care venea în fiecare zi la căpătîiul lui să vadă cum se simte.

Și pe cîmpurile de luptă mereu alți viteji mușcau pămîntul și rămîneau de multe ori să fie sfîșiați de fiare și de păsări răpitoare care erau nelipsite de parcă făceau parte din efectivul oștilor.

Maria întîrzia mai mult decît se cuvenea la căpătîiul unui rănit aproape însănătoșit iar Radu număra cu înfrigurare clipele pînă la sosirea ei.

Într-o zi Maria a găsit în cortul lui Radu alți răniți.

- Unde este(cine??) a întrebat ea.

- Măria sa a dat poruncă să fie pus sub pază pentru judecată.

A doua zi Radu a fost judecat și osîndit la moarte pentru că dăduse ordin să fie spînzurați comandanții unor corăbii ale lui Alb Împărat. În zadar a protestat prințul spunînd că aceștia măcelăriseră fără milă toți prizonierii sănătoși și răniți laolaltă, hotărîrea a rămas hotărîre și trebuia să moară a doua zi.

În noaptea aceea prințesa Maria, împreună cu un slujitor credincios, a izbutit să-l scape și să fugă pe țărmul mării unde pregătiseră o barcă cu pînze.

Era noapte. Cu ochii plini de lacrimi în care strălucea minunata floare a dragostei, Maria i-a urat călătorie bună. Radu i-a luat mîna, a lipit-o o clipă de inima lui și a plecat. Cînd a ajuns la barcă și se pregătea să desfacă odgonul ce-o lega de țărm un străjer care era în apropiere s-a trezit din moțait, a văzut barca și pe om. A strigat să stea. Radu căuta să dezlege cît mai repede barca cînd o săgeată a zbîrniit în noapte și i s-a înfipt în piept. Cu un geamăt a căzut în genunchi. Maria a auzit, a scos un țipăt de spaimă și s-a întors în fugă.

- Du-te, a spus Radu abia auzit, și fii binecuvîntată.

Maria a rămas o clipă fără a grăi, fără mișcare. Apoi spuse slujitorului:

- Fugi și scapi!

- Dar tu?

- Fugi îți poruncesc!

Omul se dădu în spatele unor grămezi de lemne și o văzu cu groază prin întuneric cum îl ajută pe prinț să urce, cum dezleagă otgonul și sări în barcă prinzînd cîrma.

Desfăcu pînza care tremură o clipă în vînt apoi se umflă și barca porni ca un lăstun, cu corzile zbîrnîind în vînt, pierzîndu-se în noapte. Săgețile trase de străjer n-au mai lovit pe nimeni.

Maria privi cerul. „Steaua năierilor” sclipea prietenoasă printre nori ce alergau purtați de vînt. Fixă pînza și cîrma și încercă să scoată săgeata.

- Las-o, că voi muri dacă o scoți.

- Dar și așa... șopti ea.

- Dăruiește-mi clipele acestea.

Îi așeză capul pe genunchi și rănitul, cu răsuflarea grea, se uita la chipul Mariei care lumina alb în întuneric.

- De ce a fost să se întîmple tot acest măcel? șopti el un geamăt.

- Nu vorbi te rog - te doare.

- Și ce frumoasă e lumea și ce multe-s minunile ei și ce trist e să mori atunci cînd ai vrea să trăiești, cînd dorești cu atîta deznădejde să trăiești!

Maria plîngea tăcut, sfîșietor.

- Nu se poate ca totul să se termine așa, ne vom reîntîlni, în altă parte.

Maria ridică ochii și spuse cu glas îndepărtat, de parcă ar fi vorbit o stea.

- Da, ne vom revedea în altă lume mai bună.

Și fata împăratului a scos un țipăt care a asurzit o clipă stelele cerului.

X

Străjile(cui?) Zefir Împărat au primit barca în care o fată cu ochii rătăciți ținea pe genunchi capul palid al prințului.

Zefir Împărat a venit într-un suflet și a căzut în genunchi la căpățîiul fiului său, plîngînd înăbușit de se răscoleau valurile întunecate ale mării.

Toată tabăra era zguduită de durere. Apoi bătînd în scuturi au început să strige: Răzbunare - moarte dușamnilor.

De la căpățîiul prințului s-a ridicat o făptură albă care a privit cu ochii încărcăți de o nemărginită durere. Toți au tăcut și au rămas privind arătarea aceasta care venea parcă din altă lume. A arătat cu un gest larg cetatea cu turnuri arse, trupul prințului întins pe un scut cu săgeata încă înfiptă în piept.

- Și pentru ce? Nu e de ajuns? Glasul ei a întrecut vuietul mării.

Zefir împărat a plecat fruntea. Războinicii aspri și neînduplecați au tăcut.

- Cine ești tu? Răspunde! Ești femeie sau o zîină a mării?

- Sînt fata lui Alb Împărat.

X

Pacea și-a trimis hulubii peste zărilor unde galopaseră ani de zile duhurile neîndurătoare ale războiului.

Țarinile îngrășate cu sânge rodeau mai spornic, iar rănilor se vindecau greu dar se vindecau. Orașele se reclădeau și viața clocotea nestăvilită, ca șuvoaiele dezlănțuite primăvara și lumea, încetul cu încetul, uita toată suferința, toate grozăviile, își uita morții cei dragi risipiți prin holde și pe fundul mării.

Pe stînca din cauza căreia se dezlănțuise măcelul era clădit un monument de marmură, care-și azvîrlea vîrfurile cu îndrăzneală spre înălțimea cerului. Într-o urnă de aur arde o flacără veșnică, pe care marinarii o vedeau de departe și se închinau.

Maria își străjuia acolo mortul ei drag și în fiecare an un stol de porumbei albi zburau în toate colțurile lumii ca oamenii să nu mai uite niciodată și să se teamă de domnia sîngeroasă a războiului.

MOARA, FÎNTÎNA ȘI PODUL

A fost odată o moară de lemn cu o roată mare acoperită cu mușchi pe care apa o bătea cu picioarele ei străvezii și o făcea să se învîrtească. Osia cea mare și măselele de lemn învîrteau piatra care strivea boabele și făcea făină, cînd albă ca zăpada, cînd galbenă ca aurul.

Într-o zi moara s-a supărat pe toată lumea. S-a supărat pe apă care i-a spus că e un hîrb bătrîn și că fără ea n-ar face nici două parale, s-a supărat pe morar pentru că s-a îmbătat și a lăsat-o o zi întreagă de a mers în gol de îi scîrțîie și acum pînă în creier frecarea pietrei și mai ales s-a supărat pe barza cea vînată cu alb, pentru că e o vorbăreață nemaipomenită și spunea toată vremea despre ea și vrute și nevrute. Asta a durut-o cel mai mult, căci știți, adevărul supără întotdeauna.

Și moara s-a hotărît să plece în lume, să nu mai vadă și să nu mai audă nimic. S-a desprins ușor de la mal, a ieșit de sub lăptoc și a plecat pe luncă la vale, pe sub sălcii.

Era frumos să vedeți copii, cum moara își pusese șorțul în brîu și rara, rara mergea uitîndu-se în dreapta, uitîndu-se în stînga.

A trecut pe la poarta conacului regelui broaștelor care a întrebat-o:

- Dar încotro ai pornit-o așa de dimineață jupîneasă moară că nu te-am mai văzut prin locurile astea?

- Mă duc și eu la apa Sîmbetei, căci acolo e mai liniște și pentru una ajunsă la anii mei, asta-i trebuie.

Și-a plecat mai departe.

Regele broaștelor s-a scărpinat cu lăbuța pe sub coroană și s-a uitat lung în urma ei dînd din cap.

Puii de barză de pe acoperiş dormeau liniştiţi la soare şi visau că zburau sus, sus în înaltul cerului şi moara cu gîndul ei de ducă, cu plecarea, habar nu avea de ei.

Doi pungaşi care umblau de dimineaţă căutînd să păcălească pe cineva, au văzut moara care venea agale pe drum şi-şi ştergea sudoarea de pe frunte. Nu era învăţată cu un drum aşa de lung şi începuse să-i scîrîie încheieturile, ba la genunchi, ba la umăr. Şi apoi era tare necăjită că nenorociţii de pui de barză se treziseră şi ţipau întinzînd ciocurile lungi de te asurzeau.

- Vreau la mama, vreau la mama.

- Ce mai pacoste pe capul omului, oftă ea.

Şi cum spuneam, cei doi pungaşi s-au apropiat şi au spus cu o plecăciune:

- Sărut mîinile, conişă.

- Dar unde aţi lăsat trăsura de mergeţi aşa pe jos, că drumurile noastre nu sînt pentru o cocoană ca dumneavoastră?

Moara s-a roşit pe cît putea din cauza muşchiului verde pe care îl avea pe acoperiş.

- Am coborît puţin să mă plimb şi trăsura am lăsat-o mai încolo.

- Şi unde mergeţi, dacă nu e cu supărare?

- La apa Sîmbetei, scăpă ea vorba.

- Ce bine că şi noi avem acelaşi drum. Putem merge şi pe jos şi trăsura poate veni şi în urmă.

Moara, măgulită, porni în urma lor vorbind ba de una, ba de alta să le treacă vremea, ca la drum.

În drum au întîlnit o fîntînă cu cumpănă.

- Bună ziua cumătră, spuse fîntîna, dar încotro ai pornit?

Moara roşi puţin de supărare că i-a spus cumătră, dar răspunse:

- Am plecat la apa Sîmbetei, să mă mai plimb şi să văd lumea.

- Drept să-ți spun că mi s-a acrit și mie în băraganul ăsta, merg și eu.

- Sigur, de ce nu, spuseră cei doi pungași care începură să-și dea seama că ar putea să facă o afacere bună.

Și-au plecat, rara, rara fîntîna înainte, ținîndu-și cumpăna ca pe o umbrelă și în urmă moara cea grasă și mai greoaie.

Și mergînd așa au ajuns la un pod. Era un pod zdravăn de lemn, cu patru picioare de stejar.

- Bună vremea, surașilor. Dar încotro ați pornit pe căldura asta?

- Ia mergem și noi la apa Sîmbetei, și ce vrei - spune înțepat fîntîna.

O viață întreagă fusese la cheremul trecătorilor dar acum se săturase, nu mai voia să fie tratată fără respect.

- Merg și eu cu voi că mi s-a urît să tot stau pe brînci în apa asta, m-am plictisit.

Și-au pleat tustrei.

Prin părțile acelea trăia pasămite un uriaș care avea un nepot pe care îl iubea mult și căruia nu știa ce jucării să-i mai facă.

Pungașii au dus moara, fîntîna și podul la conacul uriașului.

- Nu departe de aici este apa Sîmbetei, vedeți pîrîl acesta duce într-acolo, spuse unul dintre ei. Așteptați puțin aici - și intrară înăuntru. Acolo spuseră uriașului că au niște jucării pentru nepot de vînzare. S-a uitat uriașul pe geam, le-a văzut și s-au înțels. Cei doi au luat banii și pe aici ți-i drumul.

Moara, fîntîna și podul așteptau întinși pe iarbă să se odihnească pentru că erau trudiți deoarece nici unul nu mai făcuse un drum așa de lung. Chiar și podul, care avea patru rînduri de picioare, tot se plîngea de oboseală.

Puiul de uriaș ieși în fugă și începu să țopăie de bucurie. Și cu toate protestele lor, mai ales ale morii care era o persoană respectabilă, în vîrstă, le-a luat în șorț și le-a dus la malul

pîrîului unde făcuse un șanțuleț pe care curgea apa și a așezat acolo moara, puse și podul iar fîntîna o așeză mai încolo, pe țarm.

Și cît era ziua de lungă, puiul de uriaș nu se mai dezlipea de jucăriile lui, mai ales că avea și un cuib cu pui mici, mici. Spre seară au venit și cele două berze disperate, după o zi de căutare și au început să aducă de mîncare la puii care erau aproape morți de foame. După ce i-a săturat, barza îi spuse morii:

- Ar trebui să-ți fie rușine obrazului, femeie bătrînă, plimbare îți trebuia și iaca unde-ai ajuns.

Moara, ca și fîntîna și podul, își dăduse seama de ce prostie făcuse, dar era prea tîrziu. Căzuse pe mîna uriașilor și acum nu știau cum s-o scoată la capăt.

De altfel erau așa de obosiți și de amărîți că nici nu mai puteau să se gîndească și moara și fîntîna au început să plîngă de se scutura cămașa pe ele, iar podul oftă și el cu amărăciune.

- Așa vă trebuie, spuse barza. Uite bărzoiule, ce le-a trebuit au găsit, dar ce vină avem noi în treaba asta de am ajuns pe aici pe la uriași. Parcă văd că namila asta ne sucește gîtul.

Bărzoiul se scărpină gînditor sub aripă și tăcu.

Și au început zile treiste pentru ceio trei. Nu s-ar putea spune că puiul de uriaș nu era drăguț și nu le iubea dar fiecare tînjea în felul său după ceea ce lăsase în urmă.

- Vai, spune moara peste cîteva zile, ce bine era cînd veneau oamenii cu boabe, cîte povești nu auzeam cînd așteptau la rînd și mă gîndesc acum ce-or face, unde or măcina?

Și-atunci morarul abia prididea cu măcinatul.

Și moara se sucea de colo pînă colo, îngrijorată și necăjită.

- Ce cap sec am fost, am ajuns acum jucărie la țîncul acesta și acolo la mine nu era altă fîntînă cît vezi cu ochii și cîte mulțumiri n-am auzit și cîți bogdaproste.

Ce-or fi făcut de apă trecătorii, vitele?

- La mine-i mai ușor, spuse podul. Mai încolo este un vad și vor trece pe acolo. Nu mi-i de ei, de oameni, dar mi-i de mine. Habar n-aveți ce plăcut e să simți cum te gîdilă pe spinare roțile căruțelor care își opresc goana ca să nu-mi zdrențuiască scîndurile. Făceam și eu o breabă bună și aveam un rost de la Dumnezeu. Hei, ce să-i faci, unde nu-i cap, vai de picioare.

- Ei, făcu barza, dacă ai fi avut și un pic de cap pe cît ai picioare, ce bine ar fi fost.

- Ei, am făcut-o, am făcut-o acum, făcu fîntîna. Să vedem cum o scoate la capăt să scăpăm de aici.

Puiul de uriaș după cîteva zile își găsi alte jucării și le cam lăsa în pace și aveau destul timp să tînjească după vremea de altă dată.

Seara barza și bărzoiul stăteau de vorbă pe acoperiș, clămpănind pînă tîrziu din ciocurile lor lungi.

- O să avem o zi liniștită, spuse barza. Uriașul și cu zgîtia de nepot pleacă mîine toată ziua la pescuit.

- Bine că mai scap puțin de el, că m-am săturat.

Și cînd mă gîndesc la broaștele care erau în rîul nostru, îmi vine rău. Aici am să-mi stric și stomacul, făcu bărzoiul.

- Și puii fac din zi în zi mai multe mofturi, dar ce să le fac, să mănînce și ei ce este.

Podul rămase pe gînduri.

- Ei, suratelor - ați adormit?

- Da' de unde, face moara, m-a lăsat cu stăvilarul ridicat și am să clămpănesc din roată pînă o sta vîntul, oftă ea din rărunchi.

- Nici eu, spuse întinzîndu-se cît era cumpăna de lungă, fîntîna.

- Uite ce m-am gîndit. Hai să fugim. Cum am ajuns aici tot așa ne putem întoarce.

- Dar eu nu mai cunosc drumul - spuse fîntîna.

- Nici eu, suspină moara.

- Dacă ajungem la drumul mare nu-i geru de nimerit.

- Totuși cred că e bine să încercăm. Eu mor dacă mai rămân aici. A început să-mi fie apa sălcie de scîrbă și parcă văd că îmi seacă de tot.

- Eu știu drumul, făcu barza, și vă călăuzesc eu.

- Dacă ne ajunge din urmă? spuse moara. Eu sînt așa grasă și nu pot merge repede și apoi mă dor picioarele.

- Lasă că vedem noi.

Și după ce mai vorbiră puțin, moara, fîntîna și podul porniră tiptil din curtea uriașului - care se culcase ca să se scoale dimineață în zori, să meargă la pescuit - și pe-aci ți-e drumul!

Nu era ușor. La fiecare zgomot tresăreau și se ascundeau în tufișurile de pe marginea drumului.

Cînd au ajuns la drumul mare au rămas mirați, cu mîna la gură. Un plop înalt și zvelt, cu scoarță luminoasă și frunză tremurătoare mergea cu pași mari, cu fruntea în înălțimea norilor. Din cînd în cînd puneă mîna streășină la ochi și se uita în zare.

- Bună ziua, dar încotro ai pornit-o așa, de unul singur? întrebă podul.

- În lumea largă, să simt alte vînturi și alte ploi, să văd alte meleaguri că m-am săturat să stau înfipt într-un loc cu aceleași zări, cu aceiași vorbărie a unui pîrîu care zburdă ca un ied, fie de-i timp frumos, fie de-i furtună.

- Te mănîncă pielea și ai să dai de dracul, mormăi moara, ștergîndu-și sudoarea de pe frunte.

- Dar ce s-a întîmplat ?

Și podul îi povesti toată întîmplarea și necazurile prin care trecuseră.

- Mai bine hai cu noi acasă, că s-ar putea s-o pățești mai rău ca noi, spuse podul.

- Eu nu mă mai întorc ori ce s-ar întîmpla, chiar dacă ajung așchii și surcele.

Eu vreau să fac ce vreau, să-mi întind crengile spre ce vînt îmi place.

- Și eu am vrut dar m-am săturat pentru șapte vieți, murmură fîntîna.

- Apoi bun rămas că eu plec - și cei trei s-au uitat cum se depărtează cu pași mari, cum îi curgeau norii prin plete ca funigeii toamna, pînă s-a pierdut după un piept de deal.

Era pe la miezul nopții cînd podul a ajuns la locul lui. S-a așezat frumos, și-a înfipt picioarele adînc în pămînt, a oftat ușurat și a spus:

- Bine că am ajuns acasă. Da-acum nu mă mai mișc de aici cît e lumea. Abia aștept să vină căruțele mele să le ducă tata în spinare ca și altă dată, că tare mi-a fost dor de ele. Și de trecătorii care troncăneau în bocanci și de opinci și de copitele vitelor și de toate.

Moara și fîntîna și-au luat rămas bun și au plecat mai departe.

Fîntîna a ajuns și ea. S-a așezat în locul ei, s-a cuibărit ca o cloșcă, și-a îndreptat cumpăna și a spus:

- Vai ce uscat e jgheabul ăsta! Cîtă sete trebuie să fi îndurat lumea și vitele care au trecut pe aici și mie mi-a trebuit plimbare, cai morți să le iau potcoavele. Mi-a fost cum mi-a fost, mai rău mi-ar fi trebuit.

- Drum bun, soră, că eu abia acum îmi dau seama cît de bine mi-a fost pînă acum, fără să știu.

Moara a pornit, rara, gîfîind din greu și troncănind din toate scîndurile, călăuzită de barză, pînă a ajuns la luncă. S-a oprit să se odihnească.

Regele broaștelor a apărut o clipă, a vrut să spună ceva, dar a plecat imediat. Cele două berze dormeau obosite, stînd într-un picior cu ciocul vîrît sub aripi, dar cine știe ce viclenie mai pot pune la cale, a gîndit el.

Într-un tîrziu moara a juns, frîntă de oboseală, cu cîteva scînduri pierdute, cu roata slăbită din pene și s-a așezat cu greu la locul ei. Noroc că stăvilarul de la lăptoc era închis că altfel i-ar fi scos roata și ar fi fost luată de apă și cu adevărat ar fi ajuns la apa Sîmbetei.

Soarele lumina prietenos deasupra sălciilor și moara simțea o sfîrșeală plăcută și a adormit.

A doua zi spre seară, o coadă mare, mare era la moară și făina curgea caldă și bună în covată și moara era fericită cum nu fusese niciodată în viața ei. Și berzele clămpăneau pe acoperiș ca toaca unui schit nevăzut.

Cînd s-au întors uriașii de la pescuit, puiul de uriaș avea cîțiva peștișori vii foarte frumoși și i-a pus într-un acvariu și cîteva zile a stat numai cu ei.

Apoi a venit o ploaie mare care a umflat pîrîul și cînd s-a dus să vadă moara, podul și fîntîna nu le-a mai găsit.

- Mi le-a furat cineva, și s-a dus plîngînd la bunicul.

- Cred că le-a luat apa, răspunse el mîngîindu-l pe pâr, lasă că-ți face tataia alte jucării, nu mai plînge.

Din cînd în cînd moara își aducea aminte de plopul cel nebun și o apuca o tristețe de neînțeles. Stelele, cîntecul apei, foșnetul frunzelor și chiar clămpănitul berzelor îi aduceau aminte de plecarea ei și de întîmplările minunate prin care trecuse, de fîntînă, de pod, de puiul de uriaș. Apoi recădea în bucuriile mărunte ale clipei, asculta povești și era încîntată cînd simțea cum curge făina caldă în covată. Dar de la o vreme nu s-a mai gîndit și a uitat complet totul, de parcă nu s-ar fi întîmplat niciodată.

FÎNTÎNA DE LA MUNȚII CE SE BAT ÎN CAPETE

Într-un sat de munte risipit prin văi trăia un bătrîn orb într-o căsuță de lemn, cu acoperișul ascuțit, cu șindrila înverzită de mușchi, pitită într-o vîlcea. Trecuseră mulți ani de cînd un zăbranic alb i-a întunecat lumina ochilor dar în suflet lucrurile sălășluiau strălucitoare precum fuseseră odinioară. Cu mîinile uscate le mîngîia cu dragoste și simțea străbătînd în noaptea lui roșul garoafelor, albastrul inului și verdele ierbii și al frunzelor sălciilor din lunca pîrîului care trecea prin apropiere.

Se scula dimineața devreme, ieșea în prag și se așeza pe scăunel întinzînd mîinile cu palmele în sus. Cea mai mică rază de soare, cea mai ușoară adiere de vînt îi înfiora pielea aspră și putea înțelege ca și un om cu ochii sănătoși, timpul, lumina, umbra. Norii de argint alunecau pe cer, florile își deschideau bobocii, nămeții își așterneau albul imaculat și toate ciocăneau la porțile sufletului cu semne pe care numai el le știa și îl umplea de lumini, de umbre și de culori.

Vara Moș Stan, că așa se numea prietenul nostru, își lua scăunelul și pășea ușor pe cărăruia care ducea la pîrîu și acolo tăia nuiiele de răchită, roșii , verzi, cenușii, le curăța cu grijă de ramuri și de frunze, le făcea snopi pe care îi pune deoparte pentru împletituri. Niciodată n-au ieșit din mîinile unui om coșuri mai frumoase și mai trainice. Simțea nuiua cum tremura ca o ființă vie în mîinile lui și desene și flori apăreau împletite din răchita roșie, galbenă, cenușie, din răchită albă, curățită de coajă.

În fiecare sîmbătă un negustor din vecinătate venea cu căruța, lăsa cîțiva bănuți, lua coșurile făcute și pleca grăbit să prindă tîrgul de a doua zi care se ținea cale de o poștă de acolo. În fiecare sîmbătă orbul era trist. Căuta în jur parcă să găsească coșurile, să le simtă

iar minunea sub degete, dar nu mai erau. Ceva din ființa lui plecase, ceva i se rupsese din suflet. Simțea cum soarele se coboară obosit spre apus, cum se aprind norii ca arama înfocată, ca roșul palid și coclit al jarului gata să se stingă și ofta.

Nu pleca niciodată nicăieri. Apa și-o lua cu o cofă de la șipotul de pe marginea pârului, o capră sprintară îi dădea lapte iar un cioban ce-și avea tîrla prin împrejurimi trimitea cîte un băiat de la stîină de-i aducea málai, fasole și ceva legume pe care bătrînul le plătea și le pregătea pe îndelete, scufundat în noaptea și gîndurile lui, mîngîiat de blana moale a cățelului care se culca lîngă piciorul lui răsufliînd repede cu limba roșie scoasă afară.

II

Într-o seară cățelul zvîcni din locul lui, lătră o dată ascuțit apoi tăcu. Bătrînul auzi niște pași ușori, desculți, șovăitori.

- Ce e băiete, apropie-te, nu-ți fie temă.

Cățelul veni repede, se gudură lîngă picioarele bătrînului și se întoarse.

- Bună seara moșule, se auzi o voce subțirică de copil obosit și flămînd. Mă lași și pe mine să stau puțin că m-a prins noaptea pe drum.

- Fii bun venit, că nu se știe niciodată cu care drumeț îți intră Dumnezeu în casă. După cum se vede te-ai împrietenit repede cu cățelul meu.

Cățelul parcă înțelese, mîrîi vesel, alergă ca o săgeată pînă la drum și se întoarse în fugă trecînd pe lîngă picioarele bătrînului.

- Ce căldură grozavă a fost și astăzi, oftă subțire băiatul.

- Dacă vrei, du-te pe cărarea din stînga și la marginea pârului este un șipot și ceva mai jos un iaz mic în care te poți scălda fără frică.

- Mă duc - și plecă urmat de cățel care sărea vesel pe toate patru picioarele, alerga după o libelulă care trecea ca o săgeată frântă și pasul lor se pierdu înăbușit de tufișuri.

Moș Stan își aținti ochii lui zăvoțți în jarul care sclipea în vatră, sprijinindu-se în toiagul de corn lustruit de timp și de folosire.

- A fost foarte bine, ciripi vesel băiatul, nu mă mai înduram să ies cu toate că apa era rece, rece.

- Ei, acum caută pe măsuță și vezi că este mămăligă într-un ștergar și în cui este un săculeț cu brînză. Ia și mîncă de te satură că acum doar atîta avem.

Băiatul făcu precum i se spuse și începu să mănînce cu poftă, flămînd, aruncînd din cînd în cînd o privire rușinată spre bătrîn, că i se părea că mănîncă prea mult.

- Dacă poți, mănîncă tot ce-i acolo, că mîine vom vedea noi cum ne vom descurca.

- Bogdaproste moșule. Multă pomană ți-ai făcut cu mine că tare eram flămînd.

- Ei, acum fă-te mai aproape să te văd și eu.

Se apropie mirat.

- Mai aproape.

Puse încet mîinile pe obrazul proaspăt al copilului care abia acum văzu îngrozit ochii alburii ca două albușuri de ou ai bătrînului.

- Da, da, bine, mormăi el și-l mîngîie pe păr. Stai colea pe prispă și spune-mi și mie de unde vii și unde mergi, asta numai dacă vrei.

- Îți spun moșule, cum să nu-ți spun, zise cu glas tremurat copilul.

- Te ascult.

- Am pornit și eu în lume că nu mai încăpeam în locul unde m-am pomenit de cînd mă știu.

- Cum asta?

- Păi să vezi moșule. Am fost crescut numai de mama. Pe tata nu-l știu și n-am auzit

niciodată nimic despre el, cine o fi, de e mort sau de o fi trăind pe undeva. Și multe necazuri am avut din cauza asta. Toți băieții aveau tată și se făleau cu el, numai eu n-aveam. Ca să nu rîdă de mine, le-am spus și eu despre tata că e înalt și voinic, că e plecat la plute și are să vină și are să-mi cumpere cizme roșii cu potcoave galbene și o căciulă brumărie. Numai boierul de la gater avea căciulă brumărie și venea călare pe un cal mai ceva ca Galben de soare. Dar așa, oftă băiatul cu mîna la falcă, a fost și mai rău. Nu-mi mai spuneau decît Ilie, Ilie / Căciulă bruimărie.- că pe mine Ilie mă cheamă, că mi-a spus mama că m-a făcut pe la Sfîntul Ilie. Îmi era necaz și rușine dar ce puteam să fac? Mama era tare necăjită, muncea și ea pe unde putea dar abia încropea s-o ducem de azi pe mîine, că era și beteagă. Eu mergeam cu gîștele vecinului pe toloacă și copiii rîdeau și mai tare de mine. Se adunau, îmi speriau gîștele care fugeau unde vedeau ochii și jucau în jurul meu cîntînd:

Ilie gîscărie,

Căciulă brumărie.

Băiatul se opri, își suflă zgomotos nasul și povesti mai departe:

- Acum vreo două săptămîni mama a descărcat niște saci la moară, saci grei, grei, i-a fost cald, a băut apă rece și s-a aprins. A zăcut două zile și a murit. Cînd am rămas singur în cimitir, singur de tot, m-am dumerit parcă ce este cu mine, nu mi-a mai fost frică de morți și am plîns, și am plîns. Am plîns pentru mama care nu putea să moară din cauza mea, am plîns pentru mine, am plîns pentru tata care nu mai venea de pe unde era dus. Că înainte de a-și da sufletul, mama mi-a dat asta mi-a spus că e de la tata.

Și copilul arată orbului un bănuț de aur prins cu un lănțug tot de aur dar se rușină amintindu-și că bătrînul nu vede. Acesta, simțind încurcătura copilului îl mîngîie pe păr și îi luă bănuțul, îl suci cîteva clipe între degete.

- Tatăl tău n-a fost om de-al nostru, șopti ca pentru sine bătrînul.

Ilie îl privi pe jumătate speriat, pe jumătate neîncrezător.

- Cum adică, mata vezi?

- Cînd ochii nu mai văd cauți să vezi cu degetele, cu sufletul și ai să afli și tu, că ai multe de văzut și de trăit, că sînt oameni cu ochi sănătoși care-s mai orbi decît orbii. Dar acum să ne culcăm, că se vede că abia stai de oboseală.

Se sculă, intră în casă și-i puse un așternut pe o laviță. Băiatul se întoarse cu fața spre răsărit și făcu trei cruci mari aplecîndu-se înainte de fiecare dată. Se culcă și pînă ai număra pînă la zece dormea.

Orbul se apropie încet, se aplecă și-și trecu ușor mîna prin părul și pe obrazul băiatului, ca o mîngîiere, apoi îi luă mîna în palme și rămase așa cîteva clipe, parcă ar fi ținut un pui căzut din cuib.

III

Cînd se deșteptă a doua zi vîrfurile munților erau aprinse și brazii sus, sus păreau niște torțe uriașe. În vale umbrele își furișeau încet pielea care plutea albă ca un lac de lapte așternut printre ramuri.

Era răcoare. Roua strălucea pe pajiște și cățelul dormea cu un ochi pe jumătate închis, cu botul pe labe, mișcînd din cînd în cînd din coadă și din urechea stîngă. Nu era nimeni. Era atîta liniște de parcă se auzeau murmurul ceții care se scurgea în văi. De undeva se auzea din cînd în cînd țipătul unui cocoș de munte. Fagii foșneau ușor și pe culmi se vedea verdele întunecat al brazilor.

Ilie se ridică din culcuș, se frecă la ochi și se uită în jur. Nu era nimeni. În tindă, pe masă, era un ștergar curat, cu o ulcică de lapte și o bucată de pîine. Cățelul se gudură pe lîngă el îndemnîndu-l parcă să mănînce. Copilul flămînd, înțelegînd că bătrînul lăsase toate acestea pentru el se așeză la masă și după ce aruncă o bucată de pîine muiată în lapte și

cățelului începu să mănînce cu poftă.

Nu trecu multă vreme și pe cărare dinspre rîu venea încet cu un snop zdravăn de nuiele în spate, bătrînul.

- Sărut mîna, moșule și bogdaproste pentru masă.

- Să-ți fie de bine și Dumnezeu să primească, băiețaș. Ei, nu te-au mîncat puricii azi noapte?

- Am dormit tare bine moșule. Dar ce faci cu nuielele acestea?

- Ai să vezi tu. Dar ia spune-mi ce faci tu, încotro o pornești?

- Știu și eu, moșule, unde m-o lumina Cel de sus.

- Ei, te-a luminat bine pînă aici. Să vedem ce are să mai fie de acum înainte.

- Am să ascult și cum mă povățuiești mata.

- Bine, o să vedem noi, să ne mi gîndim.

Bătrînul își trase scăunelul lîngă o masă scundă și nuielele așezate după culori începu să le aleagă după mărime.

- Dar cum știi moșule care-s galbene, care-s verzi, care-s roșii?

- Ei, dragul moșului, cînd ochii m-au părăsit mi-au crescut ochi nevăzuți pe degete și știu ceea ce oamenii care au ochi nu știu.

Mîinile albe și uscate se mișcau îndemînatic ca și cum fiecare ar fi fost ființă vie care umblă după legea ei.

- Eu nu te pot ajuta cu ceva? întrebă băiatul.

- Desigur, alege și curăță nuielele de frunze. El se apucă de lucru și în scurtă vreme, sub ochii plini de mirare ai lui Ilie, făcu un coș minunat cum nu mai văzuse.

- Ce frumos! șopti el înfiorat. Ce păcat că eu n-am să pot face niciodată așa ceva.

- Dar nu e nevoie să fii orb ca să faci coșuri, glumi bătrînul. Vino să-ți arăt cum se face.

Băiatul era numai ochi și urechi.

- Moșule, lasă-mă acum singur să încerc.

Soarele săruta vârful cel mai înalt dinspre răsărit și apoi umbra, ca un călător grăbit să nu-l prindă noaptea, cobora spre vale.

Ilie era fericit că făcuse singur un coș și că moșul îl lăudase.

- După cum ai făcut coșul acesta nu mai am mare lucru să te învăț. Uite ce m-am gândit. Să rămîi aici cu mine și apoi să chibzuim ce are să mai fie de făcut.

Și zilele se scurgeau pe nesimțite și băiatul lucra cu atîta tragere de inimă și cu atîta îndemînare încît negustorul de coșuri nu mai știa care-s făcute de unul și care-s făcute de celălalt.

Erau mulțumiși, cîștigau bani mai mulți și într-o zi moș Stan cumpără o vacă micuță, cenușie, cu coarnele, copitele și botul negru ca smoala.

Băiatul nu mai putea de bucurie. O îngrijea cu toată dragostea, că iarbă era din belșug peste tot.

Dimineața devreme și seara, pe la apusul soarelui, se auzea undeva, departe, un bubuit înăbușit.

- Ce se-aude moșule, parcă ar bate cineva cu maiul în ceva, ca la spălat rufe.

- Să nu te mai gîndești la asta, băiete, că mult rău îți poate aduce.

- Te rog frumos, spune-mi și mie.

- Lasă, poate că am să-ți spun eu odată și odată.

IV

Ilie era tare mulțumit. Îl iubea mult pe bătrîn care șita atîtea lucruri frumoase, întîmplări, baseme, proverbe, încît n-ar fi mai dormit în timp ce bătrînul întins pe pat, cu mîinle sub cap, povestea. Și ziua, fiecare lucrînd la coșul său, vorbeau cîte în lună și-n soare.

Într-o zi îndrăzni din nou să întrebe pe bătrîn:

- Moșule, spune-mi te rog ce e cu bubuitul acela?

Bătrînul oftă și îi spuse:

- Mulți voinici și-au pierdut viața din cauza asta, dar n-am ce-ți face. Fiecare om e cu soarta lui și zadarnic aș încerca eu s-o abat. Puteri pe care oamenii nu le pot spune hotărâsc pentru noi. Acolo unde auzi tu bubuitul acela sînt doi munți care se bat în capete într-o strîmtoare prin care nici pasăre măiastră nu poate trece. Între ei este o fîntînă străveche despre care se spune că ar avea ghizdurile făcute din dulapi din corabia lui Noe care aici, pe Ceahlău, a hotărît Dumnezeu bunul să se oprească. De-acolo cică a dat drumul Sîntul porumbiței care a zburat spre Rarău și a adus în plisc nu o creangă de măslin, care nu se află prin locurile noastre, ci una de jnep, care se tîrăște pe burtă spre înălțimi sub marea bunătate a lui Dumnezeu, cum se tîrăște șarpele prin iarbă. Și de aici s-au pornit buluc toate dobitoacele pămîntului cînd Noe cel bătrîn a deschis corabia și a coborît pe Bistrița la vale și cum necum a ajuns la Cotnari și a pus vie să se facă vinul pentru pomenirea morților și bucuria celor vii și s-au pornit semințiile, fiecare după ale lor, și moldoveni și țigani și ceangăi din cei cu cizme și mustăți unse cu slănină.

Aici pămîntul prea darnic a zămislit balauri și uriași. Uriașii au pus punte peste munte, să ajungă la sălașul dumnezeului cel păgînesc cu mațe pestrițe de sus, de pe Panaghia și l-ar fi pălit de moarte dacă oamenii cuprinși de milă nu i-ar fi dat o mîină de ajutor. Dar tot fără folos a fost că au pierit după aceea și s-au mistuit prin tibăraie și peșteri iar uriașii s-au așezat undeva în munți unde își văd de ale lor.

Și se spune că a fost o fată frumoasă de ale noastre de care s-au îndrăgostit doi pui de uriaș, doi frați și s-a ajuns aproape la moarte de om și ca să nu se facă așa păcat fata s-a rugat de mîntuire și a fost prefăcută într-o fîntînă cu apă vindecătoare.

Cei doi frați s-au repezit unul la altul să-și vîre mîina în gît dar s-au preschimbât în doi

munți care nu s-au mai putut opri și se bat și astăzi fără odihnă și nimeni nu se poate apropia de fîntîna care a fost fata altădată. Și are o apă minunată, care alină orice durere, vindecă orice neputință dar nimeni nu știe cîți au pierit sau dacă a mai scăpat cineva din necugetații care au pornit într-acolo.

- Și e departe de aici? Întrebă cu sfială băiatul, cu răsufierea oprită, cu ochii mari care ardeau luminoși ca doi luceferi.

- Ei, asta-i! se rățoi bătrînul. Cum să nu fie departe? Doar cu opinci de fier și toiag de oțel ai putea ajunge și apoi la ce bun să-ți lași ciolanele pe acolo? Ție ți-ar conveni, ce-ți pasă, te-ar stropși munții ca pe un cărăbuș, dar eu, eu ce mă fac, că m-am dezvățat de singurătate și n-aș mai avea mult de trăit dacă aș rămîne singur.

Glasul bătrînului se înecă, mîna tremurătoare se odihni pe creștetul băiatului și din albușurile ochilor izvorîră lacrimi.

- Lasă moșule, nu te necăji că doar nu plec.

- Nu pleci, nu pleci, o spui tu. Dar nici tu nu știi din ce soi de oameni te tragi cum nu știe omida ce fluture tîrăște prin colbul drumului.

Bătrînul oftă prelung și băiatul îi sărută înfiorat mîna.

Din clipa aceia băiatul nu mai avu liniște. Bubuitul munților care se băteau în capete îi răsuna în inimă și ochii i se îndreptau mereu într-acolo. Nu mai avea poftă de nimic, abia dacă se atingea de mîncare și se îngălbenise ca o plantă crescută sub un bolovan. Bătrînul simțea totul dar tăcea și se mîhnea adînc în inima lui.

V

A trecut iarna.

Cu focul trosnind în sobă au ascultat geamătul codrului nimicit de furtună, urlatul

nestăvilit al stihilor sub mantia albă de zăpadă care curgea din cer. Aveau provizii, nutreț pentru vacă, lemne pentru foc și băiatul abătuse un fir de apă, undeva mai sus, care trecea acum prin curte și nu mai trebuia să meargă la pîrîu. De departe se auzea urletul lupilor și zgomotul munților care se băteau în capete.

A venit primăvara care, cu nuiua ei fermecată, a descuiat peștera în care îl închisese Crivăț pe Zefir, a descătușat apele prinse de gheață și a turnat viață nouă în arbori, în semințe și în rădăcinile plantelor din pămînt. Soarele cald a început din nou să îmbrățișeze culmile și apele să cînte zgomotos prin albii și ogașe.

Băiatul crescuse mult în timpul acesta. Era înalt, subțire și ochii aveau o boală ciudată ascunsă în apele lor albastre.

Într-o zi, oftînd din greu, bătrînul îi spus:

- Dragul meu, spune-mi ce-i cu tine. Eu bănuiesc suferința care te roade, ce dor fără leac te mistuie, și și-a sprijinit obrazul alb cu barba albă pe mîinile încleștate pe mînerul toiagului. Am crezut că te vei potoli dar se vede că tu nu ești din oamenii care pot trece peste gîndurile și peste dorințele lor.

- Bunicule, șopti băiatul, te rog să mă ierți dar nu mai pot sta. Și dacă rămîn simt că nu rămîn pentru multă vreme și mă voi duce s-o întîlnesc pe biata mama. N-aș vrea să-mi urmez soarta fără binecuvîntarea matală, care m-ai făcut să știu minunea din degetele mele și prăpastia de gînduri pe care o am în cap.

- Bine, dacă trebuie să te duci, te vei duce că după o vorbă veche nimeni nu poate sări peste umbra lui.

- Voi pleca bunicule să aduc apa de sub munții care se bat în capete și îți voi da iarăși putere și lumina ochilor și dacă o fi scris undeva sus că trebuie să nu mă mai întorc, fă o cruce de pomenire aici, să însemne măcar pentru o clipă că am trecut și eu prin lumea aceasta plină de minuni și de cîntec.

Băiatul se pregătea înfrigurat de plecare iar bătrînul parcă era pe altă lume, mergea ca un lunatic de colo pînă colo.

Ilie s-a încălțat cu opinci tari, de piele de mistreț și într-o desagă a pus alte două perechi de opinci, obiele, schimburi, un burduf de brînză și o pîine mare cu coaja groasă și rumenită.

- Bunicule eu plec și Dumnezeu să te aibă în paza lui.

- Cel de sus să te binecuvînteze să te aducă sănătos îndărăt ca să-mi îngăduie o mare bucurie înainte de a trece de rîul cel înfricoșat în lumea clor care nu mai sînt. Să ții minte ce-ți spun acum: în orice primejdie te-ai afla să te zbați fără să deznădăjduiești pînă în clipa morții și să mergi neabătut să dai viață gîndurilor care ți se par drepte și folositoare oamenilor chiar dacă ar trebui să te lupți cu toată lumea. Ține acum baltagul acesta. Are o coadă de frasin uscat 20 de ani și fierul tras și călit de două ori că nu cred că se mai află unul la fel pe toate văile acestea.

Bătrînul îl îmbrățișă pe băiat strîngîndu-i capul bălan la piept și trecu degetele tremurătoare peste obraji, peste pleoapele strînse sub care clocoteau lacrimile.

Și a plecat.

La început era cu sufletul greu, apăsător pe urmă drumul, arborii, soarele i-au trecut un val fierbinte de viață în toată ființa lui și mergea sprinten printre ferigi, peste copacii prăbușiți, mîncăți de vreme, peste pîraie gureșe care curgeau prin albiile căptușite cu mușchi. La brîu avea două ploști înflorate frumos, una pentru apa de băut, alta pentru apa de la fîntîna fermecată.

- Voi izbuti și mă voi întoarce, șoptea el cu ochii strălucitori.

Și zile și săptămîni de-a rîndul a mers neobosit, călăuzit de toc-toc-ul munților care se băteau în capete. Știa că acestea se opresc o dată pe zi ca să răsuflă, ca doi berbeci ce stau o clipă înainte de a porni unul împotriva celuilalt, dar nu știa cînd, pentru că nu era niciodată

în același timp.

Își aveau pesemne crugul lor tainic.

Ilie învățase de la bătrînul orb stelele și mersul lor și în fiecare seară stătea privind cum își schimbă locul din ceas în ceas, din noapte în noapte.

VI

Și zile și sătpămîni și luni trecură, bubuitul se auzea încă departe și Ilie mergea neobosit spre Soare apune. De la o vreme ajunse pe un drumeag care ținea tovărășie unui pîrîu ce șerpuia pe prund și apoi urcă pieptiș spre o culme acoperită cu o perdea de brazi înalți și deși ca peria. Mai avea mult de mers și era hotărît să ajungă în ziua aceea pînă sus. Drumul era greu, pieptiș, pietrele umede și alunecoase și se urca cu greu sprijinindu-se în baltag.

Cînd ajunse sus merse un timp prin brădet și văzu deschizîndu-se în fața lui un podiș neted cu ogoare și drumuri și cu un sat cu case mari acoperite cu țiglă roșie.

- Ce-o mai fi și asta, se gîndi el, că deși casele erau departe se vedeau mari de parcă ar fi fost lîngă el. Se așeză pe o buturugă și se frecă la ochi să vadă mai bine.

Făcu cîțiva pași și se întoarse. Rămase încremenit cu gura căscată de uimire. I se păru că dintr-odată s-a făcut mai mic, mic de tot. Lîngă el era un plug de lemn legat cu tarîci și șuruburi de fier, cu roata înaltă cît o șură. Și toate, grindeiul, cormana erau peste măsură de mari. Mai încolo era înfipt în pămînt un bici cu coada înaltă cît un plop.

- Am ajuns la uriași, se înspăimîntă el, dar n-apucă să-și termine gîndul că apăru un om care i se păru mare cît un munte. Avea cizme în picioare și el n-ar fi ajuns nici pînă la jumătatea turetcei. Fugi repede și se ascunse într-o tufă de pelin ca să nu-l vadă namila sau să-l calce din greșeală. Uriașul strigă ceva și vocea lui se rostogoli ca un tunet și îndată văzu

o pereche de boi mari pe măsura stăpînului, mînați de un pui de uriaș.

- În cornul unui bou din acesta aş putea să-mi fac un pat destul de bun, se gîndi el.

Uriașii erau îmbrăcați în haine de suman cu găetane. Chipurile lor mari parcă erau cioplite în lemn și ochii erau stinși, fără strălucire, ca niște bălți acoperite de lindiță și de mătasea broaștei.

Ilie privea mirat la hainele lor care păreau țesute din otgoane groase, groase. Cînd credea că a scăpat, băiatul lăsă funia boilor, fugi și veni în tufe pentru o treabă numai pentru el. Deodată scoase un urlet - așa îi răsună lui Ilie în urechi - de mirare. Rămase cu ochii holbați apoi îl apucă de mijloc, îl ridică în sus și-l arată tatălui său.

Acesta făcu ochii mari, rînji niște dinți galbeni cît niște bîrne de pod și spuse ceva de parcă se rostogoleau niște bolovani într-o rîpă. Dar spre marea mirare a băiatului înțelese ceva din ce vorbau că aveau o moldovenească pocită din gît de parcă nu i-ar fi ajutat limba să spună cuvintele pe de-antregul. Începu și el să strige dar după cum își aplecau urechea, glasul lui era pentru ei un fel de chițăit de șoarbe.

S-au așezat pe brînci, cu fundul în sus, uitîndu-se minunați la el. Ochii lipsiți de strălucire ai uriașilor sclipeau acum de mirare și de bucurie. Îl luă în mînă și îi trase cîteva de crezu că îi rupe oasele dar privind cu ochii în lacrimi gura lui deschisă pînă la urechi pricepu că este mîngîiat dar bucuros s-ar fi lăsat păgubaș de asta. Își ștergea cu năduf fruntea de nădușeală cînd auzi un dupăit și văzu un animal grozav, un cîine cît casa, cu niște colți de speriat, care se apropie mînios pe două labe, scose o limbă roșie, mare cît un covor și începu să zgîrie cu ghearele în pămînt. Băiatul strînse bine coada baltagului și cînd botul se apropie cam mult de el îl lovi o dată din toată puterea.

Cîinele se trase îndărăt speriat iar cei doi uriași rîdeau de se țineau cu mîinile de burtă.

L-au luat apoi și l-au pus în traista de merinde, au legat-o la gură și au aruncat-o într-un copac. Seara, au oprit plugul, au luat traista și au plecat numai cu boii înjugați spre sat. L-

au scos și băiatul de uriaș l-a pus pe jug lîngă bulfeu de s-au speriat boii de i-au liniștit cu greu iar Ilie abia s-a putut ține bine să nu cadă.

Satul uriașilor era alcătuit din vreo douăzeci de case de bîrne pe temelii de piatră după un meșteșug pe care îl știau din strămoși. Aveau o moară și o piuă de bătut sumane. Oile le pășteau pînă departe în munte iar vacile le țineau pe lîngă casă.

În mijlocul satului, pe un tăpșan, era o grămadă de pietroaie, unele cioplite, altele lustruite iar dedesubt, aproape îngropați de viitura apelor, erau niște stîlpi lungi de osteneai dacă mergeai de la un capăt la altul. Era biserica păgînească pe care uriașii o dărimaseră cînd a fost cu răzvrătirea lor. Au venit vremuri de pace dar n-au mai ridicat-o și cînd a venit alt Dumnezeu, n-a mai ajuns pînă acolo. Au rămas să se roage tot celor vechi numai așa, pentru că simțeau nevoia să se supuie și să se roage cuiva.

S-au adunat toți locuitorii copii laolaltă cu oamenii în toată firea ca să vadă piticul găsit în țarină și se minunau văzîndu-l că merge și vorbește. Sămînța cea aprigă a uriașilor se stinsese de mult iar aceștia nu mai păstrau decît înălțimea și de aceea nimeni n-a avut nici o pornire de dușmănie împotriva lui. Un bătrîn care a încercat să le aducă aminte de vorbe din vechime despre pierzania care avea să le vină de la acești pitici vicleni și primejdioși din pricina cărora au pățimit și strămoșii lor și că ar fi bine să-l omoare să scape de el, a fost luat în bătaie de joc. Nici femeile care țipau văzîndu-l pe ptic că ar putea să nască cine știe ce stîrpituri, n-au fost ascultate. Aveau o jucărie de care se bucurau ca niște copii mari.

A rămas la uriașul care îl găsisese și a fost dat în seama unui copil să-l păzească de cîini și păsări răpitoare și mai ales să nu fugă.

Cel mai însemnat uriaș din sat era unul care avea un cîine ce mergea cîțiva pași în două labe. Imediat primul loc l-a luat cel care avea piticul și nimeni nu-i mai dădea vreo atenție celuilalt și peste cîteva zile, cînd a fost ales primarul, toți l-au votat pe el. Pentru aceasta uriașul avea o mare grijă ca să nu-i lipsească și să nu i se întîmple nimic lui Ilie.

Primarul era ales înainte pe timp de doi ani. Acesta nu făcea nimic sau prea puțin pentru sat, ci pentru el și pentru partea de sat unde era el. Dacă era de făcut un pod, de reparat drumul într-o parte, aveau grijă ca la viitoarele alegeri să aleagă pe cineva care locuia în partea aceea de sat. Era pentru prima oară când se ieșea din această tradiție, mai ales că primarul putea lua din avutul obștesc oricât avea nevoie și fiecare aștepta cu nerăbdare să-i vină rîndul la conducere.

Ilie a fost pus într-o colivie și de acolo auzea, ca de undeva, din fundul pămîntului, zgomotul munților care se băteau în capete și dorul de ducă îl cuprinse din nou.

În scurtă vreme învăță limba uriașilor care nu se deosebea mult de-a lui și observă cum munceau și cum trăiau.

Pămîntul îl aveau toți în obște dar acesta era mai mult prilej de discuție pe tăpșanul cu ruine și tot ce se obținea era dijmuit de primar dar cum erau puțini și trecînd fiecare prin această slujbă se făcea o împărțeală cum nu se poate mai dreaptă, numai că nu-și prea dădeau osteneala decît cînd erau primari și agoniseala nu era prea mare.

Spuneau bătrînii că în vremuri de demult, cînd erau mulți, numai cîtiva ajungeau primari și aveau tot cîștigul iar ceilalți luau ce se strecura printre degete dar acum se schimbaseră treaba și-și aduceau aminte cu mînie de anii de atunci.

VII

Trecuseră cîteva zile de la venirea lui Ilie și curiozitatea se potolise.

Într-o după-amiază cerul se acoperise cu nori negri și din adîncurile cerului începură fulgerele și tunetele. Uriașii au venit în goană de pe unde erau plecați și cu capul gol, cu pletele zburlite s-au îngrămădit îngroziți în mijloc pe tăpșan. Bărbații tăceau cu frunțile acoperite de sudoarea groazei, femeile țipau ascutit frîngîndu-și mîinile, copiii plîngeau

îngrămădindu-se în fustele mamelor lor iar cîinii urlau a pustiu.

Ei uitaseră de vremurile cînd fuseseră trăsniți și azvîrliți în fundul pămîntului, cînd se răzvrătiseră și stăpînii de atunci se risipiseră în pietre și rîuri dar păstrau o spaimă cumplită înscrisă în toată făptura lor mare și domoală pentru cerul întunecat, pentru tunete și trăsnete.

Într-un tîrziu, cînd -sau liniștit stihile dezlănțuite si s-au ridicat norii întunecați , s-audus fiecare la casele lor.

Lui Ilie nu-i lipsea nimic aici și seara căuta să înveselească aceste ființe enorme, greoaie la trup și încete la minte care se purtau cu el cum te porți cu o jucărie minunată. Îi era dor de bătrînul orb și mai ales ardea de nerăbdare să pornească din nou la drum. Se gîndi să fugă și făcu întîi o încercare, să vadă după cît timp se vor pune în urmărire lui. Porni într-o plimbare peste culmi dar nu ajunse departe cînd se auzi strigat și copilul care îl avea în grijă apărui în fugă, se uită speriat peste tot, îl zări, îl luă de jos și fugi cu el în sat. Primarul îi spuse că e primejdios să se depărteze de sat deoarece ar putea fi atacat de vreo pasăre răpitoare sau de un animal sălbatic. Le spuse că vrea să plece în drumul lui dar uriașii nici nu vor să audă, mai ales care aflînd de asta se puseră pe un urlet de clocotea satul.

Zgomotul munților care se băteau în capete îl chema, mereu îl chema.

Îi plăcea să strea printre ruinele din tăpșan și intra înfiorat într-o peșteră largă, pe măsura uriașilor de demult, care se deschidea în coasta munților. Într-un colț văzu cum se desface o crăpătură ca un perete de întuneric. Intră, făcu vreo douăzeci de pași și strigă. Ecoul îi repetă departe, departe glasul. O undă de speranță îi umplu inima. Cine știe, dacă nu poate pleca pe drum va încerca să plece pe sub pămînt. Încet, încet, își duse lucrurile unul cîte unul și le ascunse în peșteră. Apoi își făcu provizii, pîine, brînză, o bucată mare de seu cu o feștilă.

Aștepta numai ziua cînd va porni să înfrunte beznele adîncului.

Într-o dimineață, după ce uriașii au plecat fiecare la treburile lor și copiii s-au luat cu joaca pierzându-l din ochi, a intrat în peșteră, a aprins feștila și-a luat lucrurile și a pornit început, sprijinit în baltag. Deschiderea peșterii nu era prea mare. Un uriaș ar fi trebuit să meargă pe brînci ca să poată intra dar mai încolo se înălța o încăpere enormă, cu bolta sprijinită de coloane care străluceau la lumina opaițului.

Erau neînchipuit de frumoase, cu forme nemaivăzute de ochi omenesc. Coloane drepte, răsucite, dungate iar în unele locuri păreau niște cascade înspumate, încremenite. Se auzea un murmur de ape subterane și zgomotul picurilor care băteau în ornicul veșniciei și țeseau cu răbdare minunatele izvoade de cristal.

Ilie le privea înmărmurit. Nici în vis nu și-ar fi închipuit așa ceva.

Și-a mers și a mers pînă a pierdut măsura timpului. Nu mai știa dacă e noapte, dacă e zi, dacă merge spre răsărit sau spre apus. Auzea munții care se băteau în capete dar nu mai știa dacă zgomotul venea de undeva de departe ori din inima lui. Bătăiel se auzeau de pretutindeni, de sus în jos, din stînga, din dreapta, în noaptea străpunsă de razele slabe ale opaițului. Și lacrimile pietrei durau cu răbdare coloane și turnuri strălucitoare.

Pașii îi răsunau ciudat și băgă de seamă că zgomotul lor surd, ca de pîslă, arată că trece printr-un loc unde peștera se îngusta mult iar cînd se auzeau clar, răsunător, cu ecou se lărgea locul ca o biserică uriașă de nu mai vedea nimic în jur. Părea o insulă de lumină într-un ocean de beznă.

Mîncă puțin din merindele luate din satul uriașilor că nu știa cît va trebui să meargă prin întunecime. Apă avea peste tot, proaspătă și curată ca diamantul lichid.

Deodată ochii lui copleșiți de întuneric zăriră departe o pată mică, cenușie, ca începutul unei zile de toamnă într-o lume mică de furnici. Își grăbi pasul și după o vreme văzu

cum lumina se apropie și inima îi sălta de bucurie. Dar mare-i fu amărăciunea când se apropie și se văzu într-o încăpere largă și înaltă de ar fi încăput un munte întreg în ea. Jur împrejur, pînă departe, era o laviță de piatră pe care se aflau întinși uriași mult mai mari decît cei din satul din care fugise. Păreau că dorm și aveau o înfățișare înspăimîntătoare. Lumina venea de undeva de sus, printr-o despicătură în tavan și în mijloc era o vatră întinsă cu foale și urme de foc stins, ciocane și clești pe măsura uriașilor. Văzu cu spaimă că aveau picioarele ferecate în lanțuri grele cu o ghiulea foarte mare. Rămase încremenit, să nu-i trezească dar erau împietriți din vremuri când își ispășeau osînda. Erau răsuciți, strîmbi, de parcă ar fi încercat să rupă lanțurile și în ochii lor goi de piatră se vedea parcă o pace ciudată. Și toți aveau fețele îndreptate înspre lumina lăptoasă care curgea din tavan.

Și-a adus aminte de spusele bătrînului. S-a gîndit că în locul acesta au fost ferecați în lanțuri uriașii care s-au răsculat demult. Au murit și au împietrit acolo pentru că firea nu voia să-i mai primească în sînul ei.

Vreme fără ani au făurit orbi, în peșteră sculele și fulgerele cu care erau înlănțuiți acolo și s-au stins cu o singură și nestrămutată nădejde că și stăpînii cei trufași și neîndurători se vor stinge, alungați prin peșteri sau cetluiți sub pămînt.

Ilie a încercat să alunge spaima și s-a așezat pe o piatră. S-a uitat pierdut spre lumina aceea îndepărtată, și-a îngropat obrazul în palme și s-a gîndit la vremea de demult. Și undeva, mai aproape parcă, auzea zgomotul munților care se băteau în capete.

Deodată privirea i-a fost atrasă de ceva strălucitor. S-a dus cu teamă într-acolo și a ridicat o pietricică ceva mai mică decît o corcodușă care strălucea albastru ca un licurici și dădea niște înțepături ciudate în degete. Lumina apărea și dispărea și a văzut cum strălucește mai puternic pe direcția în care era ieșirea lui din temnița uriașilor. Și-a prins piatra pe căciulă în frunte și a pornit într-acolo. O lumină albastruie străpungea întunericul.

A mers și tot a mers călăuzit de lumina albastră prin noapte.

Deodată a auzit un vuiet ca freamătul unui codru bătut de vînt. S-a oprit speriat apoi și-a făcut curaj și a mers mai departe că îndărăt nu se mai putea întoarce. Mai tîrziu se auzi pe sus un foșnet mătăsos și o umbră uriașă a trecut prin cerul său de lumină. Era un liliac negru care-și întindea aripile ca niște pînze de corabie. A trecut apoi se întoarce năpustindu-se asupra lui. A ridicat baltagul. Lumina s-a oprit o clipă pe marginea unei aripi și a înțeles că acolo trebuie să lovească. În clipa următoare liliacul nu s-a mai putut orienta cu o parte și a început să se învîrtă ca besmetic în cerc lovind cu aripile în neștire. Ilie s-a culcat la pămînt îndepărtîndu-se tîrîș. A auzit apoi cum s-a oprit și din nou tăcerea s-a prăvălit peste el.

IX

A plecat mai departe lăsînd în urmă peștera liliecilor.

Viețuitoare ciudate se frămîntau tulburate în împărăția lor, fără lumină. Ilie nu avea cum și cînd să le vadă de aproape, să le cerceteze și cu spaima pe care încerca trudnic s-o înăbușe tot mergea, tot mergea, tot mergea. Era obosit, picioarele nu mai voiau să-l asculte dar mergea. Avea un singur gînd, un gînd uriaș, mai uriaș decît întunericul care-l strivea: să meargă.

Picioarele trudite și dureroase mergeau șovăitor, clătinîndu-se, dar mergeau.

Și în peșterile stranii, luminate de oase vedea mișcîndu-se ca în somn șopîrle cît dealurile, pajuri cu cioc și ghiare de fier și balauri izgoniți din lume și care nu se îndură să moară.

Și se auzeau munții care se băteau în capete.

Cum mergea pe lîngă jivinele care nu-l vedeau auzi undeva, nu departe de el, un geamăt prelung. Vru să fugă dar ceva neînțeles îl făcu să se oprească. Rămase cîteva clipe țintuit pe loc apoi se îndreptă în direcția de unde veneau geamătele. Pe o lespede de piatră

era un smeul slab, cu pielea uscată atârînd pe el ca niște aripi de liliac, cu solzi de bronz roși și cocliți, cu straie rupte, cu părul alb pe jumătate căzut și cu ochii rătăciți. Gura cu buze vinete, fără dinți părea o rană și limba umflată abia putea s-o miște, să geamă. I-a ridicat capul. Mila a învins și spaima și sila și i-a dat plosca să bea. Cu ochii închiși smeul bea cu înghițituri mici, ca și cum ar fi vrut să prelungească bucuria de a bea. I-a lăsat capul pe piatră și a fugit repede la pîrîul ce se auzea curgînd în apropiere, a umplut din nou plosca și smeul a băut iar și iar. Cînd a terminat a rămas nemișcat și o pace adîncă i s-a oglindit pe figură.

- Uf, ce sete mi-a fost, vorbi el cu greutate. De cînd n-am mai băut. Nu știu cum aș putea să te răsplătesc, bolborosi el abia rostind cuvintele.

- Bine, se miră băiatul, apa era așa de aproape, de ce n-ai băut?

- Slujitorii mei m-au părăsit. Mi-au spus că pot face singuri pentru ei ceea ce eu le poruncesc să facă și nu mai au nevoie să mai muncească și pentru mine. Și am rămas să mor de sete, că noi, smeii, numai de apă avem nevoie ca să trăim, carne ne trebuie numai ca să întinerim și să ne recăpătăm puterile.

- Cînd ai văzut că nu mai ai apă și nici cine să-ți aducă de ce nu te-ai dus singur să-ți iei?

Smeul se uită cu ochi mirați.

- Cum singur?

- Bine, să te duci la pîrîu, să te așezi în genunchi și ai fi putut bea cît îți poftea inima.

- Dar asta nimeni n-a făcut-o de cînd e neamul nostru și sînt o mie de ani de cînd mă topesc de sete. Iar toți ceilalți au murit din cauza aceasta.

Băiatul îl duse la pîrîu, îl ajută să îngenuncheze și smeul bău îndelung pe nerăsuflăte.

- Niciodată nu mi-a trecut prin minte că e cu putință așa ceva, spuse el răsufînd din greu. De acum înainte am să beau singur dar simt că vremea noastră a trecut și în curînd mă voi mistui și eu pentru totdeauna.

Îl aduse cu mare greutate înapoi pe piatră.

- Nu știu ce s-a întâmplat cu mine - poate m-am prostit la bătrînețe. Mi-au venit niște gânduri ciudate și am simțit ceea ce nu-mi închipuiam că se poate simți. Îmi vine parcă să rîd de mine însumi. Și smeul își dezgoli gingiile umflate.

Băiatul se uită mirat la el.

- Am să-ți spun eu ție. Dar, mă rog cum ai venit aici prin locurile acestea unde nici pasăre măiastră de pe celălalt tărîm nu ajunge?

Ilie îi povesti totul de la început.

Smeul rămase pe gânduri.

- Îmi aduc aminte de cei doi frați care erau să se omoare pentru o fată. Erau niște uriași tare cumsecade și ne-a părut rău la toții că s-a întâmplat nenorocirea aceea. Și nu era fată din neamul lor. Nu știu cum o fi fost că eu n-am cunoscut nebunia asta. Și acum munții se bat în capete la fîntînă. Am auzit și eu că mulți voinici și-au frînt grumazul s-ajungă acolo. N-am înțeles niciodată de ce voi oamenii, niște nevolnici și niște stîrpituri, cutezați să mergeți să înfrunțați stihii mai tari decît voi și din care nu trageți nici o dobîndă. Eu știu despre fîntîna aceasta că face toate minunile numai timpul nu-l mai poate întoarce îndărăt. Buzele mele rostesc dar parcă nu gîndesc eu. Cu apa din plosca ta a intrat un duh străin în mine și el vorbește. Eu nu te înțeleg dar trebuie să fie ceva neînchipuit de frumos ținta pe care tu, biet muritor slab și bicisnic, aproape un copil ai pornit înfruntînd timpul, drumul nesfîrșit, uriașii, întunericul plin de primejdii al peșterii, părăsindu-ți locurile tale și zările unde soarele răsare și apune în fiecare zi. Unde ai în fiecare zi un răsărit de soare! N-am știut niciodată și acum mă simt prea bătrîn ca să mai învăț.

Smeul se opri obosit, abia de mai putea rosti cuvintele. După ce își mai veni în fire continuă.

- Să-ți dau drumul să pleci. Nu știi în ce primejdie ai fost tot timpul de cînd ai venit de la

pîrîu. Cît s-a răsucit în mine pofta de a te mânca și carnea ta să-mi dea din nou puterea, dinții și ochii cei ageri de altădată. Dar nu se mai poate. Ceva ciudat și străin a pătruns în mine și eu nu mai pot face altceva decît să-ți doresc drum bun. Sînt slăbit și mintea mi-i întunecată că poate ți-aș spune mai multe.

Hai, pleacă repede că nu știu cît timp mai pot ține în lanț fiarele din mine.

Ilie nu răspunse.

- Hai, pleacă odată, nu ți-am spus, și smeul îi aruncă o privire plină de dușmănie.

Ilie nu răspunse. Se ridică, își desfăcu haina, își sumese cămașa pînă sus, scoase o sfoară și își legă cu mîna cealaltă și cu dinții brațul sub umăr.

- Plec, dar am o rugămintă.

- Spune repede.

- Brațul meu e bolnav și am să mor dacă nu-l tai. Te rog ia baltagul meu și lovește așa ca să-l tai dintr-o dată, să nu mă doară.

Smeul rămase cu gura căscată.

- Fă-mi te rog binele ăsta și voi pleca.

Smeul își șterse sudoarea de pe frunte, se uită la băiat, se uită la brațul care sclipea alb, luă baltagul în mînă, îl strînse de i se albiră încheieturile, îl ridică și apoi îl lăsă jos.

- Dar nu se poate asta!!

- Bine, spuse cu tristețe băiatul, atîta te-am rugat și eu.

O durere ascuțită îl pătrunse din creștet pînă în tălpi. Își mușcă buzele și apoi îi întinse un ștergar pe care-l scosese din traistă.

- Acum leagă-mă bine. Ce ciudat, zîmbi el strîmb, parcă mă doare palma mîinei pe care n-o mai am. Și acum plec. Dacă mai e cineva slăbit pe aici și are nevoie de carne proaspătă îi poți da mîna mea că mie tot nu-mi trebuie.

- Dar, dar, se bîlbîi smeul, eu sînt singurul care a mai rămas în viață.

- Fă atunci cum te-o duce mintea și capul.

- Și pot să-l mănînc eu?

- Adineauri era să mă mănînci dea întregul. Și acum? Ți-am spus că nu mai am ce face cu el.

- A trecut atît de mult timp de-atunci - ca o veșnicie.

- Sînt obosit. Mă doare rana și aș vrea să mă odihnesc puțin. Și se culcă punîndu-și traista căpătîi.

Smeul rămase zăpăcit, neștiind ce să facă. Luă brațul, se ascunse într-un colț întunecos și începu să-l mănînce în timp ce din ochi îi curgea apă cristalină ca din țurțurii de piatră din tavan. Apoi o moleșeală de neînvins îl cuprinse, se întinse pe piatră și adormi.

X

Cînd se trezi tăcerea era tulburată doar de picurii de apă care, ca niște ceasornice, risipeau clipele veșniciei. Smeul se sculă fără nici o greutate, făcu doi - trei pași și-și simți din nou puterea pe care aproape și-o uitase. Se apropie de pîrîu, se aplecă și bău cu lăcomie. Se îndreptă apoi spre băiatul care dormea încă un somn chinuit, trudit. Se pipăi și simți cu uimire că avea acum înfățișarea unui om. Numai solzii de bronz de sub haină îi simțea netezi și puternici. Ilie se răsuci, scoase un geamăt că se lovise la rană și deschise ochii. Se întoarse spre smeul. Lumina albastrie a pietrei îl lumina din plin.

- Nu te supăra, credeam că nu mai este nimeni aici. Era un smeul bătrîn și bolnav, nu știi unde este?

Smeul izbucni în rîs, îl mîngîie pe cap și spuse:

- Mult trebuie să mă fi schimbat dacă nu mă mai recunoști.

- Tu ești, smeule? Ce bine îmi pare, acum ești ca și noi, oamenii.

- Acum să-mi spui un lucru. De ce ți-ai tăiat mîna și mi-ai dat-o s-o mănînc?

- Știu eu? Poate pentru că mi-era grozav de milă de tine. Și acum mă gîndesc că dacă ajung să iau apa de la munții ce se bat în capete, o să-mi crească mîna la loc.

- Ușor de spus, om fără minte ce ești, n-au ajuns ei oameni cu două mîini, darămite așa. Uite ce e - una și cu una fac două dar eu nu te las să mergi singur. Merg și eu.

- Dacă vrei să mergi, haide, făcu băiatul.

Smeul se duse în dreapta, se duse în stînga și dintr-o grămadă de fiare ruginite scoase un paloș lung și cu lamă nu prea lată, un buzdugan pe care abia ar fi putut să-l ridice de jos un om voinic, o platoșă și o cămașă de zale subțiri ca de pînză și două perechi de pintenii.

- Uite, spuse smeul, îmbracă-ți cămașa aceasta de za, leagă-ți pintenii și încinge-ți sabia.

- Ce să fac cu paloșul că nici nu știu cum se ține în mînă, iar pintenii la ce să-l leg, la opinci? Că eu n-am încălecat niciodată pe un un cal adevărat.

- Las că știu eu din ce neam te tragi. Am văzut eu dintre aceștia care n-au văzut arme în viața lor dar se bat ca ostașii încercați și devin una cu calul ca centaurii cei din vechime.

Băiatul nu mai spuse nimic și făcu după cum spusese smeul.

- Ei, acum ce facem, cum ieșim la lumină de aici?

- Cum altfel, să mergem la vale prin peșteră pînă vom da de vreun loc pe unde să ieșim de aici.

- Ușor de spus dar putem ajunge pe tărîmul celălalt și să te mai văd atunci cum mai urci pe pămînt.

- Ce bine ar fi dacă am avea și noi aripi ca liliecii. Am ajunge repede. Dar tu, smeule, unde-ți ai aripile?

- De unde aripi? Numai voi, oamenii, ne-ați făcut cu așa ceva. Gîndul cu liliecii nu e rău, făcu smeul. Ei trimit de două ori pe an, după cum măsurați voi timpul, pe un bătrîn dintre

ei să afle cînd e primăvară și cînd e toamnă căci își au soroacele lor cînd stau agățați de tavan și cînd zboară. Pentru asta au două burdufuri mari de pămînt pe care le țin unul aici și unul afară, la soare și le schimbă între ele. După cum cresc și se topesc buruienile, țin măsura timpului.

Au căutat și au găsit burduful de pămînt în care începuse să crească lăstari subțiri și albi ca la cartofi în pivniță.

- Se apropie primăvara, spuse gînditor smeul.

Au făcut niște curele din niște aripi de liliac mort, le-au legat de burduf din care au scos cu grijă pămînt cam cît au socotit că e greutatea lor și l-au cărat într-un colț.

- Liliicii sînt orbi și nici cu mirosul nu stau prea bine. Numai în fața lor să nu stai că te simt cale de o poștă.

S-au legat bine de burduful de pămînt și nici n-au știut cînd liliacul l-a prins în gheare și a plecat pe căi numai de el știute spre lumină. Nu se auzea decît văjăitul aerului și bătaia moale ca de catifea a aripilor. Și parcă mai puternic se auzeau munții care se băteau în capete. Băiatului i se făcu inima cît un purice și își făcu cruce cu limba.

Au simțit de la o vreme o căldură dogoritoare de abia mai puteau răsufla, apoi s-a răcorit cu încetul și au văzut înaintea o pată de lumină ca un ban de argint care s-a mărit și au ieșit pe gura unei peșteri ascunsă de arbori și stîncă. Au stat nemișcați. Liliacul a lăsat cu grijă burduful într-o firidă, l-a luat pe celălalt și dus a fost.

Au(cine?) ieșit afară orbiți de lumina albă a zilei. Smeul stătu mult cu fața în mîneca hainei.

- De mult n-a mai mușcat lumina din mine, suspină el.

Băiatul, de cînd plecase de la uriași, se făcuse un flăcău zdravăn, înalt și lat în spate dar alb de parcă n-avea sînge în vine. Brațul se vindecase și-și legă mîneca hainei să nu-l încurce. Acum stătea nemișcat și lăsa să intre năvalnic pe ferestrele sufletului albastrul

cerului, verdele brazilor, cenușiul stîncilor. Soarele strălucea orbitor și numai munții care se băteau în capete spărgeau liniștea. Îi veni un fel de amețală; întinse mîna să se sprijine dar era să se prăbușească în prăpastie - uitase că are numai o mînă.

- Frumos ne-am aranjat, spuse smeul. Să vedem cum coborîm de aici.

Într-adevăr, jos se întindea un perete neted și drept iar deasupra era un fel de streășină peste care nu se putea trece. Au mers apoi unul spre dreapta și altul spre stînga, dar drumul s-a închis și au trebuit să se întoarcă.

- Bun cap au avut lighioanele astea cînd și-au ales aici locul. Să vedem pe unde ne scoatem cămașa, bombăni smeul.

- Dacă am fi avut aripi...

- Aș fi fost cărăbuș sau calul-popii. Acum să ne descurcăm cu ce avem. Dacă ajungem jos avem cu ce merge, dar aici, la gura peșterii, n-au nici o putere pintinii de i-am luat cu noi.

Se apropie seara. Pe niște stînci din apropiere se vedeau niște cuiburi mari și negre. Departe se vedea zborul unor vulturi care alunecau lin cu aripile larg desfăcute în soarele apusului.

- Ce bine ar fi dacă ar veni un vultur să putem coborî, oftă Ilie.

- Mai bine n-ar veni că am ajunge în gîtlejul pocitaniilor de colo - răspunse smeul.

- Dar ce-i de făcut?

- Ai răbdare, o să vedem noi.

Intră mai adînc și stai nemișcat, strigă smeul - dar era prea tîrziu. Un vultur uriaș venea direct spre ei, alunecînd cînd pe o aripă, cînd pe alta, apropiindu-se cu iuțeală.

- Cînd o să se repeadă, strigă flăcăul, ne dăm într-o parte și în cealaltă și(cine?) are să se izbească cu capul de stîncă. Eu am să încerc să-l înjunghii iar tu să-l ții să nu cadă.

- De ce? întrebă smeul.

- Ascultă și ai să vezi.

Vulturul veni ca o piatră din praștie și cei doi s-au aruncat în lături. Și-a pierdut o clipă controlul zborului neștiind spre care să se repeadă și s-a izbit în stîncă rămînînd amețit. Ilie s-a repezit ca fulgerul și i-a înfipt sabia în gîtul golaș unde se vedea tremurînd o venă neagră, groasă ca un otgon. Un val de sînge l-a stropit din cap pînă-n picioare de era să lunceze și să cadă în prăpastie. În partea cealaltă smeul a cuprins piciorul vulturului care era cît un om de gors. Și l-a ținut. S-a zbatut ce s-a zbatut și a rămas nemișcat.

- Bea din sîngele vulturului ca să prinzi puteri, strigă smeul ștergîndu-și mustățile cu mîneca hainei. Hai, bea, nu-ți fie silă că cine știe, dacă o să ai zile, ai să bei lucruri și mai scîrboase.

Ilie bău și-i spuse smeului:

- Acum ajută-mi să-mi scot hainele, să le storc de sînge.

- Lasă, că n-avem timp pentru aceasta. Hai să aruncăm leșul că s-a înserat și trebuie să ne facem un culcuș pentru noapte.

- Stai, nu-l arunca!

Smeul se uită mirat.

- Ce ți-o fi trecînd prin gînd?!

- Nu putem sta aici. Astăzi am avut noi noroc, dar cine știe, mîine poate are vulturul noroc și slavă Domnului sînt destui și apoi va veni și vulturoaica să ne mulțumească pentru cele ce s-au întîmplat.

- Dar ce să facem?

- Vino și ține aripa vulturului.

Smeul ascultă și Ilie o tăie cu grijă și o traversă mai înăuntru. O tăiară și pe cealaltă apoi aruncară stîrvul vulturului în prăpastie. Își scoase nojițele de la opinci, cureaua, smeul mai avea un capăt de frînghie la el și apoi spuse:

- Am să-ți leg aripile de mîini și apoi o să mă leg cu cureaua de tine și o să coborîm.

Să cauți ca nu cumva să răsucești aripile și să bați cu grijă din ele că poate o să ajungem pînă jos.

- Pînă jos ajungem noi, dar nu cred că ajungem teferi.

- N-avem de ales. Dacă încercăm, putem scăpa sau putem muri, jumătate și jumătate, dacă rămînem n-avem decît una, murim.

- Fir-ar să fie, se scărpină smeul în cap, hai să încercăm.

Smeul se întinse cu fața în jos, cu brațele desfăcute sub aripi și Ilie le legă cu greu cu o singură mîină, și cu dinții apoi îl ajută să se ridice și se legă zdravăn cu cureaua de centura lui în față.

Era seară, soarele trecuse de culmi tivindu-le cu foc și nori ușori ca arama bătută îmbrăcau cerul. Din adîncul văilor un dangăt de clopot se auzea departe în brădet, amestecîndu-se cu bubuitul munților ce se băteau în capete.

Lui Ilie nu-i era frică. Dacă aripile acestea puteau să țină în aer vulturul care era mai mare decît un bou de cei mari ungurești și cu un om în gheare, vor putea să-i țină și pe ei doi.

Își dădură drumul. (cine?) Simțea aerul fluerînd pe lîngă urechi și pe smeul cum se străduia din răputeri să țină întinse aripile uriașe și să dea din mîini. Pluteau. Coborau destul de repede și dacă nu se va întîmpla nimic deosebit vor ajunge teferi la pămînt.

Se depărtaseră de peretele de stîncă și se îndreptau spre pădurea care se vedea întunecată sub ei. Se porni un vînt ușor care umfla aripile pe dedesubt. Smeul se strădui să facă un ocol larg, să nu cadă peste pădure și în sfîrșit ajunseră la pămînt pe un podiș acoperit cu iarbă. Nu s-ar putea spune că au căzut pe moale dar cînd flăcăul s-a ridicat și a desfăcut legăturile aripilor a văzut că au ajuns teferi la pămînt, au început să joace de bucurie și să facă tumbe prin iarbă.

Se uitară la stîncă de unde coborîseră și spuse:

- Să mergem, smeule că dacă vine vulturoaica degeaba am zburat astăzi ca păsările.

Și-au luat lucrurile și au mers pe o cărare prin pădure pînă au dat de o colibă care părea pustie și au făcut un foc zdravăn în vatra din mijloc. Ilie s-a dezbrăcat și și-a spălat rufe și hainele la un pîrîu din apropiere.

Într-un colț au găsit un săculeț cu mălai, un ceaun, slănină și hribi uscați. Au făcut mămăligă, au prăjit hribii, au spus bogdaproste și au mîncat de s-au săturat. Au băut aproape o cofă de apă și apoi s-au culcat afară, pe un maldăr de fîn. Stelele străluceau ca niște ținte de aur și secera lunii cobora spre apus. Cîntau greierii, se auzea murmurul pîraielor și foșnetul brazilor mîngîiați de vînt. Gemenii sclipeau deasupra lor și o stea căzătoare s-a desprins și a brăzdat cerul ca o sabie de foc.

- la spune-mi, spuse într-un tîrziu smeul, încotro mergem acum?

- Dacă vrei să mergi cu mine, o pornim spre fîntîna de la munții care se bat în capete. Îi auzi?

- Și ce vrei să faci cu apa aceea pe care vrei s-o aduci cu primejdie de moarte?

- Știi ca și mine că e apa vindecătoare a durerilor trupești și sufletești. Vreau s-o duc bătrînului orb de la care am plecat. S-o duc și oamenilor care sînt așa de necăjiți.

Smeul oftă și apoi spuse din nou:

- Și le trebuie lor apa asta?

- Eu nu știu decît atît - că trebuie să mă duc să le-o dau, să le aduc bucuria. Sînt unii răi dar sînt așa de nefericiți și sufăr, sufăr așa de mult.

- Ești așa de tînăr! Ai pornit de copil prin lume și viața nu și-a învelit pietrele în lînă țigaie ca să nu-i simți colțurile ascuțite.

Ilie zîmbi trist stelelor și nu răspunse.

- Și dacă ai să-ți lași ciolanele prin cele pustietăți?

- Florile ce cresc pe marginea drumului, ce spui, nu mai înfloresc pentru că trecătorii le vor strivi nepăsători?

Urmă o tăcere lungă.

- Fiecare își urmează drumul său. Al meu este acesta și nu pot trăi decît mergînd pe el.

Smeul a tăcut. Focul se stinsese de mult, oiștea carului mare se răsucea spre răsărit și el privea cu ochii larg deschiși, cu fața împietrită calea robilor care brăzda ca o pulbere albă cerul. Alături se auzea respirația ușoară a lui Ilie care dormea adînc și zgomotul înăbușit al munților care se băteau în capete.

Umbrele mai mîngîiau încă pămîntul scufundat în somn cînd smeul s-a ridicat neauzit din culcușul lui.

A mers la marginea poienii și a rămas drept, cu fața nemișcată, ca de piatră, privind spre răsărit unde se bănuia numai solia soarelui prin ceața alburie a dimineții.

A ascultat murmurul apelor, al codrilor, alunecarea norilor și a ceții. Munții care se băteau în capete se auzeau. A ascultat îndelung. A lipit urechea de pămînt. Nu se auzea nimic. S-a uitat la Ilie care zîmbea în somn. Deodată se auzea foarte apropiat bubuitul munților și a plecat istovit capul pe braț. Munții care se băteau în capete răsunau în inima lui și smeul și-o simți ca un clopot care suna în clopotnița lumii.

XII

Se luminase de ziuă cînd se trezi și Ilie.

- Plecăm mai departe - zise el. Smeul se ridică și-i spuse:

- Rotește de trei ori rotița pintenului din stînga că e greu de mers pe jos și mai avem încă drum lung în fața noastră.

Flăcăul făcu așa cum îl învățase smeul și într-o clipă ieși din pământ un cal năzdrăvan, roșu ca focul, înșăuat, cu frîul în cap, gata de drum.

Smeul făcu același lucru.

Și îndată un alt cal negru ca smoala bătea din copită în fața lor.

- Nici împăratul n-are așa cai, spuse smeul, și or să ne ducă unde ne vor purta păcatele dar nu uita că nu trebuie să faci niciodată cruce cînd ești călare. Ține bine seama de asta.

Și zile și săptămîni de-a rîndul au mers pe drumuri mari și pe cărări neumblate poposind pe unde se întîmpla. Caii năzdrăvani galopau întrecîndu-se cu armăsarii vîntului, drumul se depăna încet, atît de departe era fîntîna de la munții care se băteau în capete.

Într-o seară au ajuns într-o viroagă îngustă prin care curge vijelios un pîrîu cu apă limpede ca sticla. Săpată în stîncă malului era o chilie a unui pustnic care avea o cruce săpată deasupra ușii. Cînd s-au apropiat, caii au început să fornăie și să se ridice în două picioare.

- Lasă-i mai departe și leagă-i de un brad, că nu pot suferi apropierea crucii.

Au bătut în ușă și le-a deschis un bătrîn înalt și slab, cu barba albă pînă la brîu. I-au cerut găzduire pentru noapte. După ce i-a ospătat, din una în alta, din vorbă în vorbă, i-au spus pustnicului unde merg.

- Ei, dragii mei, la grea treabă ați pornit pentru că toți îndrăzneții care au venit pentru isprava aceasta nu s-au mai întors. Mulți nici măcar n-au ajuns la fîntînă și au murit pe drum doborîți de foame și de sete sau mîncăți de balaurul cu trei capete care străjuiește cu cîte un cap pururea neadormit în strîmtoarea ce dă spre fîntînă. O dată la trei ani balaurul doarme o zi întreagă și cel care are noroc să ajungă atunci poate trece ca să ajungă la țintă. Ori fi trecut ei cîțiva de cînd e pacostea aceasta prin locurile noastre - dar îndărăt nu s-a mai întors nimeni. I-or fi strivit , i-o fi mîncat balaurul la întoarcere, cine poate ști.

Balaurul acesta nu poate fi doborât decît numai de un voinic care a fost scăldat în sînge de vultur pleșuv și are zale de la zmeii care au trăit în vechime.

Și-apoi trebuie să vă spun că am auzit că mai sînt și alte taine pe care eu nu le știu. Și-acum, hai să vă culcați că cine știe ce vă așteaptă ziua de mîine. N-a trecut mult și dormeau adînc.

Pustnicul a potrivit mukul candelai și s-a rugat îndelung.

Dimineața bătrînul le spuse:

- Mi s-a arătat în vis că apa de la fîntînă nu poate fi făcătoare de minuni decît numai prin pierzania celui ce-o caută. Așa apa poate fi tămăduitoare de trupuri și de suflete ca oameni necunoscuți și buni și răi să se poată bucura.

Și cred că mulți au pierit fără să știe măcar de zădărnicia care-i așteaptă la capătul drumului.

Bătrînul a tăcut. Munții răsunau ca un tunet.

Ilie și zmeul n-au spus nimic. Priveau spre piscurile rumenite de soarele dimineții și-și ascultau bătăile inimii amestecîndu-se cu bubuitul munților.

- Cînd se va termina să nu uiți să cauți să te întorci pe la moș Stan, orbul, dacă o mai fi trăind, să-i spui că m-am însurat prin locurile acestea și că n-am să mă mai întorc, rămînînd în rosturile mele de aici și că-i mulțumesc pentru copilăria fără griji pe care mi-a dăruit-o.

A ridicat fruntea și s-a uitat în depărtare și parcă tot cerul își răsturnase stelele în ochii lui.

Zmeul n-a spus nimic. A oftat ascunzîndu-și fața în brațe și a rămas nemișcat.

Și au plecat mai departe.

La popasul de seară zmeul îi spuse răscolind jarul:

- Ei măi băiete, acum ți-ai făcut aceasta, nu-ți mai rămîne decît să-ți pui mîinile pe piept ca să te mănînce balaurul sau să te turtească munții. Dar nu ai spus mie ce-mi lași.

- Prietene, de ce te-ai supărat, știi că eu te iubesc mult și în afară de părintele meu sufletesc, orbul, tu ești singurul meu prieten de pe lumea aceasta.

- Tocmai de asta. Încep să mă dezmeticesc. De ce să umblăm pe coclauri după cai morți și să le luăm potcoavele. Mai bine ne întoarcem și ne facem și noi un rost ca toată lumea și să rămână fîntîna și munții care se bat în capete de pomana celui ce-a pomenit întîi de ele.

Eu ca eu, sînt srăin de lumea asta, mi-am trăit văleatul altă dată și rostul meu s-a încheiat. Am ieșit din neamul meu și te-am urmat cu gîndul că vom izbîndi pentru tine, că mie n-are ce să-mi mai trebuiască bucuriile și deșertăciunile lumii acesteia. Dar acum, ce rost mai are? Și apoi, dacă e vorba să-și lase cineva ciubotele pe aici, apoi le las că tot aș rămîne singur și pustiit.

Ilie îl luă pe zmeu pe după umeri și-i spuse:

- Frate, parcă toată lumea îmi vorbește prin tine și mă împacă acum cu soarta care m-așteaptă.

- Nu fii copil prost. Oamenii nu merită aceasta, sînt răi și vicleni și e păcat să faci ceva pentru ei.

- Sînt vicleni pentru că suferă, sînt răi pentru că sînt săraci și sînt proști pentru că nimeni nu i-a învățat. Dacă darul meu va face cît de cît să se micșoreze suferința din lume nici un preț nu va fi prea scump pentru aceasta.

XIII

Și-au pornit iar la drum.

Munții se auzeau foarte aproape. Bubuitul lor parcă se izbea de înaltul cerului și se rostogolea apoi în valuri pe pămînt. Era pustietate cît vedeai cu ochii. Ici acolo cîte un craniu

privea parcă batjocoritor prin scăfirliile goale.

Au ajuns la marginea unui perete de stîncă unde se vedea o peșteră și o potecă largă, lustruită și au înțeles că acolo trebuie să fie balaurul.

Flăcăul nostru l-a îmbrățișat pe zmeu, și-a scos sumanul, și-a lăsat traista, s-a urcat în scară potrivindu-și frîul în gură pentru că trebuia să mînuiască sabia cu singura mînă pe care o avea și a dat pîteni calului făcîndu-și cruce cu mînerul sabiei. În clipa următoare calul s-a risipit ca un fum și a căzut. S-a ridicat și n-a mai avut timp să se mai înoarcă deoarece s-a auzit un zgomot de parcă s-ar fi prăbușit munții.

A văzut apoi rostogolindu-se spre el un balaur u trei capete care mai de care mai fioros, cu o coadă lungă, învîtîndu-se în inele terminîndu-se cu un paloș. Avea aripi cu margini de oțel ascuțite ca briciul și svîrlea din cele trei gîtlejuri un val de bale înveninate, flăcări și fum de pucioasă.

Zmeul, după învoială, stătea pregătit să-l ajute în caz de nevoie, cu platoșa de bronz bine strîină în curele pe trup și cu buzduganul pregătit. Balaurul trecu ca fulgerul pe lîngă Ilie, îl șterse cu marginile de oțel ale aripilor și îl izbi cu paloșul din coadă. Zalele scîrțîiră ascuțit dar nu fură pătrunse și Ilie își reveni din izbitură și aștepta al doilea atac. Balaurul făcu un ocol din vale, de unde ajunsesse din iuțeala cu care se repezise și a început lupta. Știa și balaurul acum că numai înfășurîndu-l în inelele sale și strivindu-l îl putea răpune(pe cine?) și-și schimbă tactica. De astă dată și Ilie trecu la atac. Scăldatul fără voie în sîngele vulturului pleșuv îl ferea acum de balele otrăvite ale jivinei.

Ataca, se apăra și-i era greu că trebuia să lupte numai cu o mînă. Strigă zmeului să pună un pietroi în traista lui, s-o lege bine și să i-o arunce. Zis și făcut. Flăcăul o puse pe umăr să-i vină în partea stîngă avînd astfel o cumpănire bună în mînuirea sabiei. Înspre amiază, cu o mișcare îndemînatică întoarse paloșul și îi tăie unul din capete(cui?) din care țîșni un sînge negru ca smoala. Balaurul vru să fugă spre peșteră ca să-și revină dar Ilie nu-l

lasă și lupta continuă. Balaurul era slăbit dar și peste măsură de înfuriat și puțin a lipsit să nu-l încolăcească. Cam pe la chindie îi mai tăie un cap. Din nou balaurul vru să fugă dar zmeul îi strigă:

- Acu-i acu, nu-l slăbi, altfel îl pierzi și vom fi în mare primejdie.

Ilie era și el istovit. Zmeul îi aruncă plosca, bău câteva înghițituri și lupta reîncepu. Când soarele era gata să treacă peste creasta muntelui ultimul cap fu retezat. Un pîrîu de sînge curgea pe vale.

- Încă puțin și nu mai puteam ridica brațul, oftă el.

- Bine că s-a terminat așa, spuse zmeul.

În noaptea aceea a dormit neîntors și zmeul, plin de dragoste și de amărăciune, i-a vegheat somnul.

Au plecat pe jos mai departe. Bubuitul se auzea foarte aproape și în sfîrșit într-o zi ieșind dintr-un codru întunecos cei doi munți au apărut ca niște uriași ciocnindu-și frunțile cu furie de se cutremurau temeliile pămîntului.

Au făcut popas.

- Acum să chibzuim cum să facem.

Ilie avea fața senină și o privire limpede care trecea prin lucruri, încărcată de dragoste și lumină.

Zmeul încruntat stătea cu obrazul în mîini.

- Te rog lasă-mă pe mine. Ești atît de tînăr.

- Nu este cu putință

- Cum nu ți-i teamă de loc?

- O, mi-a fost tare frică dar acu m-am liniștit. Am trecut dincolo de teama de moarte.

Au stat o vreme și au ascultat cînd se opresc munții osteniți să răsufle. Au socotit apoi cînd se vor opri a doua zi. La început nu s-au dumirit exact dar în cîteva zile au ajuns să socotească la frîntură de clipă totul.

- Vom face în felul următor, spuse Ilie. Am să-mi leg opincile strîns pe picior, am să scot pintenii care nu-mi mai trebuie și am să rămîn în bondiță. Înainte de a se opri bătaia munților, am să alerg ca să intru între ei chiar cînd s-au oprit. Am plosca legată cu nojițe ca să ajungă pînă la apă că nu știu cît e de adîncă. Tu să stai la pîndă ca s-o prinzi cînd am să ți-o arunc. Mai mi-au rămas totuși 3 clipe dacă fîntîna este mai adîncă.

Zis și făcut. În clipa socotită s-a repezit ca fulgerul și a ajuns cînd munții se opreau. Fîntîna era la cîțiva pași. S-a aplecat peste ghizduri. Apa nu era adîncă dar la un lucru nu se gîndise: plosca de lemn nu se scufunda, plutea. S-a aplecat, a umplut-o pierzînd cele trei clipe de rezervă, a aruncat plosca plină care a zburat în brațele zmeului și în clipa următoare munții au început să se miște. Nu mai putea fugi.

Chipul bătrînului orb îi veni în minte și munții s-au rostogolit cu zgomot asurzitor peste el.

Zmeul a rămas cu plosca plină cu apa fermecată în mînă. Îi răsuna încă în creier trăsnetul năprasnic și căzu cu fața la pămînt. Urechile îi țiuiau. Nu mai auzea nimic. Cînd ridică ochii nu-i veni să creadă. Munții își înălțau nemișcați crestele golașe.

Un pîrîu cu unde roșiatice curgea printre pietre. Munții trudiți se puteau odihni acum pînă la judecata de apoi și apa vindecătoare era acum pentru toată lumea.

Din Ilie a mai găsit o zdreanță de bondiță și piatra care-i călăuzise prin peșteră.

Fără să vadă pe nimeni din mulțimea celor care veneau acum, bolnavi și șchiopi, să se vindece în apa de la fîntîna dintre munți a adunat pietre și bolovani și a făcut o movilă pentru amintirea lui Ilie. Hainele îi erau rupte, mîinile și genunchii îi erau carne vie dar nu simțea

nimic. Cînd a fost gata a luat plosca cu apă și a plecat, fără să intre în pîrîu și fără să încerce să-și vindcece rănile.

A coborît pe aceleași locuri pe unde mersese cu Ilie. Încerca să înțeleagă și nu putea deși știa că prin moartea lui farmecul munților care se băteau în capete s-a risipit și oamenii vor avea acum mai mare partea lor de sănătate și fericire.

Și pîrîul înroșit de sîngele balaurului era vindecător deși miroasea tare urît a pucioasă.

În jurul lui oamenii treceau purtîdu-și bubele și zdrențele spre munte, grăbiți, ciocnindu-se unii de alții, certîndu-se și amenințându-se cu toiegele. Celor care rămîneau în drum le dădea cîte un strop din apa din ploscă și mergea mai departe.

Cobora mai repede decît urcase. Toate opreliștile, greutatea, toate vîrfurile ascuțite care se înălțau de-a curmezișul drumului pieriseră.

Într-un tîrziu ajunse în vîlceaua unde era moș Stan. Trecuseră ani de cînd Ilie plecase, cîteva case se mai ridicaseră în sat, o punte nouă se făcuse peste pîrîu, dar casa rămăsese aceeași doar mai veche și cu mai mulți mușchi pe șindrila acoperișului.

Bătrînul era pe moarte. Anii și dorul de Ilie îl istoviseră de puteri. O nepoată venise să stea la el ca să-i ajute în cele cîteva zile pe care le mai avea de trăit. Era o fată voinică și frumoasă care îl îngrijea cu multă dragoste.

Apa din plosca zmeului l-a pus pe picioare și i-a redat lumina ochilor. Nu-i venea să creadă și așezat pe prispă cu fața în palme plîngea ca un copil.

Zmeul a rămas acolo și i-a povestit bătrînului, care asculta cu ochii în lacrimi, tot ce i se întîmplase. Rezemată de ușă ascultă și fata.

La zmeu au venit soli de la împărat să-l răsplătească pentru omorîrea balaurului cu trei capete, pentru curmarea vrăjii munților care se băteau în capete, să-i dea slujbe înalte la împărăție. Acesta a mulțumit și nu s-a dus.

După o vreme a luat de nevastă pe nepoata moșului și au avut un băiat pe care l-au

botezat Ilie. Îl pierdeau din ochi de drag, mai ales moș Stan care nu știa ce să-i mai facă, ce jucării, ce jocuri să-i mai născocască.

Și iarna, în nopțile lungi când viforul urla spulberînd zăpada, povesteau de întâmplări minunate și despre Ilie. Smeul rămînea cu ochii umezi în gol și parcă auzea din nou răsunînd munții care se băteau în capete și-l cuprindea un dor sălbatic să plece, să plece și iar să plece. Dar la lumina lămpii vedea figura împăcată a lui moș Stan, obrazul rumen și plin de dragoste al nevestei, ochii mari, plini de mirări și de taine ai copiului ofta adînc și se însenina. Viața este foarte frumoasă și așa, mai ales cînd vede oamenii mulțumiți.

Despre Ilie vestea se răspîndise în toată lumea.

În case, în biserici, peste tot era pomenit și binecuvîntat. Și a început să se povestească cum că o zîna care fusese închisă în temelia fîntîinii minunate ar fi scăpat și l-a luat de l-a dus în palatul ei de marmură într-o țară unde era împărăția florilor. Și unii spun că zîna s-a făcut femeie muritoare, alții spun că l-a făcut pe Ilie fără de moarte și l-a luat de bărbat și că trăiesc fericiți cum nimeni n-a fost fericit pe lumea asta.

Dar cine știe ce-o fi adevărat din toate astea, că nimeni, nici moș Stan, nici zmeul, nici copiii și copiii copiilor lui nu l-au mai văzut vreodată.

3.XII.1968

Păpădia

Cînd i-a deschis întîi, ochișorii uimiți s-au scufundat în adîncurile albastre ale unui ocean nesfîrșit. Apoi a clipit vesel, și-a frecat pleoapele galbene cu mîinile subțiri și-a strigat subțire u u u u! O legănare ușoară îi dădea senzația unui zbor cu bătaî largi de aripi și o adiere îi mîngîia obrazul strălucitor luminat din plin de soarele primăverei.

Lîngă el a răsunat un glas:

- Ce-i frățioare, te-ai trezit și tu?

S-a întors și-a văzut o sumedenie de copii asemănători, băieți și fete care se mișcau, se frecau la ochi nemaisăturîndu-se să admire minunea ce li se deschidea în fața ochilor. Cînd s-a dezmeticit a văzut că este prins de o surioară și toți din jur erau la fel, cîte doi, un băiat, o fată, un băiat, o fată. Apoi, cu ochii pe jumătate închiși privi îndelung, nesățios, un disc mare, mare, de aur care, ca un uriaș nespus de bun, îl lumina și-l încălzea cu blîndețe aruncînd o pulbere strălucitoare în timp ce urca pe cărarea rotundă a cerului.

Sălașul celor o sută de copii, gemeni doi cîte doi, îmbrăcați în haine galbene de sărbătoare era plin de voie bună. Se uitau ca din balcon din înălțimea unei coloane elastice care-i susținea într-un castel minunat.

Cămările se umpleau de la sine cu provizii dulci la care copiii se uitau nepăsători, cu silă parcă, asemenea puilor de oameni care refuză năzuroși pîinea cu miere și unt.

Copiii aceștia din lăcașul suspendat creșteau într-o zi cît alții într-un an. Erau acum flăcăi și fete mari. Ar fi vrut să iasă undeva la horă dar soarta îl țintuise locului și fiecare frate și soră întindeau brațele în jur dar și le frîngeau zadarnic.

Într-o zi o larmă de nedescris s-a iscat în castelul din văzduh. O zburătoare ciudată, mare, urîță, cu niște ochi cît toate zilele, au aripi groase și șase picioare puternice, acoperite

cu peri aspri a venit zburînd cu un vuiet asurzitor, repezindu-se asupra lor.

- Zmeul, au țipat ei încremeniți de frică. Atunci cînd au îndrăznit să deschidă ochii au văzut că zmeul nu le făcuse nici un rău. S-au repezit plini de lăcomie la proviziile dulci care nu trebuieseră nimănui pînă atunci.

Băieții pregăteau daruri scumpe de aur dar n-aveau cum să le trimită celor dragi din vecini și atunci cu mare grabă le-au atîrnat de picioarele, de trupul zmeului, cum se nimerea, de unde fetele de dincolo le luau pline de bucurie. Unii au rugat vîntul să le ducă darurile care le-a purtat pînă departe, la alte castele suspendate, la Ilene Cosînzene necunoscute. Și zmeul care pășea cu gingășie printre ei purta peste tot pulberea de aur.

Fetele fericite au strîns darul în năframă și l-au ascuns în sîn sub sărutul cald și binecuvîntat al soarelui.

Dar ce să vezi? Minune! Fetele au rămas grele și grijulii și-au scos hainele de sărbătoare, n-au mai aruncat ochi dulci la băieți și au început să se pregătească pentru clipa cînd vor fi mămici. Băieții s-au ofilit de inimă rea, în scurtă vreme au murit și vîntul i-a luat și i-a risipit cine știe pe unde.

Viața copiilor creștea din ființa mamelor care curînd s-au risipit și ele.

Grași și dolofani, înveliți în scutece de mătase și de mușama, copiii creșteau și într-o bună zi au făcut și ei ochi să cuprindă priveliștile minunate din jur. Erau mulți, strînși unii în alții cum fuseseră și frații și surorile galbene, părinții lor iar palatul de pe coloana clătinătoare se făcea tot mai neîncăpător și mai dărăpănat.

Într-o zi copiii au văzut cu uimire că le cresc niște aripi, albe și lungi, atît de fragede că nici nu îndrăzneau să se miște. În scurtă vreme însă s-au întărit și erau gata de zbor. Din cînd în cînd vîntul venea, clătina castelul și le spunea:

- Ei copii, cînd mergeți cu mine, să vă duc departe, spre alte meleaguri, să vă faceți și voi rosturile voastre? Cît credeți că o să mai puteți sta în dărăpănătura asta? Și într-adevăr

castelul ajunsese ca o casă de cerșetori. Nu se simțeau în stare să plece de acolo și ascultau cu ochii mari basmele pe care le îngîna vîntul. Uneori era supărat și atunci cînta cu voce răgușită cîntece triste și neînțelese.

Într-o zi pe copii i-a cuprins un dor grozav de ducă.

- Nene vîntule, se rugau ei, cînd ne ajuți să zburăm și noi?

- N-aveți nici o grijă, o să vă duc eu cînd va veni vremea.

Într-o zi unul dintre ei, cel mai voinic și mai frumos, s-a desprins de pe terasa castelului și a început să zboare.

Vîntul îl ajuta și mergea urcînd lin pe cărarea nevăzută a cerului albastru ca cicoarea. Aripile de mătase se desfăcuseră în evantai, coborî lin spre pămînt și apoi iar făcu un salt spre înălțime. Locuri noi se desfășurau în fața ochilor uimiți de minunile lumii și în urmă vedea cum alți copii porniseră în zbor.

O zi întreagă au plutit plini de bucurie. Spre seară, cînd vîntul și-a luat rămas bun și a plecat la culcare erau la mare depărtare de locul de unde porniseră și micii zburători și-au strîns ușurel aripile și le-au împăturit frumos ca nu cumva vîntul să le facă vreo glumă prin somn și și-au căutat un adăpost.

În jur buruienile se uitau la ei cu dușmănie iar florile galbene, roșii, albastre care se legăneau pe tulpini și-au întors fața de la ei.

Fratele care a zburat întîi era toropit de somn și nu s-a sinchisit de ele. Lîngă el mai erau și alții care se uitau cu jind la un loc mai bun din jur dar nu se mai puteau mișca din loc și au rămas acolo unde au căzut.

Bobul nostru simțea o neliniște ciudată, parcă tot adîncul ființei sale vibra, căuta ceva de care nu-și dădea seama, ceva nespus de frumos, ca o împlinire. Dar nu se petrecea nimic. Privea neliniștit și trist imensitatea vînată a cerului.

Într-o zi vîntul a trecut iar pe acolo. Bobul și-a căutat aripile dar nu le-a mai găsit.

Prietenul de altă dată n-a mai auzit strigătele lui mici și a trecut purtînd un vîrtej de praf care se așeza încet peste tot, acoperind și bobul nostru. Învelit astfel a adormit un somn greu, greu. Geruri, zăpezi, vînturi au trecut năprasnic peste el și s-au risipit pe rînd.

Deodată l-a trezit un freamăt care cuprinsese totul din jur și a simțit o undă răcoroasă că-l pătrunde pînă în adîncul ființei trezindu-l din nou la viață.

Ploua!

Cîteva zile după ce a trecut ploaia a simțit că i se desfac hainele și a apărut un firicel alb și firav care porni grăbit spre întunericul pămîntului, sorbind cu lăcomie apa binefăcătoare care-i dădea putere ca lui Făt Frumos din poveste și o frunzuliță fragedă verde gălbuie zîmbi fericită soarelui care cuprindea totul cu o privire caldă și bună.

Făptura nouă care apăruse în bobul înaripat începu să dureze cu hărnicie temeliile verzi din care în curînd se va înălța un alt castel minunat legănat în văzduh, în care vor crește alți copii nerăbdători să pornească în marea și minunata călătorie a vieții.

Printul Victoraș

Victoraș privea afară pe fereastra blocului alb. Plopul parcului se înălțau întunecați jos, la capătul drumului șerpuit scilipeau casele iar departe linia ferestruită a munților cu cețuri albastre.

Aruncată pe covor, cartea cu basme își atârna coperta mototolită ca o pasăre aripa frîntă.

Cîte nu s-au întîmplat prinților din cărți, s-au luptat cu zmei, cu balauri, au fost prizoniți de vrăjitoare urîcioase, au întîlnit pitici și cîte alte minunății. Privirea îi era orbită de tabloul ce i se deschidea pe fereastră încît nu auzi cînd se deschise ușa.

- Victoraș, dă-te jos de la geam, să nu te tragă curentul.

O bătrînă înaltă, uscată, cu părul alb și rochie neagră se apropie de el. Vrăjitoarea...

- Să nu îndrăznești să-mi faci ceva că-ți tai capul cu paloșul.

- Ce s-a întîmplat, Victoraș? Doamne, ce o mai fi și asta?

Copilul nu auzea nimic.

- Tu tu ti, tu tu ti, tu tu ti, calul înaripat aleargă si aleargă, dar simțea în spate răsuflarea de foc a vrăjitoarei.

- Stăpîne, bagă mîna în urechea mea stîngă, scoate o perie și arunc-o în urmă.

- Tu tu ti, tu tu ti, galopa calul.

- Rrrrrrrrrrr - o pădure deasă ca peria s-a ridicat cu zgomot în urmă.

- Cranț, cranț, cranț - vrăjitoarea rodea pădurea și-și făcea drum.

- Victoraș, mai încercă o dată să se facă auzită persoana cu părul alb și rochie neagră.

Potrivnic protocolului vrăjitoarelor rămăsese pe loc, își dusesse mîna la obraz și se uita speriată la copil care era pe rînd calul năzdrăvan, Făt Frumos, cînd vrăjitoarea care ronțăia

pădurea.

- Stăpîne, bagă mîna în urechea mea stîngă, ba dreaptă, adică stîngă, bagă mîna în urechea mea și scoate o oglindă. O aruncă și o apă mare - mare cresc în urmă.

- Tu tu ti, tu tu ti - gonea calul năzdrăvan.

- HUUU, hUUU, hUUU, sorbea vrăjitoarea lacul.

- Și armăsarul gonea să scape, tu tu ti, tu tu ti!

- Ce mă arde în spate?

- Bagă urechea, adică mîna în urechea, care? în urechea mea, scoate o gresie și arunc-o!

Un munte de piatră s-a înălțat pînă la cer.

- Tu tu ti, tu tu ti, tu tu ti!

- Cranț, cranț, cranț - vrăjitoarea rodea muntele crănțănind de parcă ar fi mestecat un covrig uscat.

- Tu tu ti, tu tu ti, tu tu ti, gonea fără încetare tropotind armăsarul.

- De ce mă arde în spate?

- Vrăjitoarea, stăpîne, ne ajunge din urmă.

- Am să scot paloșul și am s-o fac bucățele.

Victoraș descălecă și calul ca prin minune se transformă într-un paloș grozav și o luptă cumplită începu între Făt Frumos și vrăjitoare care copleșită ieși în fugă.

De alături se auzi o voce subțire, gîfîitoare:

- Iorgule, Iorgule, vino repede că a înnebunit Victoraș.

Pe ușa întredeschisă apărură un bătrînel în vestă, cu ochelarii pe vîrfurile nasului, uitîndu-se crunt pe deasupra lor.

- A, zmeul. Zmeule, stai că-ți arăt eu! Am să-ți tai capul, și zmeul, luat prin surprindere, primi una în cap de văzu stele verzi...

Mama veni speriată, chemată telefonic de la serviciu, unchiul Mihai, medicul, sosi și el și-l găsiră pe Victoraș rupînd cartea de povești filă cu filă.

Fața prelungă, palidă, cu ochi albaștri avea o expresie tristă și privirea i se pierdu în gol.

- Nu-i nimic grav, spuse unchiul Mihai. Dar lăsați-l la aer liber, la joacă cu ceilalți copii. Nu vă temeți, nu i se întîmplă nimic. Ce lucruri grozave, rele, poate să învețe într-atît ca să-l țineți închis ca pe o plantă departe de soare. Ce tanti, eu n-am fost copil, m-am bătut și slavă Domnului, zîmbi el cu o gură plină de dinți albi, între care sclipea un canin de aur, n-am ajuns chiar așa de rău.

Pădurarul cel rău

A fost odată, într-un codru bătrîn cu luminişurile pline mladă buiacă, un pădurar rău şi cu maţe pestriţe de i se dusesse vestea peste şapte hotare.

Nimeni nu putea să se apropie de pădurea lui să ia măcar un vreasc. Amenda, lucrurile vîndute la darabană, temniţa, au făcut pe oameni să ocolească cît mai departe de zidul înalt de verdeaţă ca de un loc blestemat.

Înalt, voinic, cu ochii ageri şi mustaşa stufoasă, străbătea cu puşca sub braţ pădurea în lung şi-n lat, ziua şi noaptea cu urechea la pîndă doar o auzi un trosnet de vreasc rupt sau o lovitură de secure.

Era singur şi în cantonul lui îşi făcea de toate, îşi spăla rufele, îşi pregătea de ale gurii, îndemînatec ca o femeie.

Odată o bătrînă gîrbovită intră în pădure şi adună o legătură de crengi uscate şi aburcînd-o cu greu în spate porni pe cărarea care mergea spre sat. Era toamnă tîrziu, cu lapoviţă şi femeia avea mîinile şi obrazul vinete de frig.

Pe cărare apăru, furtună, pădurarul urmat de cîine care se repezi ca o săgeată. O izbi cu pieptul trîntind-o la pămînt şi colţii se înfipseră în umărul slab. Țipă îngrozită ca din gură de şarpe apoi amuţi căzînd pe spate parcă fără răsufare. Pădurarul chemă cîinele, o întoarse cu cizma, luă legătura de vreascuri, o dezlegă şi o risipi prin pădure şi plecă fără să se uite îndărăt.

Cum se pierdu printre copaci, bătrîna se sculă srpintenă ca o fetişcană. Pasămite era o zîină cu dragoste pentru oameni nevoiaşi care auzise de blestemăţiile pădurarului şi voise să vadă ea, la faţa locului, cum merg lucrurile. Se luă nevăzută pe urma pădurarului. Acesta ajunsese la o poiană. Se apropie de un arţar căruia vîntul îi rupea o cracă. Cu ochii umezi, omul

aspru și nemilos vorbea cu copacul stîlcind dezmiardător cuvintele, cum ar vorbi plin de duioșie cu un copil.

A desprins mai încolo un burete cu o bărdiță de pe un trunchi, a tăiat cu dușmănie o tufă de vîsc care își înfipsese zeci de guri în scoarța unui copac. Vorbea cu toți arborii, cu toate tufele. Pînă și pe puieții zburliți din rariști îi cunoștea și găsea cîte un cuvînt bun și pentru ei.

Deodată s-a auzit zgomot. Pădurarul s-a întors, fața îi era încremenită, ca turnată în piatră și întinse arma.

Nu era nimeni și a pornit mai departe cu ochii și urechile la pîndă.

Zîna a rămas pe gînduri.

A scos din sîn o floare și a aruncat-o în fața omului. Pădurarul s-a oprit, a ridicat-o și mirosind-o a simțit ceva ciudat, de parcă altă inimă i-ar fi bătut în piept. S-a ridicat ca deșteptat din somn, a scos un strigăt răgușit și a alergat spre locul unde căzuse bătrîna. Nu era nimeni. Numai sfoara cu care fusese legate vreascurile era pe o tufă ca mărturie.

S-a așezat pe un buștean pe jumătate putred de pom prăbușit și a rămas mult timp adîncit în gînduri. Dulăul cel lăptos se așezase cu botul pe labe mai încolo și se uita în ochii omului pîndindu-i ager mișcările.

Într-un tîrziu s-a ridicat și cu mișcări domoale a început să strîngă cu grijă vreascurile risipite, le-a legat, le-a luat în spate și a ieșit în marginea pădurii. Le-a lăsat jos. Umbrele serii se cerneau domol din adîncuri și un vînt aspru strîngea noroiul și îngheța apa din băltoace. A început să ningă.

Pădurarul a rămas cu capul plecat, în picioare, în viscol. Frigul îi amortise mîinile, picioarele și simțea pe obraz biciuitul zăpezii mărunte și aspre. Cîinele se așezase lîngă piciorul lui și se încolăcise zburbindu-și blana de frig ridicînd din cînd în cînd un ochi spre stăpîn, parcă ar fi vrut să întrebe "Ce vrei?", "Ce s-a întîmplat?".

Omul s-a îndreptat din spate, a simțit frigul ca o durere vie în mâini, în picioare, în obraz. A ridicat legătura de lemne, a aruncat-o în spate și a pornit încet spre sat.

A doua zi tot satul știa că un înger a adus babei Floarea din ulița dinspre pîrîu o sarcină zdravănă de lemne cît o jumătate de căruță și i-a băgat-o în tindă.

Pădurarul coborî și el în sat, a auzit ce spunea lumea și a tăcut. Un cîntec nemaiauzit răsuna pentru prima oară în inima lui.

PĂPUȘA

A fost odată o zîină frumoasă, mai frumoasă decît toate zînele strînse laolaltă, căreia totul îi era cu putință. cu nuielușa ei fermecată putea să mute și munții din loc, dura palate înalte, poduri arcuite de marmură și grădini cu arbori și flori numai din pietre scumpe ogindite în luciul lacurilor de argint. Și cîte nu putea să facă zîna cea frumoasă!

Dar de la o vreme s-a plictisit și era tristă, tristă de tot, ca un copil care are prea multe jucării și nu mai știe ce să-și dorească.

Își schimbase palatele, podurile, grădinile, lacurile în fel și chip de se săturase și acum nuielușa fermecată era aruncată într-un colț iar zîna se învîrtea de colo pînă colon nemaigîsindu-și locul și liniștea de supărare.

Într-o zi uitîndu-se în lume cu ocheanul ei de aur bătut cu pietre scumpe, a văzut un oraș mare, mare de tot, cu case care ajungeau cu acoperișurile pînă la cer. La marginea acestui oraș mare era o căsuță mică, o curte murdară și o fetiță cu ochii negri și cu picioarele goale.

Și zînei îi plăcea să privească la fetița cu ochii negri și picioarele goale care zburda ca un fluture pe un maidan plin de cutii ruginite și de fiare vechi.

Fetița avea un loc numai al ei, ferit de ochii răi ai oamenilor mari care vorbeau tare, beau rachiu și înjurau. Și mama ei vorbea tare, răstit și o bătea cînd venea trudită de la muncă și i se încurca printre picioare ca un cățel care așteaptă o mîngîiere.

În ziua aceea fetița cu ochi negri și cu picioarele goale era fericită. Avea o păpușă mică, făcută dintr-un bețișor pe care înfășurase cu nespuse gingășie niște cîrpe colorate culese de la lada de gunoi a croitoresei blonde care tușea și trăgea la mașină pînă noaptea tîrziu. Păpușa era ascunsă în magazie, în dosul unei mese vechi peste care era întinsă o

cuvertură zdrențuită. Pregătise mîncarea pentru păpușă în două cutii mici de conserve și acum, cu o linguriță făcută dintr-o surcea, o hrănea cu multă grijă.

- Hai, papă cu mama, să crești mare. Vai, de ce nu mănînci și o superi pe mămica? Așa, foarte bine, papă mamă, papă - se strîmbă ea cum o văzuse pe doamna învățătoare că-l îndemna pe băiețelul ei. O șterse la gură cu grijă și luînd-o în brațe, lipind-o de inima ei mică, începu să cînte:

Nani, nani,

Puiul mamei.

Auzise că mai sînt și mămici bune care au timp să fie drăguțe și să-și mîngîie fetițele.

Zîna era înduioșată. Din ochii ei de smarald, izvorau perle adevărate care se rostogoleau pe lespezile de marmură ale palatului ei de mărgean. Era înduioșată de căldura ochilor negri cu care învăluia fetița păpușa ei caraghioasă de cîrpe.

S-a uitat în jur căutînd nuielușa fermecată și într-o clipă fetița avea în brațe o păpușă adevărată cu obraz roz, păr auriu și ochi albaștri cu pleoape subțiri ca niște petale și nu-i venea să creadă. A ridicat-o și păpușa a deschis ochii ei minunați. S-a uitat cu sfială la pantofii de lac, la ciorapi și la rochița de mătase cu volănașe. Niciodată nu văzuse o păpușă așa de mare și frumoasă deși fusese cu mama ei odată în oraș și i-a dat voie să se uite la minunățiile unei vitrine cu jucării.

Cineva a strigat-o. A tresărit, a sărit în picioare și a pitit păpușa în colțul cel mai întunecos. după o vreme s-a întors și a început să se joace. Dar păpușa n-o iubea. Se uita de sus, disprețuitoare, la mica ei stăpîină și strîmba din nas pentru că socotea ca o pedeapsă îngrozitoare șederea ei în magazia aceea întunecoasă deși avea un culcuș care dacă nu era prea curat în schimb era moale și cald. Apoi i-a și muridărit rochia ei de mătase cu degetele mînjite cu marmeladă.

Și fetița era tristă, tristă de tot. Îi era dor de păpușa ei adevărată, făcută din cîrpe, care

poate nu era așa de frumoasă ca păpușa străină dar o iubea pe ea, numai pe ea, pe mămica ei. Era singura ființă care o iubea cu adevărat și se bucura când venea și o lua în brațe și o legăna cîntîndu-i "nani, nani".

A început să plîngă. Un plîns amar cum nu plînsese nici atunci când venise tătutul beat și o bătuse măr și pe mimica și pe ea.

Zîna privea și nu înțelegea nimic. Păpușa cea frumoasă stătea într-un colț cu ochii albaștri pe jumătate închiși și privea la fetița desculță și murdară care o băgase în vîgăuna aceea urît mirositoare. Era jignită pînă în adîncul sufletului ei de păpușă. Ar fi putut face fericită chiar și pe fetița directorului școalei din parcul de pe strada mare și cînd colo uite în ce situație se află. Ce înseamnă lumea asta, gîndi îmbufnată păpușa. Situația era peste măsură de umilitoare și era nemulțumită. Pînă la urmă poate s-ar fi simțit bine în brațele fetiței cu picioarele goale și cu mîinile și rochița murdare.

Fetița o zbughi afară ca o pisică la care asmuți cîinele și ieși în stradă. se uită în curtea croitoresei cea blondă. Nu era nimeni. Intră încet și se duse la cutia de gunoi să caute cîrpe.

- Ioana. Se întoarse repede. Croitoreasa cea blondă care tușea îi zîmbea, luîndu-și batista de la buzele albe.

- Ioana, vino pînă aici.

Fetița se apropie sfioasă, cum era de obicei, cu mîinile duse la gură, uitîndu-se cu capul întors într-o parte.

- Vrei niște petice pentru păpușă?

Ochii negri străluciră ca o sută de sori. Cu degetele tremurătoare luă cîrpele verzi, roz, albastre și apoi o rupse la fugă cît o țineau picioarele spre magazie.

În ochii albaștri ai croitoresei înflori o primăvară ciudată, își înăbuși tusea în batistă și intră în casă de unde se auzi iar țăcănitul mașinii de cusut.

Zîna se uita de departe, din palatul ei cu ziduri de mărgean, pardosit cu marmură albă

ca laptele, la fetița care cu ochii plini de fericire cînta să-și adoarmă păpușa ei de cîrpă. În colțul ei păpușa cea frumoasă, cu ochi albaștri și rochie de mătase cu volănașe plîngea amar, un plîns neauzit de păpușă.

Într-un tîrziu fetița cu ochi negri și cu picioarele goale se uită la păpușa cea frumoasă.

- Acum trebuie să plec. Să ai grijă de Ninuța pînă mă întorc și cred că am să întîrzii la ore *plesimentare*.

Să n-o lași să plîngă.

Îeși sărind într-un picior și soarele o primi cu o îmbrățișare caldă și bună.

Păpușa cea frumoasă își opri plînsul.

- E îmbrăcată fără gust dar e frumușică, îi zîmbi ea.

Zîna privea din palatul ei din ce în ce mai uimită și nu înțelegea nimic.

Nu înțelegea cîtă bucurie poate încapa în inima mică a unei fetițe cu picioarele goale.

În palatul ei minunat se simțea singură și de prisos. Lipindu-și tîmpla de bagheta fermecată zîna plîngea cu lacrimi adevărate, simțindu-le sărate și fierbinți în colțul buzelor.

POVESTEA LUI ION BEȚIVUL

A fost odată ca niciodată un împărat foarte bogat. Nimeni nu putuse să-i țină seama avuțiilor și multă vreme nici nu s-a gândit la asta. Dar într-o zi, venind de la biserică, ce i-a venit în minte:

- Spunea Vlădica cetind din cartea lui ferecată că nici un fir de păr nu se clintește din capul cuiva fără știrea Celui de Sus. Așa rînduială mai zic, ca "bună seara", eu nu știu nici măcar numărul palatelor sau al moșiilor mele darămite animale sau alte lucruri mai mărunte.

Și cum în țara aceea oameni erau foarte săraci, așa cum se întâmplă întotdeauna cînd împărații sînt nemăsurat de bogați, nimeni nu ținea nici o socoteală de ce are și mai ales de ceea ce n-are că aceasta nu ținea nici de foame, nici de cald încît vestea că împăratul vrea să cunoască numărul tuturor avuțiilor sale a pricinuit nedumerire.

- Păi asta-i bună, spunea un zdrențăros rezemat în băț pe marginea drumului. La ce-i bună toată vînzoleala asta pentru noi? Cînd ești calic nu te poți încurca în socoteli că ce-i pe mine și în ladă. Iar pe mine nădragii și-au pierdut urzeala și-au rămas peticele și acelea doar ici și colo, că trebuie să bag de seamă să nu rușinez cine știe ce obraz slăvit - cu toate că n-are ce să te rușineze ceea ce ne-a dat Cel de Sus și are tot omul. Și a rîs. Apoi, dacă ești bogat îți ții socotelile și ale tale, ca să-ți cunoști averea și ale sărăntocilor ca mine, să se știe cînd am ajuns la o pereche de nădragi și la o bucată de mămăligă goală, că dacă se întinde prea mult șaga de ajungi cu fundul și stomacul gol, atunci nu te mai înțelegi cu ei. Și asta trebuia ținută cu strășnicie minte, că un bou mai mult sau mai puțin în cireadă nu se prea cunoaște dar și bogatul, ca și mine, are numai o singură gîstireață și ori cît de mare și de lacomă ar fi dacă o apuci și o strîngi ceva mai tare rămîn de pomana dracului toate avuțiile.

Hai jupîne, zise el cîrciumarului, pasămite Ion al nostru era tocmai în fața crîșmei, dă-

mi un rachiu că-ți spun o minciună pe care nici împăratul, cît e el de slăvit și luminat, n-are să știe că-i minciună și o să spună că-i așa.

- Na, ți-ai găsit de vorbă. Să-ți dea Împăratul rachiu, că el are atîtea pivnițe pline cu butoaie cît n-am eu Țoiuri în balerca mea. Și apoi eu sunt sătul de minciunile mele, nu-mi mai trebuie să le cumpăr de la tine. Dar fiindcă am făcut astăzi saftea, să nu mai stea, am să-ți dau numai o Țuică, numai să pleci de aici că îmi faci localul de rîs.

- Da, da, rîse Ion, localul! Hai, scoate Țuica repede că am să-ți dau cîte o balercă plină pentru fiecare strop din păhărelul acesta.

- După ce-ți dau rachiu pe degeaba mă mai iei și în rîs. Așa-mi trebuie, să rîdă golanii de mine. Ia seama că n-ai să mai vezi nimic de la mine în vecii vecilor.

- Nu, de data aceasta ți-am spus un adevăr care pare minciună, după cum tu, cîrciumarule, spui o minciună și ești convins că spui un adevăr.

Ion dădu paharul de dușcă, își șterse mustățile și oftă.

- Ce bine că slăvitul împărat nu ne lasă să prindem prea mult seu, că uite, tu nu poți să știi ce dumnezeiesc de bun este rachiuul acesta și cîtă bucurie a limbii și a sufletului poate încape în găvanul acesta micuț de sticlă.

Îmi pare rău că n-am credință să pot muta și munții din loc, că aș putea să-ți moi sufletul de piatră, să mai storc din el măcar un păhărel, că n-o fi foc, că parcă te văd în fundul iadului prăjit de dragi iar eu în sînul lui Avram cel cu bodega din colț, între sticle de votcă și de secărică. Am să-mi astup urechile, că Avram e surd ca toaca, cînd ai să mă rogi să moi degetul acesta răpănos într-un pahar de rachiu, să-ții ud buzele.

- Fire-ai să fii de pehlivan, uite aici un păhărel, bea și taci din gură.

- Ți-am spus eu adineauri că minți, vezi, dar să nu crezi că raiul este așa de ieftin, ca să-l cumperi cu un pahar de rachiu.

Ion se uită la pahar în zare apoi îl mirosi prelung și îl aruncă pe gît.

În cârciumă se nimerise și ajutorul de bucătar de la palat care venise să bea și el un pahărel. A rîs cu poftă pe cît îi îngăduia slujba de la curte unde fiecare avea voie să rîdă după funcție și rang.

- Să vezi golanul naibii, povesti el în bucătărie, atît l-a luat cu vorba pe cârciumar, încît i-a dat două pahare de rachiu, cît e el de zgîrcit. Și-a mai spus că poate cârpi o minciună să o creadă și Măria sa. Apoi n-a fost numai asta, a adăugat că Împăratul va zice sus și tare că-i adevărat.

De la bucătărie vestea a trecut la iatacul împărătesei și de acolo la urechea împăratului care nu mai prididea socotind însemnările și răbojurile cu avuțiile sale. A dat poruncă să-l aducă în fața lui.

Cîțiva ostași au plecat să-l caute, au răscolit tot orașul dar Ion nicăieri. Într-un tîrziu l-au găsit pe acoperișul kuhnei de la hanul „La trei scuturi”, unde dormise cu nasul la hornul care aduna toate miresmele de la o plită largă cît o față de arie, încărcată cu oale pline cu tot felul de bunătăți. Se trezi necăjit că e scos din lumea de belșug a visului și se văzu înconjurat de ostași.

- Ce-i bre, ce s-a întîmplat? se scărpină el pe burtă. Nu-i tihnește omului masa din cauza unor neghiobi ca voi. Dacă aș fi în locul Măriei sale v-aș pune pe toți sperietori de ciori în lanuri, că mai multă treabă ați face.

- Să-ți ții gura că altfel o pățești, spuse un ostaș trăgîndu-i un ghiont.

- Nu-ți ține tu mîna acasă că parcă văd că ți se usucă din umăr.

Ion, un bărbat de vreo treizeci de ani, înalt, voinic, cu ochi albaștri și părul și barba roșcate, zburlite ca niște bidinele, mergea nepăsător între ostași.

Cînd intră în palat rămase cu gura căscată, strîngîndu-și haina ca să ascundă în față găurile pantalonilor zdrențuiți. Sălile largi, pardosite cu lespezi de marmură albă ca laptele spumă și cu pereții de granit roșu, îi luară ochii.

Împăratul stătea pe tron picior peste picior și privea la o maimuță care se juca într-un scrînciob de fildeș și de abanos.

Ion se uită pe furiș la el. Era un bătrînel cu barba și mustățile cărunte și cu o chelie lucioasă care se vedea cînd își dădea coroana de aur și de pietre scumpe pe ceafă.

- Sărut picioarele, Măria ta și mă rog smerit de iertare, se aplecă pînă la pămînt omul ascunzîndu-și un zîmbet viclean.

- Ce s-a întîmplat? întrebă curios împăratul.

- Mulțimea cîrtește că Măria ta n-ai ochi și pentru omul de rînd și am spus și eu în sinea mea și chiar cu glas tare că nu vezi decît punga noastră, cînd acolo văd că te uiți la fundul albastru al fratelui ăstuia al meu. Noi suntem mulți cu fundul gol, dar ar fi cam peste mîină să te uiți la toți.

- Cum îndrăznești să vorbești așa? se burzului împăratul.

- Îndrăzneala este a mamei care m-a făcut și cu partea cu care stau pe scaun dar a fost supusă credincioasă a Măriei tale că mi-a făcut hambar pentru ciomegele pe care le voi încasa.

Împăratul făcu un semn și cîțiva ostași îl întinseră cît era de lung și unul îi arse cîteva lovituri cu latul sabiei.

- Slăvit să fie Măria sa, strigă Ion la fiecare lovitură. Bătaia fu oprită.

- Ce-i cu tine, omule? întrebă împăratul îmbunat.

- Mulțumescu-ți ție, Doamne și dă Măriei sale mulți ani fericiți, că ai de unde – și Ion începu să facă niște cruci mari și să se închine pînă la pămînt. I se vedea pielea prin pantalonii zdrențuiți. Curtenii pufneau de rîs pe înfundate, iar împăratul înfundîndu-și coroana pe cap nu știa ce să facă.

- Ticălosule, strigă el, cum de îndrăznești să ne arăți fundul gol?!

- Dățile și hangarele mi-au luat tot, iar eu nu m-am supărat și am băut și eu ce mai

mi-a rămas de mi-a ieșit părul prin căciulă.

- Ce minciună te-ai lăudat că poți să-mi spui și eu s-o sprijin că ar fi adevărat?

- Gurile rele, Măria ta. Ia, vorbe de clacă pentru un cârciumar zgîrcit ca să-l păgubesc cu un pahar de rachiu.

- Dar de ce te rugai și mulțumeai după ce ai fost bătut?

- Așa sînt eu, Măria ta. Mi-am pierdut ținerea de minte și numai cînd mănînc bătaie îmi mai aduc aminte cîte ceva.

- Și acum ce ți-ai adus aminte?

- Despre niște vorbe de-ale tatei, Dumnezeu să-l odihnească. Înainte de a fi avut bucuria să moară într-o iarnă geroasă de crăpau ouăle corbului mi-a spus că Măria ta are o comoară undeva într-o văgăună pe aproape de satul nostru. Eu i-am spus că aiurează, că nu se poate să fie comoara Măriei tale deoarece n-am auzit să fi fost prin părțile noastre.

- Ai îndrăznit să spui tu asta?!

- Păcătuiește omul, Măria ta.

- Să știi că e comoara mea și vezi – spuse el unui slujbaș – trece imediat acolo, în condică, o comoară în Valea... cum îi spune, omule?

- Valea nu crede Măria ta.

- Scrie acolo, comoara din Valea Nucrede.

- Și unde-i valea aceasta?

- Am spus Măria ta, nu crede.

- Am auzit, dar une-i?

- Nu pot să spun dar pot să arăt unde-i.

- Să mergi îndată cu oamenii mei s-o aduceți.

Ion se scărpină după cap și spuse cu îndrăzneală zburbindu-și ca un motan mustățile roșcate.

- Măria ta, eu nu-s nici slujbaş, nici slujitor, nici ostaş şi n-am nici o treabă cu comorile împărăţiei. Din partea mea poate să le mănînce rugina în pămînt tot aşa de bine ca şi în beciurile visteriei, că oriunde ar fi pe mine nici nu mă încălzeşte, nici nu-mi cîrpeşte nădragii.

- Ce pofeşti să-ţi dau pentru osteeneala de a-ţi aduce aminte şi să-mi spui unde este comoara?

- Dacă-i pe aşa se schimbă socoteala, să mă mai gîndesc.

- Gîndeşte-te repede pînă nu-mi schimb eu gîndul.

Ion se scărpină încruntat pe burtă apoi pe cap şi spuse:

- Să mi se dea cu înscris împărătesc dreptul de a lua cîte un ţoi la fiecare vadră de băutură care se face şi se vinde în ţara, Măria ta.

- Nu-i mult, zice împăratul.

- Aşa sînt eu, întotdeauna m-am mulţumit cu puţin.

- Măria ta, începu dregîndu-şi glasul marele paharnic, e mult...

- Am zis, se încruntă împăratul. Să vină îndată grămaticul, să facă zapisul.

Acesta sosi, îşi aşeză călimara, căută o pană ascuţită şi aşteptă.

- Scribe: Noi, Împăratul Aretot, dăm credinciosului nostru supus Ion. Şi mai cum?

- A Saftei.

- Asfaftei dijmă de un deţ la fiecare vadră care se fabrică...

- Şi se vinde, Măria ta.

- Şi se vinde, pentru comoara din Valea Nucrede. Dată de noi...

- Măria ta, dar dacă nu vor asculta de poruncă?

- Se poate una ca asta? Scribe! Se va pedepsi cu temniţa sau ştreangul şi cu pierderea întregii averi – care va trece în visteria noastră – cei care nu se vor supune poruncii.

Împăratul semnă pergamentul şi fu pusă pecetea cea mare pe ceară roşie şi Ion îl luă,

se uită la el, pasă-mi-te știa să scrie și să citească și îl băgă în sîn.

- Sluga Măriei Tale, se închină Ion, pipăindu-și sulul cu înscrisul din sîn.

x
x x

Au galopat toată ziua, nerăbdători să ajungă la comoară, spre seară au poposit la un han iar a doua zi, pe la amiază, au ajuns într-un loc pustiu, că nu se vedea țipenie de om sau de lighioană. Ion s-a oprit, a început să se uite în dreapta, să se uite în stînga și de la o vreme s-a așezat jos.

- De ce nu arăți mai repede, omule, unde-i comoara?
- Ai răbdare, că doar nu dau tătarii, făcu Ion.
- Spui tu, dar e tîrziu și noaptea se apropie și ne prinde aici, în pustietate.
- Și așa și trebuie, să așteptăm să vină carele care vin după noi, să încarce. Apoi aștept să se întunece ca să pot vedea unde arde comoara. După ce a trecut o vreme, Ion spuse:

- Comoara asta are niște puteri ciudate. Cine e necredincios stăpînului său, fie că-l înșeală, fie că urzește ceva împotriva lui, nu mai vede flacăra albastră, nici comoara. Dumneata, boierule, poți să faci un mare bine împăratului spunîndu-i pe cei ce n-o văd, ca să mîntuiască împărăția de ei.

Vistiernicul cel mic, care venise să încarce și să înscrie în condici comoara, începu să facă fețe-fețe și se uita cu spaimă cum soarele ajunsese la asfințit.

Soarele cobora sprijinindu-se pe zarea îndepărtată care se pierdea încet în întuneric. Ion, întins pe spate, cu mîinile sub cap, se uita în sus. O stea sclipea alb în adîncimea vînată a cerului și îi ardea sufletul după o înghițitură de rachiu.

- Ce facem, mergem? întrebă cu jumătate de gură boierul.
- Nu pot, eu nu mă mai mișc de aici.
- Vrei să te duc cu de-a sila?
- Cu de-a sila, dar unde?
- Are dreptate zdrențărosul.
- Mai bine mi-ai da și mie plosca aceea, că am un jărăgai de mă arde la ficați.
- Ține, spuse omul, desprinzînd plosca de la oblînc.

Ion o luă cu amîndouă mîinile și bău însetat. Se opri ca să răsufle și bău din nou.

- Ajungă-ți, bețivane, se zburli vistiernicul smucindu-i plosca din mîină.
- Ce bună-i, să-ți dea Dumnezeu sănătate și noroc să găsim comoara, își șterse cu mîineca mustățile roșcovane. Uite flacăra albastră, strigă el, arde comoara. O vedeți?
- O văd, spuse cu glas moale slujbașul. „Și eu!”, „Și eu”, săriră și ceilalți.
- Cum, o vedeți cu toții? Ce împărat fericit e Măria Sa că are numai oameni cinstiți ca voi. Uite, a sărit dincolo. Vedeți?
- Uite ce frumos și albastru arde, ca pucioasa, spuse unul.
- Și-i înalt focul.
- Eu îl văd ca de un stat de om.
- Da' de unde, nu vezi bine, e cam de un stîinjen...

Și oamenii, speriați, se întreceau care mai de care să o vadă mai bine flacăra comorii.

- Ei, acum mergeți și săpați unde e flacăra.
- Du-te tu!
- Zău, că bună slugă v-ați găsit! Eu am venit să vă arăt unde-i comoara. V-am arătat-

o? V-am arătat-o. Tîrnăcoape și cazmale aveți? Aveți. Vedeți cum arde? Vedeți. Este vreunul care n-o vede? Nu-i nimeni. Eu nu mișc un deget, că mi-am făcut datoria. Mie mai dă-mi

plosca ceia că tare mi-i sete.

- Du-te dracului, că nu-ți mai dau!
- Nu? Bine! Ia uită-te, nu ți se pare acum că vezi flacăra mai mică de tot, gata să se stingă?

- Taci din gură, ticălosule! Uite ce flacăra mare și frumoasă. Ține plosca, afurisitule.

Ion duse plosca la gură și bău cu nesaț pînă o goli apoi capul i se păru ca o piatră de moară, mîinile și picioarele i se muiaseră și căzu într-un somn adînc.

Cînd se deșteptă simți că-l leagănă cineva. Se frecă la ochi și văzui că toată ceata pornise la drum, iar el era întins într-un fel de targă legată între doi cai. Toți mergeau tăcuți și întunecați.

- Ei, dați-mi și mie ceva să beau în cinstea comorii pe care ați găsit-o.
- Ce comoară?
- Cum ce comoară? Comoara.
- E vrăjită, nu ne-am putut apropia de ea.
- I-ați pus măcar semn?
- Da' de unde! Cum ne apropiam ea fugea de colo-colo de parcă o purta dracul.
- Bun și asta, dar ceva de băut mai aveți?
- Nu.
- Păcat. Dar mi se pare că erau unii dintre voi care au avut orbul găinilor și nu prea vedeau flacăra albastră.

- Ce ți se năzare, ești nebun? Uite aici o ploscă, vezi, poate a mai rămas ceva în ea.

Au sosit la plat ca niște curci plouate, cu Ion beat criță.

- Măria Ta, comoara-i vrăjită. Am văzut cu toții cum ardea albastru aurul, dar nu ne-am putut apropia. Cine știe ce dezlegare ar fi trebuit făcută, dacă nu cumva s-o fi risipit ca aurul blestemat și pătat de sînge care se scurge prin vinele pămîntului ca

să zăpăcească mințile oamenilor.

- Eu ce pot spune Măria TA, făcu Ion. Comoara este, le-am arătat locul, l-au văzut și mai departe nu-i treaba mea. Cel a cui este și-i trebuie să și-o ia, că eu n-aș da o oca de rachiu pe toate comorile de pe pământul acesta și de pe tărîmul celălalt.

Împăratul pufni nemulțumit și se scărpină cu vârful sceptrului pe sub coroană.

- Și apoi să știi Măria Ta că și minciuna cea mare ai înghițit-o deși a venit de la un zdrențăros ca mine.
- Cum asta, strigă împăratul.

Toată curtea era numai urechi. Slujitorii, ostașii și vistiernicul cel mic, care fuseseră după comoară, parcă erau niște stane de piatră.

- Habar n-am de vreo comoară, am zis și eu așa, dar am spus: nu crede Măria Ta.
- Cum? Împăratul se învinețise la obraz și ochii stăteau să-i iasă din cap.
- Da, așa ma spus și toată curtea a auzit.
- Noi n-am auzit nimic, spuseră sfetnicii într-un glas.
- S-o luăm mai încetișor, gospodărește, se scărpină Ion la ceafă. Ce-am spus eu Măriei tale?

- Că știi de o comoară.
- Și unde se găsea?
- La Nu crede am zis.
- Vedeți că am avut dreptate? Am spus de-o comoară și eu habar n-aveam de ea, o minciună, una la mînă, am spus apoi că e a Măriei sale, o minciună, două la mînă, că dacă o minciună fată, nu poate să fete decît tot o minciună, nu un adevăr. Și nu poate să fie a împăratului o minciună care nu este. Măria sa a întărit ceea ce am spus eu, că-i a lui, deci a întărit minciuna mea deși i-am spus să nu creadă.

Împăratul crezu că-l pălește damblaua. Pe curteni îi gîdila grozav să rîdă dar se

stăpîneau cît puteau.

- Dar voi cum ați văzut comoara, netrebnicilor? strigă împăratul răgușit, căruia nu-i mai ardea de glumă.

- Noi n-am văzut-o, păcatele noastre, Măria Ta. Am văzut numai pălălaia cea albastră, care fugea de colo pînă colo, de parcă o purtase dracul.

- Să fie toți puși în butuci, iar pe zdrențărosul ăsa să-l spînzurați în fața ferestrelor mele!

- Măria Ta, căzu Ion în genunchi, am ascultat porunca Măriei Tale ca să spun o minciună. Eu ca eu, mai zic, dar oamenii aceștia n-au chiar nici o vină.

- Au spus și ei că este o comoară și nu este.

- Așa zice Măria Ta? Bine, atunci lăsați-ne să mergem cu toții la treburile noastre că aceasta-i minciună.

- Care?

- Că nu este comoară și Măria Ta ai întărit spusa mea.

- Cum? Împăratul se uita năucit la Ion.

- Comoara este și oamenii sînt mărturie c-au văzut cum arde aurul noaptea pe cîmpul Negreta.

- Cum ai spus?

- Negreta. Nu crede am întors-o eu așa, ca să se prindă. Și Măria Ta ai întărit minciuna mea trimițînd pe oameni la temniță.

- Măi, fir-ar să fie, se bătu împăratul cu mîinile pe genunchi și se porni pe un rîs de i se scutura burta și coroana de pe cap. Toată curtea a început să rîdă de răsuna palatul și străjile au sosit să vadă dacă nu s-a întîmplat ceva. Și oamenii care fuseseră cu Ion rîdeau, dar cam fără chef, ca pe urmă să se întreacă unul pe altul, care rîde mai tare.

După ce se liniștiră, împăratul a stat și s-a gîndit.

- Bine, dar ce facem cu comoara?
- Măria Ta, celelalte comori pe care le ai le-ai văzut pe toate?
- Nu, numai o mică parte.
- Și cealaltă parte, pe care n-ai văzut-o, este sau nu este?
- Este, cum să nu!
- Tot așa comoara din Valea Negrete pe care n-ai s-o vezi, pînă n-ai să găsești vreun

popă sau vreun vrăjitor s-o dezlege, este sau nu? Flăcările le-am văzut cu toții care am fost acolo.

- Este, răspunse împăratul.
- Atunci, în loc s-o cari aici, la visterie, mai bine faci acolo o visterie mai mică și pui cîțiva oameni care s-o păzească.

- Bună idee, face împăratul.
- Și-acum, mă duc și eu ca să văd de ale mele după zăpis.

Împăratul nu era în apele lui. Îl rodea rîsul curtenilor și sfetnicilor care nu putuse fi decît pentru prostia lui. Și e așa greu și pentru un om de rînd să și-o recunoască, dar un gogeamitu împărat.

- Bine, ce am scris, am scris. Dar dau poruncă aspră:

Băutura ce ți se cuvinte să nu fie folosită decît de băut de tine și ai tăi. Dacă înstrăinezi un strop te spînzur în piața cetății!

- Să trăiască Măria sa și să agonisească toate comorile lumii. Mai am o rugămintă, să-mi fie cu iertare. Acum cu înscrisul acesta se chiamă că sînt și eu o leacă de slujbaș al împărăției și aș vrea să-mi fie îngăduit să vin și eu măcar din cînd în cînd pe la curte.

- Cum îndrăznești? Scrie acolo, grămătic, poruncă aspră: să nu îndrăznească să iasă din prostime, dintre ai lui sau să se așeze în locurile ce le-am dat pentru slujitorii noștri.

Pune-o la vedere, să cunoască lumea și să se supună.

Ion s-a hlizit la împărat cu mare veselie și luîndu-și căciula de jos a ieșit mergînd de-a-ndăratelea, făcînd închinăciuni în toate părțile, arătîndu-și rupturile din nădragi la toată lumea fără părtinire, pînă și la slăvitul împărat.

x

x

x

Ion a făcut ce-a făcut și s-a îmbrăcat cu niște haine noi, s-a tuns și s-a ras de nici nu-l mai recunoșteai că e bețivanul de pe care curgeau zdrențele pînă mai ieri.

A început să-și ia dreptul după porunca împărătească. Oamenii au strîmbat din nas și au căutat să-l facă să se lase păgubaș. N-au vrut să-i dea butoaie, nici oameni și atunci el a spus:

- Măsoară băutura ce-o ai cu vadra și la fiecare vadră îmi dai o ceșcuță.
- Facem socoteala și îți dau un butoi întreg sau cît ți se cuvine.

Ion nu și nu, o ținea morțiș pe-a lui și cum avea porunca împăratului omul trebuia să se supună.

A luat butoaiele cu dreptul lui și a adunat toată sărăcimea, toată golănimеa care s-a pus la băut închinînd în sănătatea lui Ion care, cu capul gol, descheiat la cămașă, bea de stingea.

Îndată iscoadele au dat de veste împăratului de cele ce se întîmplă. A dat poruncă să-l prindă pe Ion care se făcuse vinovat de nesupunere și să-l înece în butoiul cu rachiu. Mare le-a fost mirarea cînd li s-a pus în față porunca pe care avusese grijă s-o copieze și în care se spunea că oamenii din prostime sînt de-ai lui și deci poate să le dea din băutura luată ca dijmă. Au strîmbat din nas dar s-au întors spunîndu-i împăratului ce s-a întîmplat. Acesta s-a mîniat rău dar n-a avut ce face.

Ion a pornit la pivnițele împărătești și a făcut atîta risipă și bătaia lui Dumnezeu că și-au pus mîinile în cap. Împăratul nu știa cum să scape de nebun, că-i dăduse puterea în mîină și Ion se ținea cu îndîrjire de ea. A chemat la el un bătrîn înțelept care știa toate legile pe de rost și era meșter nevoie mare la clenciuri și încuietori judecătorești și i-a cerut sfatul. Acesta s-a gîndit, a căutat prin ceasloavele lui legate în piele și a spus:

- Cînd un datornic își plătește datoria trebuie s-o facă cu măsură obștească, fie bani, fie băutură, fie de-ale mîncării, dacă nu s-au învoit ei să facă altfel.

- L-au chemat pe Ion și i-au spus că înscrisul este fără putere pentru că nu are o măsură îndeobște recunoscută, deoarece băuturile se măsoară cu ocaua, nu cu ceașca și că în 3 zile să înapoieze tot ceea ce adunase, altfel va putrezi în temniță pînă își va plăti datoria.

A doua zi era sărbătoare și lumea adunată pe ulițele cetății a văzut cu mirare și revoltă un om care mergea, fără să-i pese, gol pușcă, încins doar cu cureaua și cu pălăria pe cap.

Cîteva femei au leșinat de indignare și unii oameni serioși, care priveau din balcoane, au tras perdelele, ca să poată vedea liniștiți ce se întîmplă pe uliță.

Îndată au apărut străjile care l-au luat pe sus și l-au dus la judecător.

- Cum îndrăznești să umbli așa? Pentru îndrăzneala și nerușinarea ta, vei primi 25 de bețe în piață, să vadă toată lumea și să țină minte!

- Să-mi arăți legea pe temeiul căreia voi primi această pedeapsă.

- Nu-i nici o lege, dar obiceiul și datina pedepsesc aspru pe cei ce umblă cu nerușinare despuiați pe uliță.

Judecătorul scrise ce avu de scris în condica lui, apoi ostașii îl luară, îl întinseră în curte și primi ciomegele fără să crîcnească. Se sculă, se îmbracă cu hainele ce i se aduseseră între timp și urcă la judecător, care-l întrebă scărpinîndu-se în ciudat cu un bețișor pe sub perucă:

- Ce mai vrei, omule?

- Jupîne judecător, dacă cineva poate fi bătut pentru o faptă numai pentru că obiceiurile n-o îngăduie, fără să fie trecută în lege, atunci și ceșcuța cu care de demult tare se vinde băutura ca și cu ocaua, poate fi o măsură ca și cele ce-s trecute în condică la medean. Eu așa socotesc: dacă un lucru e drept într-o parte, trebuie să fie drept și în cealaltă.

Judecătorul dădu din colț în colț, își puse și își scoase ochelarii, mai răscoli în terfeloagele lui și trebui să-i dea dreptate.

După asta Ion își văzu mai departe de treburile lui, fără să-i mai pese de nimeni și începu să se îngrămădească butoaiele pe baidan de unde orice om putea să meargă să bea pînă la cinci cești.

Într-o zi Ion luă o ceașcă cu care măsura băutura, o sticlă de rachiu și intră într-o spițerie și ceru să afle cîte picături se găsesc în ceașca plină, lucru pe care îl și făcu.

Îl plăti pentru această osteneală și plecă la cîrciumarul care îi dăduse două pahare de rachiu fără plată.

- Uite, spuse el, trebuie să-ți dau atîtea balărci pline cîte picături se află în ceșcuța ce mi-ai dat-o într-o zi cînd îmi sfîrîia gîtlejul de sete. Te duci pe Maidanul Săracilor și ei pînă se împlinește numărul. Nu pot să ți le dau pe toate odată dar nici tu n-ai unde să le pui. Să le stăpînești sănătos și poate ai să fii mai puțin zgîrcit de-acum înainte. Negustorul s-a crucit, nevenindu-i să creadă, însă a văzut că nebunul vorbea serios, dar mai mult încă, părea chiar în toate mințile.

x

x

x

La început lui Ion îi plăcuse toată isprava aceasta – și mai ales băutura, pentru că bea pe rupe – dar de la o vreme începu să se cam sature.

Împăratul, văzînd că n-o scoate la capăt cu el, dădu poruncă să se scumpească băutura, ca să-și scoată paguba și-l lăsă în plata Domnului.

Ion merge la un mare înțelept și, după sfatul lui, făcu o fundație căreia îi dădu dreptul dat de împărat (de a lua băătură cîte o ceașcă de la fiecare vadră) ca să-l împartă cu dreptate la săraci. Cînd făcu actul de întemeiere, înțeleptul îl sfătui să scrie aceasta: că mai are un adaus care-i la judecător. Acolo scrise, cu semnătură și martori, că își poate lua dreptul înapoi cînd va socoti de cuviință.

Negustorul căruia i-a dat rachiu cum am văzut, s-a temut de vreun vicleșug ascuns și n-a vrut să-l ia fără să-i plătească, mai puțin decît făcea, dar oricum, Ion acum avea bani cu care se duse în satul lui unde își făcu o gospodărie frumoasă, își cumpără pămînt atît cît putea munci și nu-i fu greu să găsească o fată harnică și frumoasă, că nici el nu era un urît, să se însoare.

Nu după multă vreme era unul din fruntașii satului, deștept și harnic nevoie mare, căruia și acum îi plăcea să bea dar știa să păstreze măsura. Ce văzuse în timpul cît strînsese și împărțise băutura îl făcuse să deschidă ochii și acum era om la locul lui.

x

x

x

Trecură cîțiva ani de cînd se însurase și într-o zi își lăsă cei trei copii în grija soacrei și plecă cu nevasta la oraș, să facă cumpărături și mai ales să vadă ce mai e pe acolo.

După ce-și făcu treburile, își lăsă nevasta cu căruța la han și se duse să-și vadă isprava de odinioară.

Întrebă de Fundația de strîngerea și împărțirea băuturii. Cineva îi arătă un palat frumos din marmură și cleșatar, înalt de să-și scrîntească gîtul uitîndu-se pînă la vîrf. Intră înăuntru și

întrebă pe un slujbaș care trecea încruntat, scîrțîind din tocuri, cu un un teanc de terfeloage sub braț.

- Bună ziua, zise el scoțînd căciula. Unde aş putea să beau şi eu un pahar cu rachiu?
- Ce neruşinare mă întrebă pe mine? La cîrciumă.
- Păi vedeţi...
- N-am timp! Întreabă la uşa ceia, şi pleacă bombănind.

După ce stătu patru ceasuri la coadă, un slujbaș politicoș îi spuse că din cauza cheltuielilor mari pe care le are Fundația, abia își pot plăti cei 3527 de salariați și a hotărît să împartă numai 50 de cești de rachiu pe săptămîină și se poate că în curînd să nu mai împartă decît 25 sau chiar 20.

În fața palatului se opri o trăsură poleită, cu patru cai ca niște zmei, cu vizitiul și cu un servitor pe capră îmbrăcați numai în fireturi de aur. Din caleașcă se dădu jos un boier, intră în sală și toți se înclinară pînă la pămînt.

- Cine-i boierul ăsta? întrebă Ion.
- Directorul Fundației, șopti un slujbaș. Pleacă repede că e nenorocire cînd se supără!
- Ei, taci! făcu el.

Omul nu mai asculta: se pitise în dosul mesei lui, să nu-l ajungă privirea înghețată a șefului ca să-l prefacă în stană de piatră.

Boierul intră într-o cameră iar Ion se așeză jos într-un colț, scoase din traistă un cîrnat și o bucată de pîine și începu să mănînce cu poftă. Slujbașii n-au avut timp să spună nimic că intră directorul cu pași rari, ca bătăile ceasului mare cît o roată de car din perete. Rămase încremenit.

- Ce înseamnă asta?
- Nimic, prînzesc că-s flămînt și nu-mi pot lua rachiul pe inima goală. Poftim la masă.
- Cum? Ce? Cum îndrăznești?

Directorul se învineți la față de furie.

- Nu înțeleg ce vrei să spui boierule, îi spuse răspicat Ion. Hei, omule, vino să mă înțeleg cu tine, că boierul se vede că nu pricepe limba noastră. Vezi să mi se aducă un păhărel-două de rachiu, că socotesc că am dreptul.

Omul rămase încremenit și nu îndrăznea nici să răsuflă.

- Hei, veniți încoace! Își recăpătă glasul directorul, țipînd pițigăiat de supărare.

3527 de slujbași, 522 de colaboratori externi și 341 de diurniști făcură explozie parcă umplînd sălile largi de marmură cum nici palatul împăratului nu avea, la țipătul disperat al stăpînului.

- Ce înseamnă aceasta, se înecă de indignare directorul. Uite ce a ajuns Fundația noastră, pentru care ne-am sacrificat închinîndu-i munca și talentul nostru! Ca o cîrciumă în care să vină orice sărăntoc să mănînce salam, strîmbă din nas cu scîrbă și cu o sfîntă mînie directorul. Luați-l și azvîrliți-l afară.

Oamenii, neînvățați cu așa ceva, șovăiau.

- Păi nu-i salam, e cîrnat de porc. Se spune că Samson cel pletos a doborât trei mii de filistenii cu o falcă de măgar. Eu nu-s Samson dar să văd dacă nu voi face față cu ciomagul meu la trei mii și ceva de măgari.

- Dați-l afară, urlă directorul.

Oamenii se mișcară ca un vârtej iar Ion își apucă bățul cu amîndouă mîinile și îi arse mai întîi directorului cîteva pe spinare, de-l lăsă lat, apoi începu să croiască cu sete în dreapta și-n stînga. Oamenii, văzînd că nu e de glumă, s-au retras.

Au venit străjile, au înconjurat palatul să prindă cei o sută de răufăcători care, se zvonise în oraș, atacaseră Fundația. Ion a fost dus la temniță. Acolo a auzit că directorul cere să fie tras pe roată, apoi ars și cenușa împrăștiată în cele patru vînturi. Judecătorii au fost lămuriți pînă la urmă cum stau treburile. Cînd s-a aflat că Ion este cel care a înființat Fundația

și că poate să-și ceară dreptul lui îndărăt, cele 3527 funcționari, 11435 rude de diferite grade și 7425 de prieteni au protestat, fără să mai punem la socoteală colaboratorii externi și diurniștii. Sticlele, damigenele, balercile și chiar butoaiele au început să alerge ca suveica de colo-colo de-ți luau ochii și pînă la urmă, după multă vorbărie, s-a hotărît că ceea ce fusese dat e bun dat și Ion să-și vadă de treabă cît e cu binele și să mulțumească directorului că în mărînimia sa îl iertase și să plătească cincizeci de galbeni cheltuieli de judecată.

Ion nu s-a lăsat. A cerut, sus și tare, să fie primit la judecata împăratului, așa cum era obiceiul pe atunci. A fost greu, dar funcționarii, rudele, prietenii, colaboratorii externi și diurniștii aveau cam tot atîția dușmani și pizmași, așa că nu trecu mult timp și judecata împăratului fu hotărîtă.

Cînd împăratul veni și se așeză în jilț, sub stejarul unde se țineau judecățile mari, era adunată lume de pe lume. Împăratul l-a recunoscut îndată pe Ion și își aminti cu neplăcere întîmplarea cu comoara. Au fost ascultați împricinații și cîțiva din potopul de martori care au venit să spună ce și cum.

Ion, care pricepu îndată cum stau treburile și de unde bate vîntul și că s-ar putea să-l mănînce fript cu toată dreptatea lui, spuse:

- Măria ta și cinstit județ. M-am gîndit, cu mintea mea cea proastă, că înscrisul pe care l-am dat este de fapt o pacoste pentru cei care l-au avut să-l îplinească și de aceea socotesc că e mai bine să-l dau îndărăt Măriei sale iar cele 50 de cești de rachiu pe săptămîină să le dau eu împreună cu alte 50, pentru sufletele morților, din agoniseala mea. Palatul cel nou știu că Măria sa ar vrea să-l facă spital pentru nevoiași, să-l facă sănătos, că eu voi da îndărăt înscrisul pentru asta. Iar în rest Măria sa să facă ce va crede cu ce-i al lui.

Directorul și armata lui simțiră că le fuge pămîntul de sub picioare. Apărătorii au amuțit. Împăratul mulțumit, pentru că îi stătea de mult în gît palatul de marmură și cleștar, care crescuse ca o ciupercă în coastele palatului împărătesc, a hotărît ca totul să treacă la visterie,

urmînd ca aceasta să dea păhărelele cu rachiu ce le dădea Fundația iar palatul să fie făcut spital.

Hotărîrea împăratului a dus la 1104 divorțuri și la multe alte întîmplări ciudate.

Împăratul, pe lîngă bogăția pe care nici acum nu izbutise să o socotească și s-o înscrie în condici, avea uneori și unele gînduri și hotărîri trăsnite, Tocmai murise marele paharnic – i se aprinsese rachiu în el – și l-a pus pe Ion în locul lui, mai mare peste tot ce se poate bea, afară de lapte și apă, din cuprinsul împărăției. Acesta și-a adus nevasta și copiii și a început slujba împărătească.

Ajunsesse un fel de înțelept. Cu cît avea mai multă băutură pe seamă, cu atît bea mai puțin și rîndui așa fel treburile că numărul bețivilor a scăzut deși de băut se bea cam tot atît ca înainte – ceea ce era mare lucru.

Împăratul a fost așa de mulțumit de el - și pentru treaba pe care o făcea, cît și pentru tot felul de cuvinte și de pilde trăsnite pe care le spunea de se strîmbau de rîs și cei mai încruntați dregători, încît îl ținea la mare cinste. Mai tîrziu l-a făcut și mare vistiernic, pe lîngă slujba de paharnic. Primul lucru pe care l-a făcut(cine?) ca vistiernic a fost să cheme straja de la comoara din Valea Negrete și în locul acela a făcut un han de drumul mare, unde călători din toată lumea veneau și se povestea despre poznele de altă dată și de isprăvile de acum ale marelui vistiernic.

După ce a murit împăratul, noul împărat nu s-a prea împăcat cu Ion care, într-o bună zi, a lăsat totul în plata Domnului și s-a dus din nou în satul lui, unde a trăit fericit pînă la adînci bătrîneți și ar fi trăit pînă acum de n-o fi murit.

Și-am încălecat pe-o șa

Și v-am spus povestea așa.

MIOARA

Mioara își îngrămădi la repezeală cărțile în ghiozdan, plonjă cu capul în burta colegei de bancă aplecându-se să-și caute creionul căzut sub bancă și apoi, cu pardesiul și fularul culese în goană din cuier, făcu explozie prin ușa clasei, în curte, în stradă.

Școala, cu îmbrăcămintea cenușie cu aplicații roșii de cărămidă, se uita încruntată la ea fixînd-o cu ochii ferestrelor înalte de la etaj.

Își îmbracă pardesiul trăgîndu-și mînecele șorțului pînă mai sus de coate, își înnodă fularul la gît, să nu-l piardă, își puse basca pe-o ureche, cum văzuse că fac cele dintr-a opta și porni sărind într-un picior.

Pînă acasă avea numai șase minute de mers. I le cronometrare tatăl. „Așa e la noi, la întreprindere, eu trebuie să montez atîtea șuruburi în atîta timp” și cîte nu i-a mai spus de pe timp, dar se plictisea pentru că mai auzise așa ceva și la televizor și la radio. Îi era necaz. Era drumul cel mai nesuferit cu putință: o stradă asfaltată, ici – colo garduri de fier montate în ziduri de piatră. Nici nu se putea o stradă mai plicticoasă.

Alerga. Tatăl era în schimbul doi și era acum acasă. Îi vedea degetul lung cu unghia strîmbă. „Am strivit-o cînd eram ca tine și trebuia să muncesc ca să-mi cîștig pîinea.”

Mioara știa că nu-i adevărat. Tatăl spunea și el o poveste pe care o auzise de la tatăl lui. Ce bun era tataia! Dar l-a auzit odată răstindu-se: „Ce, astea-s greutăți? Ai de toate, nimic nu-ți lipsește și le-ai primit de-a gata. Mîine, poimîine parcă te văd cu mașină! Eu am început de la lingură cu maică-ta și vai de sufletul nostru prin ce-am trecut. Ce tot bați capul cu degetul ăla? Ți l-ai prins în ușa, ca un nătărău, jucîndu-te cu zăpăcitul de Mihai, frate-tu și acum o faci pe martirul.”

Ce-o fi aia martir? gîndi Mioara. A uitat să-l întrebe pe tataia.

Mioara îl iubește mult pe tăticul cu toate că de la o vreme vine atît de des încrunțat, trîntește ușile și mămica plînge. Ce des plînge mămica... și cu cît tăticul întîrzie mai mult, cu atît plînge mai amar. Tăticul are foarte mult de lucru: face schimb de noapte, face cîte două schimburi, ore suplimentare, are o mulțime de ședințe și cîte și mai cîte. Poate nici acum nu-i acasă. Mămica a trîntit odată receptorul telefonului de a crezut că s-a spart. O fi supărat-o cineva cu vorbe urîte, așa cum a auzit-o pe madam Neagu din colț, cucoana aia mare, grasă, cu un neg uriaș pe obraz și cu mustață. Într-o zi l-a întrebat pe tăticul de ce nu se bărbierește și tanti Matilda. A pufnit în rîs și s-a tăiat. „Ce-ți trece prin minte, răutate mică!” Și-a șters săpunul de pe gură și a sărutat-o. Niciodată nu-l iubește mai mult pe tăticul ca atunci cînd îi spune „răutate mică”. Și numai ei îi spune așa! Mămicăi îi spune „dragă” dar ea plînge după ce el pleacă. Odată i-a spus „dragă” așa de răstit că s-a speriat și a scăpat paharul cu lapte și s-a spart. Tăticul a plecat la serviciu fără să mănînce și a scăpat ușa de s-a izbit așa de tare încît a căzut varul de pe tavanul din bucătărie. Și nici nu i-a mai spus, ca de obicei, „răutate mică”.

Și-a trecut curelele ghiozdanului pe mîină și sărind într-un picior, cel cu pantoful scîlciat, a cules în fugă două bucăți de cărămidă și o piatră alburie, lucioasă.

Ce-i trebuie ei drum cronometrat? Mergea acum pe o stradă laterală, cu gropi, cu case mici cu garduri de scîndură. În colț era o casă veche, părăsită, cu obloane. O parte din tabla acoperișului o furaseră țigani și se vedeau numai scîndurile înnegrite. S-a oprit pe trotuarul din față și a privit-o cu vrășmășie. Aici era vrăjitoarea.

Vrăjitoarea se schimbase în această casă și pîndea cu cei doi ochi năzdrăvani de pe acoperiș în timp ce se prefăcea că doarme cu cei trei ochi mari, cu pleoapele închise strîns, strîns. Într-o parte era o tufă de liliac, mare cît un copac, pe care nu-l putea suferi de cînd a venit la ei cineva și a adus mămică un buchet de liliac mov. Era o doamnă frumoasă, cu niște unghii lungi și roșii. Ținea minte foarte bine, deși era mai mică, cum tăticul a plecat s-o

conducă la tramvai iar mămica a aruncat florile în lada de gunoi. Era așa de tristă și cu ochii plînși...! De ce nu sînt mămicile întotdeauna frumoase ca doamnele cu unghii roșii? A lăsat ghiozdanul și cărămizile jos și și-a sumes mîneca și-a aruncat piatra. A ascultat încîntată zgomotul pietrei rostogolindu-se pe tablă. Niciodată nu auzea ceva mai frumos, nici chiar „Ninge, ninge” nu îi plăcea așa de mult. O voce ascuțită se auzi de la casa cu cerdac și gard de prefabricate de alături.

- Iar ai venit, haimana, să arunci cu pietre? Stai să-ți arăt eu ție!

Mioara n-o asculta. Cu ochii în sus, privea cu dușmănie la cele două ferestre prăfuite de pe acoperiș. Știa că n-o să-i facă nimic. Era așa de grasă, așezată în fotoliul de pai, încît își închipuia că răsărise și crescuse acolo, ca cei doi gutui încărcăți cu fructe galbene la care numai uitîndu-se ți se umplea gura cu apă, ca atunci cînd taie mămica lămîia în ceai.

Aruncă și cărămizile, gustînd cu nesaț zgomotul înfundat al tabeli lovite care suna a pustiu.

Trei copii desculți, cu cămășuțele ridicate peste burțile umflate și murdare din care răsărea un buric negru ca o prună uscată, se uitau la ea cu ochii mari, strălucitori. Le plăcea și lor.

Se încruntă odată fioros, așa cum se încrunta tătîcul cînd îi telefona mămica de la serviciu, înșfăcă ghiozdanul la subsoară și scoțînd limba spre vrăjitoare o luă la gaonă, încercînd acum să sară pe piciorul drept. S-ar fi oprit la cei trei copii să facă o castană în căpățîna lăptoasă a celui mai mare dar știa dintr-o experiență nu prea îndepărtată că nespălații aceștia au o gură de s-aude pînă la șină și pentru o mică glumă a tras-o de păr Gheorghîță, țiganul dintr-a patra, de a crezut că-i smulge pielea capului. S-a mulțumit să se strîmbe la ei și și-a urmat cursa în fugă, stîrnind un cîine mic, alb, care lătra ascuțit la o porțiță de plasă de sîrmă.

S-a oprit și și-a ridicat șuvițele de păr căzute pe frunte. În față era un șotron tras cu

cărămidă. A ținut ghiozdanul cu amîndouă mîinile la spate și a sărit – zbîrcă! A trecut mai departe. În colț fusese un loc viran cu un nuc grozav. Ce bine era acolo sus, sus în scaunul dintre crăci. Odată a dus chiar o bucată de scîndură, să facă un scaun adevărat, dar a aruncat-o; tot cel vechi era mai bun. Simțea ca o mîngîiere scoarța aspră pe piciorul gol și îi era așa de drag încît îl săruta de cîte ori urca. N-o vedea nimeni. I-ar fi fost rușine s-o vadă cineva că sărută scoarța copacului. Numai acolo unde era netedă, netedă.

Mariana ar fi rîs de ea. Ei, și! Cu toate că e rea, o iubește pentru că e veselă și curajoasă. Nu se teme de nici un băiat. Ce pantof i-a ars lui Țîru peste gleznă, c-a plîns toată recreația. Și cînd s-a răstit la ea, i-a răspuns împletindu-și coada galbenă ca a vacii pe care o văzuse la unchiul Mihai, la țară:

- Fii cuminte că vezi, îți mai ard una.

Și Țîru știa că Mariana, de altfel o mincinoasă de mama focului, cînd apuca să spună că te pleznește, te-a și pleznit! Și de cele mai multe ori te pleznește fără să-ți mai spună.

Un gard înalt de scîndură se înalță între stradă și nuc. O grămadă de cărămidă roșie, așezată ca niște cuburi în stive, apăruse ca prin farmec în maidanul ei. Au să facă o casă, poate chiar cu etaj. Și în colțul unde erau scînduri se afla cimitirul păpușilor.

Se înalță pe vîrfurile picioarelor și privi printre scînduri, cu capul într-o parte, cu limba prinsă între dinți în colțul gurii.

Peste tot sfărmături de cărămidă și o groapă mare cu var nestins. Rezemată de nuc, o scară mare, dublă, stropită de var și vopsea. Vopsea roșie. Mioara tresări. S-a lovit de scară, curge sînge și-o doare. Apoi rîse singură. Dar în rîsul ei era ceva trist, străin. În nuc, în nucul ei, zîmbea o frunză aurie și simți cum i se urcă un nod în gît. Se șterse grăbită la ochi și-și suflă zgomotos nasul cu degetele, îl șterse cu dosul palmei apoi își căută cu grijă batista în buzunar și își șterse mîna. Apoi porni la fugă într-un picior lovind zdravăn cu tocul ei strîmb caldarîmul cu pietre mari de rîu, rotunjite ca niște carapace de broască țestoasă, cum văzuse

ea la Muezu cînd era într-a întîia.

Strada ei apăru ca întotdeauna, cu ostași zvelți luminați de aurul toamnei, cu șotroane pe trotuare și cu Sfîntul desenat cu cretă de Pripîș pe garduri. Încercase să-l facă și ea, dar al ei se cunoștea cît de colo că era al unei fete abia trecute într-a doua. Pripîș e mare, e într-a patra și nimeni nu-l face pe Sfîntul mai rapid, la fel cu cel de la televizor, ca el.

La poartă se prinse cu mîinile de stîlp și se aplecă tare pe spate spre stradă. Casa lui tanti Trofin, cu gardul roșu din șipci pe care-l spală cu peria de scînduri în fiecare săptămînă, parcă era cu acoperișul în jos. Se ridică, intră în curte, răsuci robinetul cișmelei și-și vîrî mutrișoara roșie sub apă stropindu-se zdravăn pe șorț, pe ciorapi, pe pantofi, apoi alergă spre casă. Înăuntru se auzeau voci, una tare și aspră și alta moale și obosită. Tăticul și mămica iar au o ceartă. Ce bine, poate să meargă întîi la joacă și își va face lecțiile deseară, e luni și tot nu este program la televizor.

Va merge și va arunca cu pietre în Colentina și se va uita la cei care pescuiesc. Pripîș are un loc al lui. Nu i-a dat voie niciodată să pună mîna pe undiță. Ce închipuit! Măcar dacă ar fi o undiță adevărată, de bambus sau cu rotiță. Ia, acolo, cîeva fire de trestie cu ață de bumbac și cîrlige de la nenea Gheorghe, tramvaistul și nesuferitul spune la ațele lui „strună” și la rîmele pe care le adună din mal „vermuși”. Parcă nu știa ea care-s vermuși și care rîme, îi arătse tanti Luci.

Tăticul ieși pe ușă. Era roșu la față, cu sprîncenele încruntate și o dungă rea, străină. Mioara nu i-o mai văzuse, îi brăzda obrazul de la nară la colțul gurii apoi se pierdea în bărbie.

- Ce faci, ai venit Mioara? Vocea avea ceva reținut, ca după o mare efortare de a o împlînzii. Dar răsuna tot aspru și ușor răgușită. A rămas nemișcată, cu genunchii ușor îndoiiți, uitîndu-se speriată cînd la el, cînd la ușa deschisă. Nu se vedea decît cuierul sub care zăcea bluza albastră a măicuții pe care, își aducea foarte bine aminte, o trîntise dimineața și n-o mai ridicase. Simțea că se întîmplase ceva. Cișmeaua curgea și făcea un zgomot asurzitor. I se

făcut teamă. Se apropie repede și închise apa strângînd robinetul cu amîndouă mîinile.

Cîțiva stropi continuau să curgă tic-tac, tic-tac. Tăticul pleca, ieșise pe poartă, se opri o clipă cu mîna la frunte apoi parcă se smulse din loc și porni spre tramvai.

Mioara s-a uitat spre poartă și a șoptit: „Ce faci, răutate mică?” De ce nu i-a spus? Parcă s-a rupt ceva în ea. Se așeză pe treapta de ciment din fața ușii marchizei și începu să plîngă înăbușit cu fruntea pe genunchii pe care îi îmbrățișase strîns, cu amîndouă mîinile.

x

x

x

A terminat repede lacrimile și a încercat să mai plîngă: era așa dar nu mai putea. Își trase cu putere nasul și apoi suflă cu degetul mare o nară, cum văzuse ea pe domnul Berzescu, cînd era răcit, apoi își luă ghiozdanul și intră în vîrfurile degetelor în casă. În antrețel nimeni, în bucătărie nimic. Apa pentru vase fierbea scoțînd aburi ca o locomotivă și ochii i se luminară amintindu-și de trenul lung, lung care se arcuia ca un șarpe și arunca un potop de abur, cu care se înapoiase de la unchiul Mihai, din Moldova. S-a apropiat și a închis aragazul. S-a întors apoi de la ușă și a strîns cît a putut de tare dopul buteliei, ținîndu-l cu o cîrpă. Se opri o clipă mirată. Era pentru prima dată cînd făcea lucrul acesta și își spusese de atîtea ori pînă atunci.

În dormitor era întuneric. Nu se auzea nimic. Apoi auzi pe cineva suflîndu-și nasul. Era mămica, o fi avînd iar gripă? se întrebă Mioara.

O voce moale răsună obosită:

- Mioara, nu aprinde lumina că mă doare capul. Vin îndată să-ți pun masa.

Mioara avea sentimentul chinuitor că s-a întîmplat ceva deosebit, ceva foarte rău. De pe magazie se auzea cîntecul blînd și mîngîietor al unei perechi de turturele. Îi venea să

plîngă, și mămica plîngea, dar plîngea altfel ca altă dată. Nu țipa, nu trîntea ușile, dar era un plîns din toată inima. Era un plîns sfios, ascuns, care-i umplea sufletul de teamă.

Niciodată n-a umblat mai atentă. Și-a scos șorțul și l-a întins pe marginea scaunului, a îmbrăcat rochița albastră pentru casă, și-a pus pantofii unul lîngă altul și și-a împăturit ciorapii. Umbla grăbită, cu mișcări vioaie, ținîndu-și buza de jos cu dinții într-un suprem efort de atenție. Oglinda i-a întors un chip cu nas cîrn, ochii roșii și păr ciufulit. S-a apropiat, s-a uitat cu atenție, și-a tras pielea de la coada ochilor spre tîmple și din oglindă se uita cu ochii înguști un pui de chinezoaică ce s-a grăbit s-o imite. Și-a desfăcut părul, s-a pieptănat cu grijă, l-a împletit la loc, apoi s-a așezat la masă și ronțăind o coajă de pîine – îi era foame – începu să scrie la aritmetică.

Mama a apărut mergînd ușor ca o umbră. S-a apropiat de fetiță, a cuprins-o în brațe și cu bărbia tremurînd a sărutat-o lung, lung.

- Îngerul meu, îngerășul mămicii, a suspinat ea.

Mioara a înțeles că s-a întîmplat ceva cu totul neobișnuit.

- Vino ma masă, Mioara.

Glasul răsuna stins, obosit, obosit.

- E supărat tăticul? îndrăzni să întrebe ea șoptit. Urmă o tăcere lungă.

- A plecat. Tăticul cu mai vine la noi. Nu mai vine.

Mioara rămase încremenită, cu privirea mirată, clipind des din ochi, cu gura întredeshisă spre mama care, cu umerii ușor lăsați înainte și capul plecat spre stînga, strecura ceaiul cu o mîină care tremura ușor.

- Măicuțo, nu, nu vreau! țipă ascuțit fetița, cît o ținea gura, reprezentîndu-se și cuprinzînd-o de mijloc strîns, strîns. Rochia mirosea a lavandă și puțin a ceapă și mîna care-i mîngîia ușor părul era caldă și bună. Simțea o durere ascuțită în piept și în cîteva clipe Mioara fu azvîrlită din lumea minunată a copilăriei în fluviul tumultos al vieții. Întîmplări mici, discuții

trunchiate, tanti cu unghii roșii, ușa trîntită, începură să-și capete contur, un înțeles dureros, trist. Lustra începu să se clatine, se răsuci ca într-o spirală de melc și își duse mîinile la ochi.

- Ce-i cu tine? întrebă îngrijorată mama, întorcîndu-se și punîndu-i mîna pe umăr. Mioara făcu un mare efort să-și învingă slăbiciunea, ca atunci cînd încasa un vîrf de pantof de la Cotoraci, numai să-i arate că n-o doare și umflatul să nu poată spune că-i o fetiță proastă și plîngăcioasă. Își frecă ochii cu înverșunare.

- Mă dor ochii, mămică...

Cuvîntul „dragă” i se opri în gît. „Așa-i spune tătîcul. Și cum să-i spun „dragă” cînd eu o iubesc așa de mult”, gîndi Mioara.

Prin fereastra deschisă intra miros de regina nopții și se auzea îndepărtat hurelul tramvaiului din Colentina; „Drara daica”, cum îi spunea Natașa lipoveanca difuzorului, anunța ora exactă. „La al patrulea semnal va fi ora unu.”

- Mioara, vino și mănîncă. S-ar putea să fiu ocupată pe urmă.

Într-adevăr, mămica avusese atîta de lucru în concediul acesta. Numai cît trăsese la mașină, fără să mai pui zugrăvitul și altele. Ar fi vrut să protesteze, dar n-avu tăria să reziste. Îi plăcea așa de mult tartinele cu unt și dulceață de zmeură și văzuse cu coada ochiului felia de pîine albă, cu coaja rumenită și cu stratul gros, gros de unt și dulceață.

- Du-te și te joacă pe stradă sau la Marta. Îți faci lecțiile deseară.

- Mămico, aș vrea să mă joc acasă, cu păpușile.

- Te rog, mamă, du-te. Am și puțină treabă, nici n-am gătit astăzi.

Tartina parcă nu era așa de bună ca de obicei. Mesteca încet și în minte, ca într-o oglindă care se învîrtea, îi apărea școala, casa părăsită, nucul, Mariana – „Ce faci, ai venit Mioara?” aspru și răgușit – tătîcul.

„Ce faci, ai venit Mioara”, „Ce faci, ai venit Mioara”, „Ce faci, ai venit Mioara”... De

undeva, de departe, de demult o voce caldă spune abia auzit: „Ce faci, răutate mică?”

„Cînd termin de mîncat am să strîng frimiturile de pe covor”, gîndi ea.

De afară se auzi un fluierat, semnalul lui Pripîș, peste puțin îi răspunse fluieratul lui Octav. Toți copiii aveau cîte un fluierat special ca să poată semnaliza în preerie cînd trebuia să se adune ca să pornească lupta contra bandiților sau să se apere împotriva indienilor. Cînd treceau pe stradă își anunțau prezența. Mioara fluiera ca un băiat și știa semnalele tuturor. Fluiera de multe ori ca să-i păcălească. Apărea cîte unul și spunea cu nevinovăție: „A plecat spre Doamna Ghica” și apoi rîdea cu mare poftă. Numai pe Pripîș nu-l imitase niciodată. Ținea foarte bine minte cum o trăsese de perciuni și cum se întinsese după mîna lui. Era voinic și tare rău. A ieșit în stradă sărind pe piciorul cu pantoful cu toc scîlciat.

Se înorase și un vînt rece trecu prin frunzișul care foșnea domol, trist. În colțul străzii se auzeau împușcături. Le cunoștea. Clănțănitul pistolului automat al lui Doru se amesteca cu bubuiturile grele, puf, piu, puf, piu ale Omorîtorului de urși al lui Octav. Marta trăgea și ea dar erau copleșiți. Indienii, copiii din parc, veneau în fugă fluturînd securile și lătrînd ascuțit, ca niște căței, așa cum auziseră ei de atîtea ori „La trei păduchi”, cinematograful din Colentina, cum îi spusese cineva răutăcios. Ca o furtună Mioara ieși de după colțul gardului întinzînd pușca și apăsînd cu înverșunare pe un trăgaci invizibil, izbucni ascuțit: pac, pac, pac.

Atacatorii, surprinși, rămaseră cîteva clipe dezorientați fiind atacați din flanc și apoi, sub presiunea din ce în ce mai mare a trupei Martei, bătură în retragere.

- Ce înseamnă aceasta, cine sînt aceștia care nu respectă steaua de argint din pieptul meu, spuse grav Mircea așezîndu-și cu un gest degajat pușca pe braț.

- Tovarășe șerif, prinse imediat jocul Marta, noi sîntem oameni pașnici care mergeam spre vest cu căruțele și ne-au atacat bandiții și indienii – și s-ar putea să ne atace din nou.

- Trebuie să pornim imediat în urmărirea lor, pînă nu le vin ajutoare sau își dau seama că noi sîntem așa puțini.

- Lasă că doi din ei n-au să mai vină, spuse Mariana rotindu-și ochii mari și frumoși de sub sprâncenele arcuite ca de compas. Le-am ars două la glezne să țină minte și să nu mai tragă de coade.

- Nu mă mai joc! Noi ne apărăm aici de bandiți, ca niște pionieri cumsecade ce merg spre vest și tu te sinchisești că o fetiță a fost trasă de păr.

- Să te văd pe tine cum ți-ar plăcea. Știi cum doare?

- Dar și gleznelor dor, Doamne-Doamne, spuse Doru.

Dușmanii se retrăseseră. Se mai auzea puf, piu, puf, piu arma lui Octav.

- Jucăm leapșa?

- Leapșa de ouate!

- Ba leapșa cu animale.

Corul vocilor subțirele răsunau în liniștea străzii ca ciripitul unui stol de vrăbii. Jocul proni cu toată iuțeala. Picioarele se mișcau neobosite, repede, repede, și copiii, cu obraji roșii și cu ochii strălucitori de plăcerea jocului se răzlețeau, se grupau, se îmbrînceau în hohote de râs.

Madam Olteanu se opri la cișmea și privi în stradă, ridicându-se în vârful picioarelor. Ochii îi erau plini de bucurie. Marta alerga veselă, rîzînd din toată inima.

- Ce frumoasă e, mîncă-o-ar mama, șopti ea aplecîndu-se să ia găleata cu apă. Își aruncă privirea în vecini. Era deschisă ușa de la bucătărie. Madam Rusu, înaltă, slăbuță, cu părul prins de o panglică galbenă, mergea încet spre poartă. Și-a rezemat bărbia de marginea gardului de scîndură.

- Iar s-au certat, murmură madam Olteanu luînd găleata încet, parcă să nu tulbure liniștea în care era înfășurată vecina. Unde au să ajungă oare, Doamne ferește...

Puiu făcea naveta de la Giurgiu. Venea o dată pe săptămînă, întotdeauna vesel, cu voia bună întipărită pe obrazul frumos și așa de neted pentru cei 40 de ani ai lui. La început îi

fusesse urît și își făcuse tot felul de gînduri, apoi s-a liniștit. Povestea despre cele petrecute în timpul săptămînii dar de obicei nu asculta. Fusesse o singură dată în 15 ani la Giurgiu și nu-și aducea aminte decît străzile pline de praf de la intrarea în oraș, Turnul Turcesc și patru – cinci bivoli negri ca niște draci, cu coarnele întoarse și plini de noroi lîngă o fîntînă cu cumpănă la marginea orașului. I-a și visat noaptea.

Îi aducea tot salariul acasă în plicul pe care îl lua de la întreprindere și nu cheltuia nici diurna. Madam Olteanu avea filosofia ei. Dacă nu știi, nu s-a întîmplat nimic și nu pleca urechea la nimeni. Binevoitorii care au vrut s-o lumineze ce și cum, au fost trimiși la plimbare.

- Să nu te mai prind pe la mine că-ți rup picioarele! Și nici prin fața porții să nu-mi treci, că te opăresc, m-ai înțeles?

În glasul ei a răsunat atunci o energie care nu și-o bănuia.

- Să-ți vezi de casa și de bărbatul tău, de copii răi, să n-ai grija altora.

Și a fost lăsată în pace. Din ușă s-a uitat din nou la madam Rusu. Era cu fruntea tot culcată pe mîinile sprijinite de gard și a intrat cu grijă, să nu izbească ușa, ca și cum i-ar fi fost frică să nu trezească pe cineva. „Vai de sufletul ei!”, gîndi ea în casă lăsînd găleata jos și făcînd o cruce strîmbă.

Larma copiilor nu se mai auzea, deoarece își mutaseră locul de joacă în colț la Doamna Ghica. Mioara avea o stare sufletească deosebită. Nu știa ce e cu ea. Era cît pe ce să se ia de păr cu Mariana, dar aceasta i-a întors spatele rotunjindu-și buzele cu dispreț.

- Vezi, vezi nu mă enerva, i-a spus ea, că apoi știi tu... și Mioara știa foarte bine. Mariana nu bătea decît rar fetele, atunci cînd era silită pur și simplu s-o facă, pentru că erau unele care căutau bătaia cu lumînarea.

Încetul cu încetul copiii s-au dus pe la casele lor. Mioara a rămas singură. A mers încet, tîrîndu-și tălpile pe trotuar. Și-a scuturat capul și și-a dat pe spate șuvițele din ochi. S-a așezat pe banca din fața casei domnului Vlăduț și a rezemat bărbia în palme. A zîmbit apoi în

colțul gurii, ca doamna Peel.

Pe Colentina se auzea huruitul tramvaielor, care parcă spunea „răutate mică”, „răutate mică”. Soarele ieșise din nori și făcea să strălucească aurul spălăcit din frunzele arțarilor și se încurca în părul ciufulit al fetei care bătea rar cu tocurile în trotuar tactul unei muzici pe care o auzea numai ea.

LOTUL PERSONAL

Cînd Ion se sculă din somn femeia era demult plecată la colectiv. Auzise ceva ca prin vis și se întorsese pe partea cealaltă.

„Trebuie să merg astăzi să prășesc porumbul din lotul personal” își spuse el, după ce-și aruncă cîțiva pumni de apă pe ochi și-și făcu două cruci strîmbe. „Cei cîțiva ari de porumb nu-s mare lucru și musai trebui să fac planul, altfel îmi arde Maria o critică deseară de-mi iau cîmpii”.

Luă sapa de sub șopron, o încercă dacă-i deajuns în prașilă, caută traista cu merinde pregătită de cu seară și porni.

Soarele scăpase din sălciile din luncă și se înălțase cam de două prăjini în slavă și-l orbea. Își trase pălăria pe ochi și începu să fluiera, nici el nu știa ce. Peste zări își tremura domol undele apa morților.

Nu era în toate ale lui, nu prea avea chef de lucru, dar dacă trebuia s-o facă, atunci s-o facă cît va putea mai repede.

Ajunse la ogor, nu se uită nici în dreapta, nici în stînga și începu să prășească în dușmănie. La amiază se opri cît își potoli foamea și apoi începu din nou prașila, în arșița venită prea timpuriu, de teamă că dacă-l apucă somnul, nici Kirov-ul SMT-ului nu-l mai urnește din loc.

Nu mai era mult pînă la apusul soarelui cînd termină. O undă de vînt aducea mireasma florilor de salcîm de la perdeaua ce rămăsese nedefrișată iar în fîneața dinspre pădure răsuna glasul pitpalacului.

Se sprijini în coada sapei scuipînd cu năduf.

- Bine că am terminat cu asta! și iar scuipă printre dinți, cînd pe cărarea de la capătul

lotului trecu Leana lui Călcîi – „poșta satului” – o femeie mărunțică, oacheșă, cu nasul mare și doi ochi negri ca două bucăți jucăușe de mangal.

- Bună vreme, Ioane, ce te-ai apucat?

- Ia, am prășit porumbul ăsta.

- Dar ce-o să spună alde Maria?

- Treaba ei, răspunse fără chef, cu gîndul aiurea omul, micșorîndu-și ochii de culoarea frunzei de arțar.

- Dar pentru lucrul acesta tare are să se bucure.

- Să se bucure și ce-i? Lasă-mă în pace, nu mă bate la cap, coțofano!

- Lasă că-i spun eu c-ai terminat.

Și chicotind viclean plecă legănînd din șolduri.

„Ce-o fi vrînd pupăza asta?!” se oțărî el.

Luă sapa pe umăr și plecă spre casă. Înserarea tîcea cu violet plopilor spre apus și praful ridicat de vitele ce veneau de la pășune cobora încet, ca o ninsoare fină.

La capătul satului, Tinca văduva era în poartă. Doi din cei patru copii, toți mărunți ca ulcelele, erau lîngă ea. Îi dădu bună seara în silă.

- Bună seara, Ioane, nu te oprești oleacă?

- Plec acasă, că-s trudit.

- Ești un om tare cumsecade, dar nu m-așteaptam chiar la asta.

- La ce? se miră el.

- Ei, lasă că știi tu și-ți mulțumesc. Nu vrei să intri puțin?

- Ce să intru, că plec acasă.

- Mă rog ție, stai o clipă! și alergă spre casă.

Se uită lung în urma ei. Tinca, amărîtă de neazuri și cu cei patru copii pe care-i creștea, numai ea știa cum, era încă zvetă și mlădioasă.

Nedumerit, își dădu pălăria pe ceafă. Femeia veni ca o nălucă și îi întinse un pahar și îi turnă dintr-o sticlută de-o litră.

- Ce naiba, faci pomană?

- Ei lasă, ia și bea.

Dădu ȕica de dușcă.

- Bună seara.

- Bună seara și-ți mulțumesc încă o dată. Mihăiță, spune-i sărut mîna lui nentu Ion. Și tu, Vasile.

Cînd ajunse acasă se întunecase de-a binelea. Intră pe poartă și repezi un picior spre Tulzan care îi sărise gudurîndu-se înainte.

Sub șopron – nimeni, pe vatră – nimic. „Unde să fie femeia”? se întrebă el. Puse sapa sub streășină și apoi merse la banca unde era găleata de apă. Era goală.

- Maria! strigă el. Nici un răspuns.

- Unde naiba o fi rămas? și căscînd să-și scrîntească fălcile luă găleata ca să aducă apă. Din șură se auzi un zgomot ciudat, parcă plîngea cineva. Mirat, se duse să vadă ce-i.

- Ce se-ntîmplă, a murit cineva, nevastă? întrebă el speriat pe femeia care plîngea cu suspine înăbușite, făcută covrig pe un maldăr de fîn.

- Îți mai și bați joc de mine! spuse femeia înfuriată, înghițindu-și lacrimile și ieșind afară potrivindu-și basmaua.

- Ce naiba-i cu tine?

- O mai faci și pe prostul... Ai să vezi tu!... Plec la tata.

- Ce te-a apucat, te-a bătut soarele în creștet astăzi sau ce-i cu tine? Vezi că acuși mă supăr.

- Trăsnite-ar Maica Precista, cum de nu ți-i rușine la obraz, țipă ea, punîndu-și mîinile în șolduri.

Lui Ion i se făcu negru înaintea ochilor. O palmă grea izbi obrazul plîns al femeii care se lăsa jos, moale ca o cîrpă și începu să bocească încet, cîntat, ca de mort.

- Taci odată femeie și spune ce ți-a cășunat în seara asta?

- Ce mi-a cășunat?! se înecă de furie femeia. Rămîi și-ți fă de cap cum poțestești! și ieși în uliță trîntind porțița cu cudă de s-o scoată din balamale. Umbra i se văzu un timp lungindu-se și scurtîndu-se în lumina becurilor ce se aprinseseră.

Ion dădu din umeri a lehamite, cu un gust amar în cerul gurii. Ieși pe poartă și se îndreptă spre MAT.

Cu pălăria pe ochi intră fără să spună „Bună seara” și se lăsa greoi pe un scaun. La o masă erau trei cheflii – socotitorul de la CAP și doi colectiviști, discutînd gălăgios.

- Ce-i loane, ți s-au înecat corăbiile?

- Brava mă, nu te credeam chiar așa!

- Dar s-o faci de oaie în halul ăsta...!

- Ei, ce vrei, dacă-i omul în stare – și izbucni în răș tușind semnificativ socotitorul.

Urmă un rîs general.

- Să vă ia dracu'! Ce vreți, mă, toți cu mine?

- Lasă, n-o mai fă pe sfîntul, dăte-n..... scuipe înjurătura parcă printre dinți socotitorul.

Tot năduful din ziua asta izbucni în el. Se sculă și în mai puțin de un minut erau jos, încercînd să se scoale iar al treilea era deja în colțul uliței. Gestionarul încremenise și nu îndrăznea să scoată o vorbă.

- Mă loane, fii cuminte, îngăimă el alb ca varul.

- Du-te naibii.

Ieși și porni spre casă.

Se auzi un zgomot de căruță și recunoscu glasul lui socru-său, conductor la CAP, care-și îndruma caii. Rupse o frunză de dud și o mușcă scărpinîndu-se în ceafă. Era parcă un

gol în mintea lui.

- M-o fi descîntat cineva, îi trecu prin minte.

Căruța se opri la poarta lui.

- Ce-i, tată? spuse el în silă.

- Am venit să iau lucrurile Mariei, spuse aspru omul încercînd să deschidă poarta.

- Tată, du-te acasă și vezi-ți de treabă sau dacă vrei cu orice chip vino mîine dimineată, că acum e ceva necurat în treaba asta și nu-i bine.

- Cred și eu c-o fi necurat, rînji bătrînul, și după ce iau lucrurile poți chema popa să facă o sfeștanie.

- Tată, du-te în plata Domnului, să nu se întîmple ceva, că-s tare cătrănit și nu știu, nu înțeleg nimic ce se petrece, oftă el, rezemîndu-se de mînușa căruței. Ce v-a apucat pe toți, în seara asta, oameni buni?

- O mai faci și pe prostul, stricatul, ptui! scuipa socrul în scîrbă.

Palma căzu ca o măciucă peste obrazul bătrînului, care se împletici, încercă să se țină de loiștea căruței și căzu. Smuci apoi coada biciului și începu să lovească cît putea, cu sete.

Maria, care venea și ea mai încolo, începu să țipe ca înjunghiată. Lumea începu să iasă speriată pe la porți. Dinspre Sfat se vedea venind milițianul, legănîndu-se, cu degetele mari în centiron.

Zvîrli biciul și porni grăbit, cu capul în piept. Trecu pe lîngă milițian fără ca să-l vadă și nici nu auzi cînd acesta îi spuse să stea. Se apropie de centrul satului, intră în MAT și strigă răgușit:

- O jumătate de drojdie!

Gestionaul, speriat, luă o sticlă și i-o dădu.

- Îți dau mîine banii, spuse Ion vîrînd sticla în buzunarul vestei. În stradă se auzea zgomot, vociferări care se apropiau.

leși. Lumea se dădu în lături. Cu capul înfundat între umeri, cu mâinile în buzunarele pantalonilor, porni pe o uliță lăturalnică. Ieși din sat. Prin întuneric se desprindeau siluetele căpițelor de fîn cu mirosul lor tulburător și greierii țîrîiau pe întrecute.

Ridică fruntea și aruncă o înjurătură năprasnică stelelor, cerului. Luă sticla, scoase briceagul din buzunar și izbi gîtul sticlei cu mînerul de metal de-l zbură cît colo și începu să bea cu înghițituri mari, însetat. Se tăie la buză dar nu simți nici arsura răni, nici gustul sărat al sîngelui. Se opri o clipă să răsuflă și duse iar sticla la gură. Privi pe lîngă ea și părea că-i despică cerul în două. Sorbi pînă la ultima picătură și făcîndu-și vînt ca un aruncător de disc, o zvîrli departe în noapte. Se aruncă apoi jos, simți pe obraz mîngîierea aspră a fînului cu mireasma lui și adormi.

Se trezi înfiorat de răcoarea nopții. Nu știa unde se află. Îți duse mîna la ochi, să-și amintească ce s-a întîmplat. La răsărit se vedea dunga roșie a dimineții. Încetul cu încetul începu să unească frînturile răzlețe care-i veneau în minte. Ce s-a întîmplat? Încercă să-și aducă aminte dar o durere ascuțită îi străbătu tîmplele. Nu înțelegea nimic. Răsărise soarele cînd se porni cu pași grei spre sat.

În drum se întîlni cu lelea Maranda, mătușa lui.

- Bună, spuse el întunecat.

- Bună dimineața, maică. Dar ce-i cu tine?

- Ia, am dormit în fîn.

- Maică, de ce nu ești om cu judecată? Eu nu spun de ce ai făcut-o, asta-i treaba ta, dar de ce nu ai și tu cap să fii mai ferit. Cum de ți-a întunecat Dumnezeu mințile de te-ai apucat să prășești proumbul Tincăi, ca să intri în gura lumii? Nu puteai merge la ea, dacă ți-a fost de asta, fără să știe tot satul?

- Ce prorumb, ce prășit?

- Ia lasă maică, nu te mai feri de mine. Știi că Maria s-a dus acasă, n-a mai plecat cu

tat-su după ce acesta s-a sculat și și-a venit în fire din bătaie – că rău l-ai mai stîlcit! – și-i îngrijorată de ce e cu tine. A fost pe la mine să te caute.

Ion nu mai auzea ce spunea bătrîna.

O rupse la fugă și ajunsese într-un suflet la loturile personale. Se duse la lotul lui. Buruienile își uscau roua în lumina soarelui. Se frecă la ochi. Alături, prășit, lotul Tincăi.

- Fir-aș al naibii! spuse el plesnindu-se cu palma peste frunte și începu să rîdă cu hohote izbind pălăria de pămînt.

O ridică și porni spre sat, clătinîndu-se de rîs, izbindu-se cu palma peste genunchi.

Un cuc se îngîna undeva, în perdeaua de salcîmi, cu zgomotul tractoarelor care lucrau cu cultivatorul prin întinderile de porumb, iar dinspre sat se auzea zornăind fierăria căruțelor cu oamenii ce mergeau la prășilă pe dealul Calului.

VACA VECINULUI

Veniseră din Țara Moșilor unde mămăliga n-are coajă, cum spunea o zicală, atrași de mirajul holdelor nesfârșite ale Bărăganului.

Apa n-a fost așa de rea pe cât se temuseră și nici belșugul atât de mare cât au nădăjdut și tînjeau după perdeaua albastră a cețurilor munților sufocați de limpezimea de cristal a zilelor plutind în apa tremurătoare a morților, copleșiți de însingurarea amurgurilor.

Silvia și Maria își purtau seninătatea anilor lor prin troscotul ulițelor și ciurlanii cîmpurilor unde pășteau două capre albe pe care le îngrijeau cu dragoste duioasă sub privirea caldă, care-i lumina obrazul colțuros, a mamei.

Seara Mareș venea de la ferma unde era paznic tîrîndu-și piciorul răsucit de paralizie infantilă, cinci kilometri zilnic prin praful și noroiul drumului. Așezat pe prispă își învăluia cu o privire de cîine trudit copiii, nevasta. Avea în toată ființa lui ceva răvășit, de schilod și simțea pentru femeia aceea cu ochi buni pe un obraz aspru ca de piatră un amestec de umilință, de dragoste, de recunoștință. El era fiul unui cîrciumar bogat și Ana singura urîță dintr-o casă de fete frumoase de se dusese vestea, dar sărace lipite pămîntului. Părinții ei au fost bucuroși s-o dea după Avram, ea a mers după el, nu l-a iubit dar a fost bună și și-a închinat toată munca și dragostea casei lor și după ce a rămas sărac și singur, fără ajutorul tatălui său, care l-a urît și a fraților care îl disprețuiau.

Silvia avea zece ani și purta părul castaniu împletit în cozi făcute cunună în jurul frunții. Era foarte frumoasă, cu un zîmbet cald și ochi strălucitori care prevesteau o apropiată explozie de feminitate. Maria avea șase ani, fața roșie, picioarele strîmbe și ochii sașii. Mergea legănîndu-se, ținîndu-se ca o umbră de Silvia, cîntînd cu o voce spartă:

Hai Ileană la poiană

Să-i culeg o floriceală...

Cu cîteva luni în urmă le murise un băiat frumuşel şi vioi de şapte ani. S-a jucat într-o casă părăsită şi s-a dărimat soba peste el provocîndu-i o fractură la craniu.

Avram stătea încremenit, cu o durere neţărmurită cioplită pe obrazul lui asimetric de faun – era singurul lui băiat.

Ana n-a avut timp să plîngă de grijile şi munca pentru a face cele de datină pentru înmormîntare. Silvia se uita mirată, parcă frămîntîndu-şi mîinile la spate, la obrazul frăţiorului ei din coşciug, sub flacăra tremurătoare a lumînărilor iar Maria, speriată de atîta lume străină, se vîrîse sub pat de unde scotea din cînd în cînd capul zburlit cu degetul vîrît în nas.

x

x

x

Era o seară înăbuşitoare de iulie. Deasupra lanurilor de porumb se vedeau acoperişurile de stuf ale satului care ascundeau o încrîncenată luptă cu ziua de azi; ziua de mîine exista ca proiecţia unei îngrijorări surde, ca o spaimă fără contur dar cu atît mai puternică, ma grea uneori.

Venisem obosit acasă şi după ce am mîncat ceva am început să copilesc cele vreo patruzeci de fire de tomate ce le aveam în grădina din spatele casei cînd le-am auzit pe Silvia şi Maria plîngînd pe uliţă, un plîns înăbuşit, reţinut, sfîşietor. Nu le-am dat atenţie. Poate nici nu le-am înregistrat. Şi ce trist cînd nu te opreşti la plînsul unui copil străin, la rîsul lui. Universurile noastre închise creează straturi izolatoare de însingurare. Peste cîteva minute soţia mea veni speriată.

- Dragă, moare vaca vecinei, a Floarei. S-a umflat de lucernă. De aceea plîngeau

fetițele Anei.

Am luat repede un cuțit ascuțit, am scos din streășină câteva fire de trestie și am alergat.

Amurgul însîngerat arunca văpăi pe fondul violet al cerului și sus sclipea, abia vizibilă, Vega.

Un grup de oameni se împrăștia cu pași domoli. Mi-am încetinit pasul. Două femei cu fețe prelungi, uscate, se mai uitau, cu mîna la obraz și ochi umezi, la vaca cea vînată a lui Vasile Roșu care zăcea cu pîntece enorm și o rană îngrozitoare la gît.

- I-am tăiat gîtul cu toporul să nu rămînă mortăciune, spuse cu voce domoală, fără intonație, una din femei.

- Și Floarea-i la fermă, nici nu știe, nici Vasile, rosti cealaltă suflîndu-și nasul cu degetul apăsător pe-o nară.

Plînsul copiilor umplea văzduhul în care coborîse zăbranicul nopții ca un ecou surd.

M-am întors răvășit. De ce n-am ascultat de la început plînsul fetițelor, m-aș fi dus cu câteva minute mai devreme și poate aș fi salvat-o. Vaca vecinei... Și copiii plîng, copiii își risipesc lacrimile pentru durerea altora acum, că mîine nu le vor mai ajunge lacrimile pentru ei.

M-am întors cu câteva luni în urmă. Silvia privea mirată parcă, la chipul încremenit al frățiorului mort iar Maria își scotea de sub pat capul zburlit cu degetul vîrît în năsul ei cîrn. Și n-au plîns atunci.

Acum bocetul pentru vaca vecinului răsună în urma mea ca o mustrare, ca o durere sfîșietoare din adîncuri, izvorîită dintr-o foame atavică, dintr-o încreșnată spaimă pentru ziua de mîine.